Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

HERZOG AUGUST BIBLIOTHEK

DFG

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

Digitale Sammlungen

Seneca - msc 0043

[Erscheinungsort nicht ermittelbar], [12. Jh.]

urn:nbn:de:gbv:46:1-115887

Visual Library

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

No 43.

Manuscripta. c. 43.

BIBLIOTH. BREMENSIS

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Staats- und Universitäts-Bibliothek Bremen

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

[illegible]

Ex Bibl. Goldasti.

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

[illegible] excerpsi. q̄ illo die cōceqr̄. Soleo
[illegible] transire. n̄ tāquā transfuga. s; tāquā explorator.
Honesta res ē leta paupertas. Illa u̇ n̄ ē paupertas. si leta
n̄ ē. Cui cū paupertate bene cōuenit. diues ē. Nō q̄ par
hr̄. s; q̄ plus cupit pauꝑ ē. Diuiciar̄ modus ē p̄mū habere q̄
necce ē. ꝓximū q̄ sat ē. Si aliquē amicū existimas cui
nō tantūdē credis quantū tibi. uehement̄ erras. & nō satis nosti ui
ile amicicie. Errat & ille q̄ amicū in atrio q̄rit. in cōuiuio ꝓ
bat. Nullū hr̄ maius malū occupatus hō. & bonis suis obsessus
quā q̄ amicos sibi putat ēē quibus ipse n̄ ē. Omnia cū amico de
libera. s; de ipso prius. Post amiciciā credendū ē. ante ami
ciciā iudicandū. Diu cogita an tibi in amiciciā aliq̄s recipi
endus sit. Cū placuerit fieri. toto illū pectore admitte.
Tā audacter cū illo loq̄re. q̄m tecū. Ita viue. ut nichil
tibi committas. nisi q̄d committere etiā inimico tuo possis. Sed
q̄ [illegible] q̄dā que consuetudo fecit archana. cū amico
omnes curas omnes cogitationes tuas misce. Fidelē si puta
ueris facies. Nā q̄dā fallere docuerunt. dū timent falli. & illi
ius peccandi suspicando fecerunt. Q̄dā q̄ tantū amicis co
mittenda sunt. obuiis narrant. & in quaslibet aures q̄cq̄d illos
urit exonerant. Q̄dā rursus etiā karissimorū conscien
ciā reformidant. & si possent ne sibi q̄dē crederent. interius
premunt omne secretū. Utrumq; uiciū ē. & oibus credere & nul
li. Illa tumultuantibus gaudens n̄ ē industria. s; exagitate men
tis concursatio. Et hec n̄ ē q̄es. q̄ motū omnem molestiā
iudicat. s; dissolutio & langor. Q̄dā ideo [illegible] adeo
in latebras refugerunt. ut putent in turbido ēē q̄cq̄d in luce
ē. Inter se ista miscenda sunt. & quiescenti agendū. & agenti q̄
Amonas [illegible] cū [illegible] ponenda [illegible].

mota est. Cum rerum natura delibera. illa dicet tibi et diem fecis-
se se et noctem. IIII [illegible]

Quantum potes propera. quo diutius frui emendato animo et compo-
sito possis. Frueris quidem etiam dum emendas. etiam dum componis. et
maius expecta cum puerilem animum deposueris. et te in uiros
philosophie transcripserit. Adhuc enim non pueritia. sed quod
est grauius puerilitas remanet. Et hoc quidem peius est. quod
auctoritatem habemus senum. uicia puerorum. nec pu-
erorum tantum. sed infantium. Profice modo. intelliges quedam ideo mi-
nus timenda. que multum metus afferunt. Nullum magnum quod
extremum est. Difficile est animum perducere. ad contemplatio-
nem anime. Nulli potest secura uita contingere. qui de produ-
cenda nimis cogitat. hoc cotidie meditare ut possis
equo animo uitam relinquere. quam multi sic complectuntur et te-
nent quomodo qui aqua torrente rapiuntur. Nullum bonum
adiuuat habentem. nisi ad cuius amissionem preparatus est ani-
mus. Nullius autem rei felicior amissio est. quam que deside-
rari amissa non potest. Ergo aduersus hec que accidere possunt etiam
potentissimis adhortare te. et indura. De pompeii ca-
pite. pupillus et spado tulere sententiam. De crasso .
crudelis et insolens parthus. G. cesar iussit lepidum dex-
tro tribuno prebere ceruicem. ipse cherree prestitit. Ne-
minem eo fortuna prouexit. ut non tantum illi minare-
tur. quantum permiserat. Noli huic tranquillitati confi-
dere. momento mare euertitur. eodem die ubi luserunt naui-
gia sorbentur. Cogita posse et latronem et hostem admo-
uere iugulo tuo gladium. ut potestas maior absit. Ne-
mo non seruus habet in te. uite necisque arbitrium. Ita
dico quisquis uitam suam contempsit. tue dominus est. Recogi-
x Tenes memoria quantum senseris gaudium. cum pretexta posita. sumpsisti
uirilem togam. et in forum deductus es.

Persevera ut cepisti et quantum potes propera

dico quisquis vitam suam contempsit, tue dominus est. Recognosce
exempla eorum qui domesticis insidiis perierunt, aut aperta vi
aut dolo. Intelliges non pauciores servorum ira cecidis-
se quam regum. Magne divitie sunt lege nature composi-
ta paupertas. Lex autem illa nature scis quos nobis terminos
statuat. Non esurire non sitire non algere. ut famem siti-
que depellas non est necesse superbis assidere liminibus, nec sup-
ercilium grave et contumeliosam etiam humanitatem pati. Non est
necesse maria temptare, nec sequi castra. Parabile est quod na-
tura desiderat et appositum. Ad manum est quod satis est. Cui cum p-
aupertate bene convenit, dives est. V[ale]. De vitanda nimia
vite dissimilitudine

Ammoneo facias aliquid quod in habitu tuo aut genere vite
notabilia sint. Asperum cultum et intonsum caput et negligentiorem
barbam et indictum argento odium et cubile humi positum
et quidquid aliud ambitionem perversa via sequitur, evita. Satis ipsum
nomen philosophie etiam si modeste tractetur invidiosum
est. Quid si nos hominum consuetudini ceperimus excerpere? Intus
omnia dissimilia sint. Frons populo nostra conveniat. Non splendeat
toga, ne sordeat quidem. Non habeamus argentum in quo soli-
di auri celatura descenderit. Sed non putemus frugalitatis
indicium auro argentoque caruisse. Id agamus ut me-
liorem vitam sequamur quam vulgus, non ut contrariam. Alioquin quos
emendari volumus, fugamus a nobis et avertimus. Illud quoque efficimus,
ut nichil velint imitari nostri, dum timent ne imitanda sint omnia.
Hoc primum philosophia promittit, sensum communem, humani-
tatem et congregationem. A qua professione dissimilitudo nos
separabit. Videamus ne ista per que admirationem parare vo-
lumus, ridicula et odiosa sint. Nempe propositum nostrum est secundum

naturam uiue. hoc contra naturam est. torquere corpus suum. et fa-
ciles odisse mundicias. et scalorem appetere. et cibis non tantum
uilibus uti. sed tetris et horridis. Quemadmodum desiderare
delicatas res luxurie est. ita usitatas et non magno par-
abiles fugere demencie. Frugalitatem exigit philosofia
non penam. Potest autem esse incompta frugalitas. Hic mihi modus
placet. Temperetur uita inter bonos mores et publicos. suspiciant
omnes uitam nostram. sed agnoscant. Dissimiles nos esse
uulgo sciat. qui inspexerit propius. Qui domum intrauerit.
nos potius miretur. quam supellectilem nostram. Magnus ille
est qui fictilibus sic utitur. quemadmodum argento. Nec ille
minor est. qui sic argento utitur. quemadmodum fictilibus.
Infirmi animi est pati non posse diuicias. Cupiditatum
finis. etiam ad timoris remedia proficit. Desines inquit
hecato timere. si sperare desieris. Quemadmodum eadem
catena et custodiam et militem copulat. sic que tam dissi-
milia sunt ista. pariter incedunt. Spem metus sequitur. Nec
miror ista sic ire. Utrumque pendentis animi est. utrumque fu-
turi expectatione solliciti. Itaque prouidentia ma-
ximum bonum condicionis humane. in malum uersa est. Fe-
re pericula que uident fugiunt. cum effugere secure sunt.
Nos et uenturo et preterito. Multa bona nostra no-
cent. Timoris enim tormentum memoria reducit.
prouidentia anticipat. Nemo tantum presentibus miser est.

Hoc ipsum argumentum est in melius VI
translati animi. quod uicia sua que adhuc ignorabat
uidet. Nec me ulla res magis delectabit. licet sit
eximia et salutaris. quam mihi uni sciturus sum. Nullius

boni finis socio iocunda possessio est. Homines amplius oculis quam
auribus credunt. Deinde longum iter est per precepta. breve et ef-
ficax per exempla. Plato et aristotiles et omnis in diversum itura
sapientium turba. plus ex moribus. quam ex verbis socratis
traxit. Nec in hoc te accersio tantum ut proficias. sed ut prosis.
Plurimum enim alter alteri conferemus. [Q]ueris inquit ecaton
quid profecerim. amicus esse mihi. Multum profecit. quia numquam
erit solus. Scito hunc amicum omnibus esse. VII De fugiendo turbe consortio

Quod tibi vitandum precipue existimes. queris.
turbam. Nondum illi tuto committeris. Inimica est multo-
rum conversatio. Nemo non aliquod nobis vitium aut commendat.
aut imprimit. aut nescientibus allinit. Utique quo maior
est populus cui miscemur. hoc periculi plus est. Nichil tam dampnosum
bonis moribus. quam in aliquo spectaculo residere.
Tunc enim per voluptatem facilius vitia subrepunt. Quid
me existimas dicere? avarior redeo. ambitiosior.
luxuriosior immo vero crudelior. et inhumanior
quia inter homines fui. Exitus pugnantium mors est. Mala
exempla in eos redundant qui faciunt. Subducendus populo
est tener animus et parum tenax recti. facile transitur
ad plures. Socrati et catoni et lelio excutere mor-
em suam dissimilis multitudo potuisset. Adeo nemo
nostrum qui cum maxime concinnamus ingenium. ferre impe-
tum vitiorum tam magno comitatu venientium potest.
Unum exemplum luxurie aut avaricie. multum ma-
li fecit. Convictor delicatus. paulatim enervat et mol-
lit. Vicinus dives cupiditatem irritat. Malignus co-
mes. quamvis candido et simplici rubiginem suam affricuit.

Utrumque autem devitandum est. ne uel similis malis fias, quia multi sunt. neue inimicus multis quia dissimiles sunt. Recede in te ipse quantum potes. Cum his versare qui te meliorem facturi sunt. Illos admitte quos tu potes facere meliores. Mutuo ista fiunt. et homines dum docent discunt. Non est quod timeas ne operam perdideris si tibi didicisti. Democritus ait. Unus mihi pro populo est. et populus pro uno. Bene et ille quisquis fuit, satis sunt mihi pauci. satis est unus. satis est nullus. Egregie hoc tertium epicurus. Hec ego non multis sed tibi. satis enim magnum alter alteri theatrum sumus. Ista mi luci li condenda in animum sunt. ut contempnas voluptatem ex plurium assensione venientem. Multi te laudant. ecquid habes cur placeas tibi? si is es quem intelligant multi. Introrsus bona tua spectent. VIII Consolat

Non uacco somno. sed succumbo. et oculos uigilia fatigatos cadentesque in opere detineo. Salutares admonitiones uelud medicamentorum utilium compositiones litteris mando. esse illas efficaces in meis ulceribus expertus. que etiam si persanata non sunt. serpere desierunt. Clamo. uitate quecumque uulgo placent. que casus attribuit. Ad omne fortuitum bonum suspiciosi pauidique subsistite. et fera et piscis spe aliqua oblectante decipitur. Munera ista fortune putatis? insidie sunt. Quisquis vestrum tutam agere uitam uolet. quantum plurimum potest ista uiscata beneficia deuitet. In precipitia cursus iste deducit. huius eminentis uite exitus cadere est. Deinde ne resistere quidem licet. cum cepit transuersos agere felicitas. Non uehit fortuna. sed cernulat et allidit. Hanc ergo

recessum et studium et infamiliaritatem fortune respiciat et frugalitatem commendat ut ... sit libertas ... tu me ... ipsa ...

sanam ac salubrem formam vitae tenere. ut corpori tantum
indulgeatis. quantum bonae valitudini satis est. Durius
a tractandum est. ne animo male pareat. Cibus famem sedet. po
tio sitim extinguat. vestis arceat frigus. domus munimen
tum sit. adversus infesta corporis. Hanc utrum cespes ex
truxerit. an varius lapis gentis alienae nichil interest. Scitote
tam bene hominem culmo. quam auro tegi. Contempni
te omnia quae supervacuus labor velut ornamentum ac de
cus ponit. Cogitate nil praeter animum esse mirabile. cui
t magno nichil magnum est. Michi crede. qui nichil agere
videntur. maiora agunt. humana divinaque simul
tractant. Philosophiae inquid epycurus servias oportet.
ut tibi contingat vera libertas. Hoc ipsum servire philosophiae.
o libertas est. Alienum est inquit publius omne quicquid optando evenit.
n Non est tuum. fortuna quod fecit tuum. Dari bonum quod potuit
auferri potest. VIIII Quod sapiens se ipso con
tentus non careat amicis et quomodo sibi amicum
faciat. [illegible]
a Si sapienti manum aut morbus aut hostis inciderit.
siquis oculum casu excusserit. reliquiae illi suae satis
facient. et erit imminuto corpore et amputato tam laetus.
quam integro fuit. Sed quae sibi desunt non desiderat. non deesse
t mavult. Ita sapiens se contentus est. non ut velit esse sine
amico. sed ut possit. Posse tale est. Amissum animo
equo fert. Sine amico numquam erit. In sua potestate
habet. quam cito reparet. Quomodo si perdiderit phidias sta
tuam protinus alteram faciet. sic hic faciendarum amiciciarum
artifex. substituet alium in locum amissi. Hecaton
ait. Ego tibi monstrabo amatorium sine medicamento. sine

herba. sine ullius venefice carmine. Huius amari 5

ama. Quod interest inter metentem agricolam et serentem. hoc n

inter eum qui amicum paravit et qui parat. Attalus philosophus

dicebat. iocundius esse amicum facere. quam habere. quomodo a

artifici iocundius pingere est. quam pinxisse. Occupata

sollicitudo. ingens oblectamentum habet in ipsa occupa-

tione. Fructuosior est adolescentia liberorum sed infantia dul-

cior. Qui se spectat et non amicum spectat. et propter hoc ad

amicitiam venit. male cogitat. quemadmodum

cepit sic desinet. Que utilitatis causa assumptus amicus

amicus est. tamdiu placebit. quamdiu utilis fuerit. Hinc

est florentes amicorum turba circumsedet. circa eversos

solitudo est. et inde amici fugiunt. ubi probantur.

Necesse est initia inter se et exitus congruant. In quid amicum

parabis? ut habeam pro quo mori possim. quem in exilium

sequar. cuius me morti et opponam et impendam. cui ego

assideam. quem circumventum hostili custodia liberem.

Ista quam tu describis negotiatio est. non amicitia. que ad

commodum accedit. que quid consecutura sit spectat. Non

dubie habet aliquid simile amicitie affectus

amantium. Ipse per se amor [illegible] rerum neglegens

[illegible] aliarum in cupiditatem forme. non sine spe mutue

caritatis accenditur. Ex quo se ipsa expetenda est. quomodo

ad illam accedit. qui se ipso contentus est. [illegible] ac [illegible] ac-

cedit. Quomodo causa est pulcherrima. non lucro captus.

nec varietate fortune perterritus. Detrahit amicicie

magestatem suam. qui illam parat ad bonos casus. Se

contentus est sapiens. Distinguendum est quid et quatenus vero

a ista ꝑmittat. De contentē ē sapiēs ad beate uiuēdū.
n̄ ad uiuēdū. Crisipp' ait. sapiētē nulla re egere.
t & tam̄ multis illi reb; op' ēē. Contra. stulto nulla
re op' ē. Nulla enī re uti scit. s; omib; eget. Sa
piēti & oculis & manib; & multis ad cotidianū u
sū necessariis op' ē. eget nulla re. Egere enī ne
cessitatis ē. nich necēē sapiēti ē. Summū u bonū
extrinsec' istrumēta n̄ qrit; domi colit'. ex se totū ē.
o Incipit fortune ēē subiect'. si qm̄ partē sui foris
qrit. Sapiēs i se recōdit'. secū ē. Ad amiciciā fert u
lū nulla utilitas sua. s; natal' irritatio. Nā ut alia
n r̄ nob' rer' inata dulcedo ē. sic amicicie. Cū solitu
do i odiū ē. & appetitio societatis. qm̄ hominē hoi
natura cōciliat. sic i ē huic qq; rei stimulus. q nos
a amiciciar' appetētes faciat. Stilbon igit'. bona mā
mecū sūt. Rogatus nūqd pdidisset omā sua. Ecce
uir fortis ac strenuus. ipsā hostis sui uictoriā
uicit. Nich igit pdidi. Dubitare illū coegit an
uicisset. Omā mea mecū sūt. iusticia uirt' pru
dentia. Hoc ipsū nich bonū putare. q eripi pos
set. Miram̄ aialia qdā q p medios ignes sine noxa
corpū trāseūt. Quāto hic mirabilior uir q p fer
rū & ruinas & ignes. illesus & indēpnis euasit. Vides
quāto facili' sit. totā gentē quā unū uirū uincere.
Eque & hic intacta bona pcōcrematas urbes fert. se
enī ipse contēt' ē. Hoc felicitatē suā fine designat.
t Sicut epicur' igit sua n̄ uidit' āplissima. licet toci'
mūdi dñs sit. tam̄ miser ē. Id enī agēdū ē. ut n̄

ut seruiant. sed sensibus. Miser est qui se non beatissimum iudicat. licet imperet mundo. Poeta comicus inquit. non est beatus esse se qui non putat. Quid enim refert qualis status tuus sit. si tibi uidetur malus? Quid ergo? beatum se dixerit turpiter diues. et ille multorum dominus. sed plurium seruus. beatus sua sententia fiet? Non quid dicat. sed quid sentiat refert. nec quid uno die sentiat. sed quid assidue. Non est quod uerearis. ne ad indignum res tanta perueniat. non nisi sapienti sua placent. Omnis stulticia. laborat fastidio sui. X.

De solitudine vitanda [illegible]

Fuge multitudinem. fuge paucitatem. fuge etiam unum. Crates inquid rogo caue et diligenter attende. ne cum homine malo loquaris. Nemo est ex imprudentibus. qui relinqui sibi debeat. Tunc mala consilia agitant. tunc aut aliis. aut ipsis futura pericula struunt. tunc cupiditates improbas ordinant. tunc quicquid aut metu. aut pudore animus celabat exponit. tunc audaciam acuit. libidinem irritat. iracundiam instigat. Quod possis incerti boni non est. Non a summis labris ista ueniant. Habent hec uoces fiduciam tui. Roga bonam mentem. bonam ualitudinem animi. deinde tunc corporis. Athenodorus dicit. tunc scito esse te omnibus cupiditatibus solutum. cum eo perueneris. ut nichil deum roges. nisi quod possis rogare palam. Sic uiue cum hominibus tamquam deus uideat. Sic loquere cum deo. tamquam homines audiant. XI.

[illegible]

Verecundia bonum in adolescente signum. Nulla sapientia. naturalia corporis aut animi uicia ponuntur. Quicquid infixum et ingenitum est lenitur arte non uincitur. Quibusdam tremunt genua dicturis.

quorundam dentes colliduntur. lingua titubat. labra con-
currunt. sudor erumpit. quorundam rubore suffunduntur. hec nec di-
sciplina nec usus umquam excutit. Quosdam numquam ma-
gis quam cum erubuerint timendos. quasi omnem verecun-
diam effuderint. Silla tunc erat violentissimus. cum faciem
eius sanguis invaserat. Nichil erat mollius ore pompeii.
numquam non coram pluribus erubuit. Vtique in contionibus fa-
bianum erubuisse memini. et hic illum mire pudor
a decuit. Nec accidit hoc ab infirmitate mentis. sed
a novitate rei. que inexercitatos etiam si non concutit mo-
vet. naturali in hoc facilitate corporis pronos. Nam ut alia
ut dixi. nulla sapientia abigitur. Alioquin haberet rerum
t naturam sub imperio. si omnia eraderet vicia. Que cuique attribu-
it condicio nascendi et corporis temperatura. cum multum se diu
que animus composuerit. herebunt. Rubor nec prohiberi nec
o adduci potest. Nichil adversus hec sapientia promovet. nichil profi-
cit. Sui iuris sunt. iniussa veniunt. iniussa discedunt.
n Aliquis vir bonus eligendus est nobis. ac semper ante oculos haben-
dus. ut sic tamquam illo spectante vivamus. et omnia tamquam
a illo vidente faciamus. Magna pars peccatorum tollitur. si pec-
caturis testis assistat. Aliquem habeat animus quem vere-
atur. cuius auctoritate etiam secretum suum sanctius faciat.
O felicem illum. qui non presens tantum. sed etiam cogitatus
emendat. O felicem. qui sic aliquem potest vereri. ut ad
r memoriam quoque eius se componat. atque ordinet. Qui sic ali-
quem vereri potest. cito erit verendus. Elige catonem. Si
hic tibi videtur nimis rigidus. elige remissioris animi virum

lelim̄. Elige eū cui9 tibi placuit ⁊ uita ⁊ oratio. et
ipse animū ante se ferēs. uultus. Illū sēp tibi ostende.
uł custodē ł exēplū. Op9 ē inquā aliquo ē. ad quē mores
nr̄i se ipsi exigant. Nisi ad regulā praua n̄ corri o
ges. .xii. Incipit .ii. lib. De bono senectutis et q̄
in senectute uiuere [illegible] fatigatione
Quocūq; me uerti.
argumēta senectutis mee uideo. Quid m̄ futurū ē.
si tā putrida sunt. etatis mee saxa. Debeo hoc subur
bano meo. q' m̄ senect9 mea. Quocūq; aduertā apparuit.
Cōplectamur illā ⁊ amem9. plena uoluptatis ē si illa sci n
as uti. Gratissima sunt poma cū fugiunt. Pueri
e maxim9 in exitu decor ē. Deditos uino. potio ex
trema delectat. illa q̄ mergit q̄ ebrietati summā manū
imponit. Iocūdissima ē etas deuexa. iā n̄ tamē p a
ceps. Quā dulce ē. cupiditates fatigasse ac reliq r
isse. Nulli mors tā senex ante oculos debet ēē. quā uiue
re. Nemo tā senex ē. ut improbe unū diē speret. Un9
autē dies. gradus uite ē. Angustissimū h̄t diē quē: is
heraclitus. un9 inquid dies par oī ē. Dixit parē ēē ho o
ris. nec mentit'. Dies ē tēp9 .xx. ⁊ iiii. orar. ⁊ necesse ē
omēs dies int' se pares ēē. q' nox h̄t q̄ dies pdidit. Ali9
ait parē ēē diē unū oīb; similitudine. nich' enī h̄t
longissimi tēpris spatiū. q̄d n̄ ⁊ in uno die inuenias.
Itaq; sic ordinād9 ē dies omis. tāq cogat agmē. ⁊ cō
sumet. atq; expleat uitā. In somnū ituri. leti
hilaresq; dicam9. uixi. ⁊ quē dederat cursū for n
tuna pegi. Ille beatissim9 ē ⁊ secur9 sui possessor.
q̄ crastinū sine sollicitudine expectat. Quisquis

dixit uixi. cotidie ad lucrum surgit. Malum est in
necessitate uiuere. sed in necessitate uiuere. nulla est
necessitas. Patent undique ad libertatem uie multe. bre
ues faciles. Nemo in uita teneri potest. Calcare ipsas
necessitates licet. Quid tibi cum alieno? Ne quid dicam
existimet. set ad quod sciatque que optima sunt esse communia.

De utilitate [illegible] contra aduersa et de remediis
[illegible]

Multum tibi esse animi scio. xiii. [illegible]
Numquam uires certam dare fiduciam sui possunt. nisi cum mul
te difficultates hinc et illinc apparuerunt. aliquando uero et
propius accesserunt. Sic uerus ille animus et in alienum non uenturus
arbitrium probatur. Hec eius obrussa est. Non potest athleta ma
gnos spiritus ad certamen afferre. qui numquam sugillatus est.
Ille qui sanguinem suum uidit. cuius dentes crepuerunt sub pu
gno. ille qui supplantatus aduersarium toto tulit corpore. nec
proiecit animum proiectus. qui quotiens cecidit contumatior re
surrexit. cum magna spe descendit ad pugnam. Se
pe iam fortuna supra te fuit. nec tamen tradidisti te.
set subsiluisti. et acrior constitisti. Multum enim adicit
sibi uirtus lacessita. Plura sunt que nos terrent. quam que pre
munt. et sepius opinione quam re laboramus. Non enim di
cimus. omnia ista que gemitus mugitusque exprimunt. leuia esse
et contempnenda. Illud tibi precipio. ne sis miser ante tempus.
cum illa que uelud imminentia expauisti. fortasse num
quam uentura sint. certe non uenerint. Quedam que nos magis
torquent quam debent. quedam ante torquent quam de
bent. quedam torquent cum omnino non debeant. Aut augemus
dolorem aut fingimus. aut precipimus. Scio alio inter

flagella ruere. alios gemere sub colapho. Illud praestatu-
rus ut quotiens circumsteterint. quae te mori persuadeant. non
quod audias. sed quod sentias cogites. et cum patientia tua deli-
beres. ac te ipse interroges. quae tua optime nosti. Ideo est quare
iste me comploret. Ideo est quod trepidet. Ideo contagium quoque
nunc timeant. quasi transire calamitas possit. Est aliquid
istic mali. an res ista magis infamis est quam mala.
Ipse te interroga. numquid sine causa crucior et maereo.
et quod non est malum facio. Quomodo inquis intellegam vana sint an
vera quibus angor. Accipe huius rei regulam. Aut praesentibus no.
torquemur. aut futuris. aut utrisque. De praesentibus facile iu-
dicium est. Si corpus tuum liberum est. sanum est. nec ullus ex
iniuria dolor est. videbimus quod futurum est. Hodie nihil
habet negotii. At enim futurum est. Primum dispice. an cer-
ta argumenta sint venturi mali. Plerumque suspicionibus
laboramus. et illudit nobis illa quae conficere bellum solet
fama. multo autem magis singulos conficit. Ita est mi Lu-
cili. cito accedimus opinioni. Non coarguimus illa quae
nos in metum adducunt. nec excutimus sed trepidamus. et
sic vertimus terga. quemadmodum illi quos pulvis motus
fuga pecorum exuit castris. aut quos aliqua fabula sine
auctore sparsa conterruit. Nescio quomodo magis vana
perturbant. vera enim suum modum habent. Quicquid ex incerto
venit. coniecturae et paventis animi licentiae traditur. Nul-
la itaque tam perniciosa. tam inrevocabilia quam lymphati-
ca metus sunt. Ceteri enim sine ratione. hi sine mente sunt.
Inquiramus itaque in rem diligenter. Verisimile est. aliquid fu-
turum mali. non statim verum est. Quam multa non exspec-

tam uenit quam multa expectata nusquam comp-
a aruerunt. Etiam si futurum est quid iuuat dolori suo occur-
rere? Satis cito dolebis cum uenerit. interim tibi meliora
promitte. Quid facies lucri? tempus. Multa interuenient qui-
bus uicinum periculum uel prope admotum aut subsistat.
aut desinat. aut in alienum caput transeat. Incendium
ad fugam patuit. quosdam mollit ruina deposuit. Aliquis
gladius ab ipsa ceruice reuocatus est. Aliquis carnifici suo
superstes fuit. Habet etiam mala fortuna leuitatem. fortas-
se erit. fortasse non erit. interim non est. meliora propone.
t Nonnumquam nullis apparentibus signis que mali aliquid prenun-
tient. animus sibi falsas imagines fingit. aut uerbum aliquod
dubie significationis detorquet in peius. aut maiorem
sibi offensam proponit alicuius quam est. et cogitat non quam ira-
tus ille sit. sed quantum liceat irato. Nulla autem causa
o uite est. nullus miseriarum modus. si timetur quantum po-
test. Hic prudentia prosit. hic robore animi euidentem quoque me-
n tum respue. Si minus. uicium uicio repelle. spe metum
tempera. Nichil tam certum est ex his que timentur. ut non certius sit
et formidata subsidere. et sperata decipere. Ergo spem ac me-
tum examina. et quotiens incerta erunt omnia. tibi faue.
crede quod mauis. Si plures habebit sententias metus.
nichilominus in hanc partem potius inclina. et perturbare
a te desine. ac subinde hoc in animo uolue. maiorem par-
tem mortalium. cum illi nec sit quicquam mali. nec pro certo
futurum sit. estuare ac discurrere. Nemo enim resistit sibi
cum cepit impelli. nec timorem suum redigit ad uerum.
Nemo dicit uanus actor est. uanus est aut finxit. aut credidit.

P(ro)ximi̅ nos referēdos. expauescim̄ dubia p̄ certis.
n̄ seruam̄ modū rer̄. statī i timorē uenit scru
pulus. Pudet me ibi sic tec̄ loq̄. ⁊ tā lenib; te re
mediis focillare. Alius dicat fortasse n̄ ueniet. tu
dic. Q(ui)d porro si ueniet. Videbim̄ utrū uicat. for
tasse p̄ me uenit. ⁊ mors ista uitā honestabit.
Cicuta magnū socratē fecit. Catoni gladiū assertorē
libertatis extorq̄. magnā partē detraxeris glie. Nimiū
diu te cohortor. cū t̄ ām̄onitione mag̃ q̄m exor
tatione op(us) sit. Nō i diuersū te a natura tua ducim̄.
nat(us) es ad ista q̄ dicim̄. Eo mag̃ bonū tuū auge ⁊ e
xorna. Inter cetera mala hoc q̄; hēt stulticia. sēp icip̄
uiue. Cōsidera q(ui)d uox ista significet. uiror optī
me. ⁊ itelliges quā feda sit hominū leuitas. coti
die noue uite fūdamenta ponētiū. nouas spes etiā
ī exitu inchoātiū. Q(ui)d ē aūt t(ur)pi(us). q̄m senex ui
ue icipiēs. Vulgata epicuri dicta. in ⁊ laudare
⁊ adoptare p(er)misi. xiiii. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

Fateor insitā n(ob)is ēē corpis n(ost)ri caritatē. Nō nego
indulgendū illi. seruiendū nego. Multis enī ser
uiet. q̄ corpi seruit. q̄ p̄ illo nimiū timet. q̄ ad illd
oīa refert. Sic gerere nos debem̄. n̄ tāquā p(ro)pt̄
corp(us) uiue debeam̄. s; tāquā n̄ possim̄ sine corpe.
Huī(us) nos nimi(us) amor. timorib; inq̄etat. sollicitu
dinib; onerat. cōtumeliis obicit. Honestū cuile ē.
cui corp(us) nimis carū ē. Agat(ur) ei(us) diligentissima cu
ra. ita tamē ut cū exigit ratio. cū dignitas. cū

fidel. incendiu i igne sit. Hic hominu quantu possunt
euitem icomoda qq; n tantu picta. Tria n fallor
tiinda gena st. timet iopia. timet morbi. timet
q p uim potentioris eueniunt. Ex his nich nos mag co
cutit. q q ex aliena potentia ipendet. Magno eni stre
pitu 7 tumultu uenit. Naturalia mala q retuli. i
opie atq; morbi. silentio subeunt. nec oclis nec auribz
qqua terroris icutiunt. Ingens alti mali popa e. Nō e
mir si maxim huius rei timor e. cui 7 uarietas in
agna. 7 apparatus tribil e. Hec enim terribilior uiden
tur. q patientie restitisset. Ille pestes n minus grues s.
fame dico 7 siti. 7 pcordior subpurationes. 7 febrem
uiscera uiscera ipsa torrentem. s; latent. Nich hnt q imme
net. q pferant. Hec magna bella. aspectu paratuq;
uicer. Demus itaq; opam. abstineamus offensis. Interdu
ppls e quem timre debeamus. Interdu si ea ciuitatis e disci
plina. ut plima p senatum tractentur. gratiosi i eo uiri.
interdu singti qbz potestas ppli 7 i pplm data e. hos
omis amicos habe opsu e. Satis e inimicos n habe.
a Itaq; sapiens nuqua potentiu iras puocabit. imo et
declinabit. Temerarius gubnator contepnit austri min
as. siculu pelag euitpat. 7 in ittices cogit. nō sinistru
petit lat. s; ita. q ppor caribdis maria conuoluit. At
cautior. pitos locor rogat. q sit estus. q signa dent nu
bes. longe ab illa regione uncibz infami. cursu te
net. Hec fac sapiens. nocitam potentia uitat. hoc p
mu cauens. ne uitare uideatur. Pars eni securi
tatis 7 i hoc e. n expresso ea petere. quia que qs

fugit dep̄nat. Circūspiciēdū ḡ nob ē. q̊m a uulgo
tuti eē possim⁹. Primū nich idē cōcupiscam⁹. Rixa
ē int̄ cōpetitores. Deinde nich habeam⁹. q̄ cū
magno emolumēto insidiātis eripi possit. Quā mi
nimū sit in corp̄e tuo. spolior̄. Nemo ad humanū san
guinē ꝓpt̄ ipsū uenit. aut admodū pauci. Plurē
cōputāt. quā odiunt. Nudū. latro trāsmittit. Etiā ī
obsessa uia. paupi pax ē. Tria ex p̄cepto ueti. p̄s
tāda sᷓ. ut uitētur odiū. īuidia. cōtēpt⁹. Quom nō
hoc fiat. sapiētia sola mōstrabit. Difficile enī tē
pam̄tū ē. Verēdūq; ne in cōtēptū nos inuidia ti
mor trāsferat. ne dū calcari nolum⁹. uideam̄
posse calcari. Multis timēdi attulit causas. timeri
posse. Vndiq; nos reducam⁹. Nō min⁹ cōtēpni. quā
suspici nocet. Ad philosophiā ḡ cōfugiēdū ē. Hec
litt̄e. n̄ dico ap̄ bonos. s; ap̄ mediocṙ malos. infular̄
loco sūt. Nā forēsis eloquētia. ⁊ q̄cūq; alia p̄p̄lm
mouet. aduersarios habet. h̄ q̇eta ⁊ sui negocii. c̄
tēpni n̄ potē. Cui ab oīb; ab omnib; artib; etiā ap̄
pessimos honor ē. Nūquā īttm cōualescet
neq̄cia. nūquā sic cōtra uirtutes cōiurabit̄. ut n̄
philosophie nom̄ uenabile ⁊ sacrū maneat. Cetēū
philosofia ipsa trāquille modesteq; tractāda ē. Nō
potē peior eē q̄ incerti. Sine ulla potētioris offēsa.
n̄ cōturbabit sapiēs publicos mores. nec p̄p̄lm in se
uite nouitate cōuertet. Sit aliq̄ nauis in portu.
s; q̄d tu accide in medio mari credis. Quāto hunc
putem paraciōr foret. multa agēti molientiq; . cui
ne ociū q̄dē tutū ē. Pereūt aliq̄n inocētes. Q̄s negāt.

nocentes tamen sepe. Illud ei constat quod in ipso facinore occultus
est. Denique consilium omnium rerum sapiens non exitum spectat.
a Initia in potestate nostra sunt. de eventu fortuna iu
dicat. cui de me sententiam non do. Accipe quemadmo
dum usus fructusque autem. ubi est gratior possit. Is
maxime divitiis fruitur qui minime divitiis indiget.
Ut scias quam benigni simus. propositum est aliena lauda
re. Quod ergo dulcius Metrodori invenio. tamen pro illa.
Nemo autem sollicito bono fruitur. Adicere illud aliquid stu
det. dum de incremento cogitat. oblitus est usus. Ratio
nes accipit. forum conterit. kalendarium versat. fit
ex domino procurator. XV [illegible]

[illegible]

Si vales bene est. ego valeo. Recte nos dici
mus a philosophis. bene est. Valere enim hoc demum
est. Sine hoc eger est animus. hanc precipue valitudinem
cura. deinde et illam secundam. Cum tamen felicitatem sagina
cessit. et tori creverint. nec vires umquam opimi
bovis. nec pondus equabis. Adice nunc quod maiore
corporis sarcina animus eliditur. et minus agilis est. Itaque
t quantum potes circumscribe corpus tuum. et animo locum
laxa. Multa sequuntur incommoda. huic deditos cure.
Primum exercitationes. quarum labor spiritum exhaurit.
et inhabilem intentioni ac studiis acrioribus reddit.
o Deinde copia ciborum. subtilitatem impedit. Bibere et su
dare. vita cardiaci est. Sunt exercitationes. et faciles et
breves. que corpus et sine mora laxent. et tempori parcant.
cuius precipua ratio habenda est. cursus et cum aliquo pondere

[illegible] adicde. si vales bene est [illegible]

manum more. et saltus uel ille qui corpus in altum leuat, uel
ille qui in longum mittit, uel ille ut ita dicam saliaris,
aut ut contumeliosius dicam fullonius. Quoslibet ex his e-
lige usu rude facile. Quicquid facies cito redi a corpo-
re ad animum. Illum noctibus ac diebus exerce. Labore
modico alitur ille. Hanc exercitationem non frigus non
estus impedit, ne senectus quidem. Id bonum cura quod uetu-
state fit melius. Neque ego te iubeo semper imminere libro
aut pugillaribus. Dandum est aliquod interuallum animo,
ita tamen ut non resoluatur sed remittatur. Gestatio
et corpus concutit et studio non officit. Possis legere possis
dictare, possis loqui, possis audire, quorum nichil ne ambu-
latio quidem uetat fieri. Eo naturale est uocem paula-
tim incitari, ut languidius quoque a sermone tempus ad uo-
ciferationem transeat. Et non recipies illa remissionesque;
se cedat non decidat, mediationem sui habeat. et hic
indocto et rustico more deseuiat. Non enim id agi-
mus ut exerceatur uox, sed ut exerceat. Stulta uita ingra-
ta est, trepida, tota in futurum fertur. Non cogitanti quan-
[illegible] nichil posse, quam magnificum sit plenum
esse nec ex fortuna pendere. Quotiens gradus est ad
[illegible] et adulis uitam tuam. Cogita quam multos
antecesseris. Finem constitue, quem transire ne possis quidem
si uelis. Discedant aliquando ista insidiosa bona, et spe-
rantibus meliora quam assecutis. Si quid esset in illis solidi,
aliquando et implerent. Nunc haurientium sitim concitant. Mu-
tentur speciosi apparatus, et quod futuri temporis incerta sors
uoluit. Quare potius a fortuna impetrem ut det
quam a me ne petam? Quare autem petam oblitus fragi-

irati humane? Cōgerā inq̄d laborē. Ecce hic di
es ultim⁹ ē. ut n̄ sit. ꝓpe ab ultimo ē. xvi [illegible]

[illegible]

Liquere hoc t̄ scio. neminē posse beate uiuere.
ne tolabilit̄ q̄dē. sine sapiētie studio. ⁊ beatā uitā
ꝑfecta sapiētia effici. ceterum tolabilē etiā ichoata.
Sed hoc q̄d liquet firmādū. ⁊ animus cotidiana medi
tatione figēdū ē. Plus opis ē ī eo ut ꝓposita custodi
as. quā ut honesta ꝓponas. Pseuerādū ē. ⁊ assiduo
studio robur addēdū. donec bona mēs sit. q̄d bona
uolūtas ē. Iā de te spē habeo. n̄dū fiduciā. Tu q̄q;
idē facias uolo. Nō ē q̄d t̄ cito ⁊ facile credas. Excute
te. ⁊ uarie scrutare. ⁊ obserua. Illud ante omīa
uide. utrū ī philosophia. an in ipsa uita ꝓfeceris.
t Nō ē philosophia ꝓpulare artificiū. nec ostētatione pa
ratū. Nō ī u̇bis s; in rebꝫ ē. Nec in hoc adhibet̄. ut
cū aliq̄ oblectatione cōsumat⁹ dies. ut demat⁹ ocio nau
sia. Animū format. ⁊ fabricat. uitā disponit. acti
ones regit. agēda ⁊ omittēda demōstrat. s; ⁊ ad
gubnaclm. ⁊ p ancipia fluctuantiū dirigit cur
sū. Sine hac. nemo secur⁹ ē. Innumirabilia accidūt
singlis horis. q̄ cōsiliū exigāt. q̄d ab hac petēdū ē. Si
o ue nos inexorabili lege fata cōstrigūt. siue arbiter
dīs uniusi cūcta disposuit. siue casus res humanas. si
ne ordine impellit ⁊ iactat. philosophia nos tueri debet.
Hec adhortabit⁹ ut dō libēt̄ pareamus. ut fortune cōtuma
cit̄. h̄ docebit ut dm̄ sequaris. feras casū. Sed nc̄ reitor
ut te moneā ⁊ exorter. ne patiaris ipetū aīmi tui de

labi et refrigescere. Summe illum et constitue, ut animi ha n 12
bitus fiat quod est impetus. Aliquid benedictum ab ullo est. meum
est. Sicut id quod ab epycuro dictum est. Si ad naturam uiuas. a
numquam eris pauper. si ad opiniones numquam eris diues.
Exiguum natura desiderat. opinio immensum. Congeratur in
te. quicquid multi locupletes possederant. Ultra priuatum pe
cunie modum fortuna te prouehat. auro tegat. pur
pura uestiat. et deliciarum opumque perducat. ut terram
marmoribus abscondas. non tantum tibi habere liceat. sed cal
care diuitias. Accedant statue et picture. et quicquid a
rs ulla luxurie elaborauit. Maiora cupere ab his
disces. Naturalia desideria finita sunt. Ex falsa opi
nione nascentia. ubi desinant non habent. Nullus enim
terminus falso est. Via eunti aliquid extremum est. Error
immensus est. Retrahe ergo te a uanis. et cum uis scire
quod petis. utrum naturalem habeat an cecam cupiditatem.
considera si non possit alicubi consistere. Si longe progres
so. semper aliquid longius restat. scito id naturale
non esse. xvii [illegible]
roice omnia ista si sapis. immo ut sapias.
et ad bonam mentem magno cursu ac totis uiribus ten
de. Si quid est quo teneris. aut expedi. aut incide.
Michi crede aduoca illam in consilium. suadebit tibi
ne ad calculos sedeas. Nempe hoc quaeris. et hoc uis con
sequi. ne tibi paupertas timenda sit. Quid si appeten
da est. Multis ad philosophandum obstitere diuitie. t
Paupertas expedita est. secura est. Cum classicum cecinit
scit non se peti. Cum aliqua conclamatum est. quomodo exeat. non

quod efferat querit. aut si navigandum est non strepere portum.
a nec uni comitatui inquieta sint tecta. Non circumstat illum
turba servorum. ad quos pascendos transmarinarum regionum
est optanda fertilitas. Facile est pascere paucos ventres.
et bene institutos. et nichil aliud desiderantes quam impleri.
t Parvo fames constat. magno fastidium. Paupertas contenta
est desideriis instantibus satisfacere. Quid est ergo quare hanc recu
ses contubernalem. cuius mores sanus dives imitatur? Si vis
vacare animo. aut pauper sis oportet. aut pauperi similis.
Non potest studium salutare fieri. sine frugalitatis cura.
Frugalitas autem. paupertas voluntaria est. Si quid te vetat
bene vivere. bene mori non vetat. Non est quod nos paupertas
a philosophia revocet. ne egestas quidem. Tolerenda est enim
o ad hoc properantibus et fames. quam toleravere quondam in obsidionibus.
Et quid aliud erat illis patientie premium. quam in arbitrium non
cadere victoris? Quanto hoc maius est. quod promittitur libertas
perpetua. nullius nec hominis nec dei timor? Ut esuriens
quidem ad ista veniendum est. Perpessi sunt exercitus inopiam omnium
rerum. vixerunt herbarum radicibus. et dictu fedis tulerunt famem.
Hec omnia passi sunt pro regno. quod magis mireris alieno. Dubi
n tabit aliquis ferre paupertatem. ut animum furoribus liberet?
Dabit necessaria non potius. que natura minimum petit.
Nature autem se sapiens accomodat. Sed si necessitates ul
time inciderint. iam dudum exibit e vita. et molestus sibi
a esse desinet. Si vero exiguum erit et angustum. quo possit vi
ta produci. id boni consulet. Regem parvos non potest quisquam
salutare sine munere. Tibi valedicere non licet gratis.
Quid istic ab epicuro mutuum sumam? Multis parasse di
t vitias. non finis miseriarum fuit sed mutatio. Nec hoc
miror. Non est enim in rebus vitium. sed in ipso animo. Illud quod

paupertatem nobis grauem fecerat. et diuicias graues facit. Quemadmodum nichil differt. utrum egrum in ligneo lecto. aut in aureo colloces. quocumque illum transtuleris. morbum suum secum transferes. sic nichil refert. utrum est animus in diuiciis an in paupertate ponatur. Malum illum suum sequitur. xviii

Ut sine luxu dies festi agantur et de paupertatis usu per[illegible] da et qualiter [illegible]. December est mensis c.

Nichil nunc saturnalia inter et dies rerum agendarum. Nec per omnia similes esse pilleate turbe debemus. nec per omnia dissimiles. Nisi forte tunc maxime diebus animo imperandum est. ut tunc uoluptatibus solus abstineat. cum in illas omnis turba procubuit. Certissimum argumentum firmitatis sue capit. si ad blanda et in luxuriam trahentia nec it. nec adducitur. Hoc multo fortius est ebrio ac uomitante populo. siccum ac sobrium esse. Illud temperantius non excerpere se. nec insignire. nec misceri omnibus et eadem sed non eodem modo facere. Licet enim sine luxuria agere festum diem. In ipsa securitate animus ad difficilia se preparet. et contra iniurias fortune. inter beneficia firmetur. Miles in media pace decurrit. sine hoste uallum iacit. et superuacuo labore lassatur. ut sufficere necessario possit. Quem in ipsa re trepidare nolueris. ante rem exerceas. Numquam expauescet quod sepe didicerit. Grabatus tibi uerus sit. et sagum. et panis durus ac sordidus. Hoc triduo et quatriduo fac. interdum pluribus diebus. ut non lusus sit. sed experimentum. Tunc mihi crede lucili exultabis dipondio satur. et intelliges ad securitatem non opus esse fortuna. Hoc enim quod necessitati sat est. debet et irata. Non est tamen quod tu multum te facere uidearis. facies enim quod multa milia seruorum. multa milia pauperum faciunt. Illo te

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

nomine suspice. q̄d facies n̄ coact9. Q̄d tā facile erit
ē illud pati semꝑ. quā aliqn̄ expiri. Exerceam9 ad
paululū. ⁊ ne imparatos fortuna dep̄hēdat. fiat no
b paupias familiaris. Securi diuites erim9. si scie
rim9 quā n̄ sit graue paupes ēē. Voluptas aūt nō
illa leuis ⁊ fugax. ⁊ subinde reficiēda ē. s; stabil'
a ⁊ certa. Nō eni iocūda res aqua ⁊ polēta. aut fru
stū ordeacei panis. s; sūma uolupas ē. posse cape
etiā ex his uoluptatē. ⁊ ad id se duxisse. q̄d eripe
nulla fortune iniq̄tas possit. Liberiora alimēta s̄t
carceris. Quāta ē ai magnitudo. ad id sua spōte
descēdē. q̄d ne ad extrema quidē decretis timēdū est.
hoc ē p̄occupare tela fortune. Inimo te fac famu
t liarē. Incipe cū paupitate habe cōmertiū. Aude hos
pes cōtēpnere opes. ⁊ te q; dignū finge do. Nemo
o aliꝰ ē do dign9. quā q̄ opes cōtēpsit. Quar possessionē
ē n̄ interdico. s; efficere uolo. ut illas intrepide possi
deas. Q̄d uno cōsequēris modo. si te etiā sine illis beate
uicturū psuadis tibi. si illas tāquā exitūras sēp aspe
ctis. Delegabo te ad epicurū. ab illo fiet numeratio.
n Inmodica ira gignit insaniā. Hoc quā uēū sit. ne
cēē ē scias. cū huius seruū ⁊ inimicū. In oēs psonā
hic exardescit affect9. Tā ex amore nascit9 quā ex
odio. n̄ min9 int̄ seria. quā int̄ lusus ⁊ iocos. Nec
int̄ ē ex quā magna causa nascat9. s; in qualē pue
a niat aīmū. Sic ignis n̄ refert quā magn9. s; quo in
cidat. Nā etiā maximū. solida n̄ receperūt. Rursus
arida ⁊ corripi facilia. scintillā q; fouēt. usq; in in
cēdiū. Ita ē mi lucili. ingētis ire exit9. furor ē. Et
io ira uitāda ē. n̄ moderationis causa. s; sanitatis.

[illegible]

Implent me bona spe. et iam XVIIII
non promittunt de te. sed spondent. Quid enim habeo melius quod
amicum rogem. quam quod pro ipso rogaturus sum? Si potes subduc
te istis occupationibus. sin minus. eripe. Satis multum temporis
sparsimus. Incipiamus uasa in senectute colligere. Numquid
inuidiosum est? In freto uiximus. moriamur in portu. Neque
ego suaserim tibi nomen ex ocio petere. quod nec iactare de-
bes. nec abscondere. Id age ut ocium tuum non emineat. sed
appareat. In medium te protulit ingenii uigor. scrip-
torum elegantie. clare et nobiles amicicie. Iam notitia te
inuasit. ut in extrema mergaris. ac penitus recondaris.
tamen priora monstrabunt. Tenebras habere non potes. sequetur quocumque
fugeris multum pristine lucis. Quietem potes uendicare. sine
ullius odio. sine desiderio. aut morsu animi tui. Quid enim
relinques. quod inuitus a te relictum possis cogitare? Olu-
tabit uestamenta deficient senes. migrabit ad aliud li-
men salutator. Non potest paruo res magna constare.
Estima utrum te relinquere. an aliquid ex tuis malis.
Utinam quidem tibi senescere contigisset. intra natalium tuorum modum.
nec te in altum fortuna misisset. Tulit te longe a cons-
pectu uite salubris. rapida felicitas. Quis exitus erit
donec desinas. habere quod cupias. numquam erit tempus. Quod ex-
pectas? Quam dicimus seriem esse causarum. ex quibus nectitur fa-
tum. talem esse cupiditatum. Altera ex fine alterius nas-
citur. In eam demissus es uitam. que numquam tibi terminum mi-
seriarum ac seruitutis. ipsa factura sit. Subduc cer-
uicem iugo tritam. semel illam incidi. quam semper premi satius
est. Si te ad priuata retuleris. minora erunt omnia. sed affatim im-
plebunt. At nunc plurima et undique ingesta. non saciant. Utrum

utrum malis ex inopia saturitatem an ex copia famem? Et
avida felicitas est et alienae aviditati exposita. Cogita
quam multa temere pro pecunia, quam multa laboriose pro
a honore temptaveris. Quid enim ad rem pertinet. An tu quiesce-
re velis? Fortuna tua non vult. Quid si illi etiam nunc per-
miseris crescere? Quantum ad successum accesserit, ac-
cedat ad metum. Ante igitur Epicurus magister voluptatis
t circumspiciendum est cum quibus edas et bibas quam quid edas et bi-
bas. Nam sine amico visceratio leonis ac lupi vita est.
o Errat autem qui amicum in atrio quaerit, in convivio probat. Nul-
lum habet maius malum occupatus homo et bonis suis obses-
sus quam quod amicos sibi putat quibus ipse non est, quod benefi-
cia sua efficacia iudicat ad conciliandos animos, cum quidam
quo plus debent magis oderunt. Leve es alienum debi-
torem facit, grave inimicum. Quid ergo? Beneficia non parant
amicitias? Parant, si accipiendos licuit eligere, si collocata
non sparsa sunt. Magis ad rem existima pertinere quis quam
quid acceperit. xx

Si vales et te dignum
putas qui aliquando fias tuus, gaudeo. Rogo itaque et hortor ut
philosophiam in praecordia ima demittas, ut experimentum capi-
n as tui profectus non oratione nec scripto, sed animi firmitate,
cupiditatum diminutione. Verba rebus proba. Facere docet
a philosophia, non dicere. Et hoc exigit ut ad legem suam quisque vi-
vat, ne orationi vita dissentiat, ut ipsa inter se vita unius
sit omnium actionum dissensionum color. Sit maximum hoc
et officium sapientiae et indicium, ut verbis opera concordent, ut
ipse ubique par sibi idemque sit. Est difficile hoc. Nec hoc
dico, sapientem uno semper iturum gradu, sed una via. Obser-
va itaque numquid vestis tua domusque dissentiant, numquid in
te liberalis sis, in tuos sordidus, numquid cenes frugaliter

ne edifices luxuriose. Unam semel ad quam uiuas regulam
prende. et ad hanc omnem uitam tuam exequa. Quidam se do r
mi contrahunt. dilatant foris et extendunt. Vitium est hec
diuersitas et signum uacillantis animi. et nondum habentis te
norem suum. Etiam nunc dicam unde sit ista inconstantia. et dis
similitudo rerum consiliorumque. Nemo proponit sibi quod uelit.
nec si proposuerit perseuerat in eo. sed transilit. nec tantum mu
tat. sed redit. et in ea que deseruit ac damnauit reuol
uitur. Itaque ut relinquam definitiones sapientie ueteris.
et totum complectar humane uite modum. hoc possum esse
contentus esse. Quod est sapientia? Semper idem uelle atque idem o
nolle. Licet illam exceptiunculam non adicias. ut rectum sit
quod uelis. Non potest enim cuidam idem semper placere. nisi rectum. Nes
ciunt ergo homines quod uelint. nisi eo momento quo uolunt.
In totum nulli uelle atque nolle decretum est. Variatur
cotidie iudicium. et in contrarium uertitur. ac plerisque agitur
uita per lusum. Preme ergo quod cepisti. et fortasse perduceris aut
ad summum. aut eo quod summum nondum solus esse intelligas.
Turba ista cum a te pasci desierit. ipsa te pascet. aut n
quod tu beneficio tuo non potes scire. paupertatis scies. Illa
ueros certosque amicos retinebit. Discedet quisquis non te
sed aliud sequebatur. Non est autem uel ob hoc unum amanda pau
pertas. quod a quibus ameris ostendat? O quando ille ueniet
dies. quo nemo in honorem tuum mentiatur. Huc ergo cogitati
ones tue tendant. hoc cura. hoc opta. omnia alia uo
ta deo remissurus. ut contentus sis temet ipso. et ex te
nascentibus bonis. Que potest esse felicitas propior? Redige
te ad parua. ex quibus cadere non possis. Magnificen
tior mihi crede sermo tuus in grabato uidebitur
et in panno. Non enim dicuntur tantum illa. sed probantur. Ego
certe aliter audio que dicat Demetrius noster. cum illum uidi nu

sum. quanto minus quam instrumentis iuvabantur. Non praeceptor
veri, sed testis est. Quid ergo? Non liceat divitias in sinu positas
a contempnere? Quid ni liceat? Et ille ingentis animi est, qui illas cir-
cumfusas sibi multum diuque miratus, quia ad se venerint ridet
suasque audit magis esse quam sentit. Multum est non corrum-
pi divitiarum contubernio. magnus ille qui in divitiis pau-
per est. In utroque mens estimanda est. inspiciendumque an ille pa-
upertati indulgeat. an hic divitiis non indulgeat. alio-
quin leve argumentum est bone voluntatis. grabatus aut pan-
nus. nisi apparuerit aliquem illa non necessitate pati. sed mal-
t le. Ceterum magne indolis est ad ista properare tamquam meliora.
sed preparari tamquam ad facilia. Et sunt Lucili facilia. Cum
vero multo ante meditatus accesseris iocunda quoque. inest enim
illis sine qua nichil est iocundum securitas. Necessarium ergo
iudico id quod tibi scripsi. magnos viros sepe fecisse. aliquos
dies interponere. quibus nos imaginaria paupertate exerceamus
o ad veram. Quod eo magis faciendum est quod deliciis permaduimus.
et omnia dura ac difficilia iudicamus. Potius excitandus e somno
et vellicandus est animus. admonendusque naturam nobis minimum consti-
tuisse. Nemo nascitur dives. Quisquis exit in lucem. iussus est
lacte et panno esse contentus. Ab his initiis. nos regna non capiunt.

xxi [illegible]

Magnum negotium tecum habes. t [illegible]
melius probas honesta quam sequeris. Vides ubi sit posita
n felicitatem. sed ad illam pervenire non audes. Magna esse hec exis-
timas que relicturus es. et cum proposuisti tibi illam securitatem
ad quam transiturus es. retinet te huius vite a qua recessurus
es fulgor. tamquam in sordida et obscura casurum. Erras
a Lucili. ex hac vita ad illam ascenditur. Quod inter est inter splendo-
rem et lucem. cum hec certam habeat originem ac suam. ille in

trahat alieno. hoc inter hanc uitam et illam. quod fulgore translaticio
eius uenientis percussa est. ceteris illi statim umbram faciet quae
obstiterit. Ipsa suo lumine illustris est. Studia te tua
clarum et nobilem efficient. nec te obliuio alta supprimet.
Profunda super nos altitudo temporis ueniet. pauca ingenia
caput exerent. et in idem quandoque silentium abitura. obli
uioni resistent. ac se diu uindicabunt. Si uis inquit epi
curus pythoclea diuitem facere. non pecunie adiciendum.
sed cupiditati detrahendum est. Et aptior ista sententia est.
quam inspiranda sit. et disertior quam ut adiuuanda. hoc
unum te admoneo. ne istud tantum existimes de diuiciis
dictum. quocumque transtuleris idem poterit. Si uis pythoclea ho
nestum facere. non honoribus adiciendum est. sed cupiditatibus
detrahendum. Si uis pythoclea in perpetua uoluptate esse. non
uoluptatibus adiciendum est. sed cupiditatibus detrahendum. Si uis
pythoclea senem facere et implere uitam. non annis adiciendum est.
sed cupiditatibus detrahendum. Quocumque uertis honeste uiuendum.
Polenta et aqua. non irritant hii hortuli famem. sed extinguunt.
nec maiorem ipsis potionibus sitim faciunt. sed naturali et gra
tuito remedio sedant. In hac uoluptate consenui. De his
tecum desideriis loquor. quae consolationem non recipiunt. quibus dandum
est aliquid ut desinant. Nam de illis extraordinariis quae licet
differre. licet castigare et opprimere. hoc unum commone
faciam. ista uoluptas naturalis est. non necessaria. huic nichil
debes. Si quid impendis. uoluntarium est. Venter precepta non audit.
poscit. appellat. Non est tamen molestus creditor. paruo di
mittitur. si modo das illi quod debes. non quod potes. XXII

[illegible]
[illegible]
Iam intelligis educendum esse te [illegible]
ex istis occupationibus speciosis et malis. sed quomodo id efficias

possis consilium. quedam non nisi a presentibus monstrantur. Non potest
medicus per epistolas cibi aut balnei tempus eligere. uena tan
genda est. Vetus prouerbium est. gladiatorem in arena capere con
silium. aliquid aduersarii uultus. aliquid manus mota. aliquid
ipsa inclinatio corporis intuentem monet. Quid fieri sole
at. quid oporteat in uniuersum et mandari potest et scribi.
Tale consilium non tantum absentibus, etiam posteris datur. Illud
alterum quando fieri debeat. aut quemadmodum. ex longinquo
nemo suadebit. cum rebus ipsis deliberandum est. Non tantum prese
ntis sed uigilantis est. obseruare occasionem properantem. Itaque
hanc circumspice. hanc si uideris prende. et toto impetu. totis
uiribus id age. ut te istis officiis exuas. Et quidem
quam sententiam feram attende. Censeo aut ex ista uel uita
aut e uita exeundum. sed idem illud existimo leni eundum
uia. ut quod male implicuisti. soluas potius quam ab
rumpas. dummodo si alia ratio soluendi non erit. uel abrum
pas. Nemo tam timidus est. ut malit semper pendere. quam se
mel cadere. Interim quod primum est. impedire te noli. Conten
tus esto negotiis in que descendisti. uel quod uideri mauis
incidisti. non est quod ad ulteriora nitaris. Necesse est felici
tatem cursu sequi. est aliquid etiam si non repugnare sub
sistere. nec instare fortune ferenti. Epicurus rogo igitur
ut quantum potes fugias. et properes ante quam aliqua uis mai
or interueniat. et auferat libertatem recedendi. Idem tamen
subicit nichil esse temptandum. nisi cum apte poterit tempe
stiueque temptari. sed cum illud tempus captatum diu ueni
et. exiliendum ait. Dormitantem de fuga cogitare ue
tat. et sperat etiam salutarem ex difficillimis exitum.
si nec properemus ante tempus. nec cessemus in tempore. Non est
quod quisquam illos apud te retinuit infamet. cautiores
quam fortiores sunt. Turpe est cedere honori inquit. luc

tare cū officio q̄d semel recepisti. Nō ē uir fortis ac stre t
nuus q̄ laborē fugit. n̄ crescit illi animus ipsa rerū
difficultate. Hic est indignū bono uiro faciendū paciendūue
est. Alioq̄n sordido se ⁊ cōtumelioso labore n̄ cōteret. nec
ī negociis erit negocii causa. Ne illud q̄d existimas fac
turū eū faciet. ut ne ābiciosis reb; implicat' sēp estus ea
rū ferat. S; cū uidit g̃uia in q̄bi uolutatur īcer
ta ancipicia referet pedē. n̄ uertet t̄ga. s; sēsim re
cedet in tutū. Facile ē aūt mi lucili occupationē e
uade. si occupationū p̄cia cōtēpseris. Illa sūt q̄ nos
morant' ⁊ detinēt. Qd ꝗ.' tā magnas spes relinquā?
ab ipsa messe discedā? ñ nullū erit lat'? Incomitata o
lectica? atriū uacuū? Ab his ꝗ̄ inuiti homines re
cedūt. ⁊ mercedē miseriar' amāt. ipsas execrāt'.
Sic de ambicione quomodo de amicicia q̄rūt'. id ē
si uerū affectū eor' inspicias. n̄ oderē s; litigāt. Ex
cute istos q̄ que cupiere deplorāt. ⁊ de ear' rer' fuga
locūt'. quib; carere n̄ possūt. Videbis uoluntariā
eē illis in eo morā. q̄d egre ferre ipsos ⁊ misere locū
t. Ita ē lucili paucos seruitꝰ. plures seruitutē tenēt. n
S; si depone illā ī aīo ē. ⁊ libtas bona fide placuit.
ī hoc aūt unū aduocationē petis. ut sine ꝑpetua so
llicitudine idē tibi facē cōtingat. Oms zenones ⁊
crisippi maxima ⁊ honesta tua suadebūt. S; si ꝓpt̄
hoc tergiuersaris ut circūaspicias quātū feras tecū. ⁊ a
quā magna pecunia istruas ociū. nūquā exitū
inuenies. Nemo enī cū sarcinis enatat. Emerge ad
meliorē uitā ꝓpiciis dīs. s; n̄ sic q̄m istis ꝓpicii s̄t.
q̄bi bono ac benigno uultu mala magnifica t̄buer.
ad hoc unū excusati. q̄ ista q̄ urūt. q̄ excruciāt.
obtantib; data s̄t. Resoluenda ē ep̄la ut cū sollēpni

ad te munusculo veniat. et aliquam magnificam
vocem ferat secum. nescio utrum veriorem an elo
quentiorem epicuri. Nemo non ita exit e vita. tamquam
modo intraverit. Quemcumque vis occupa. adolescen
tem. senem. medium. invenies eque timidum mortis.
eque inscium vite. Nemo quicquam facti habet. in futurum
enim nostra distulimus. Nichil me magis in ista voce
delectat. quam quod exprobratur senibus infantia. Nemo
inquit aliter quam quomodo natus est exit e vita. falsum est. pe
iores morimur quam nascimur. Vitium istud non na
ture nostre est. Illa nobiscum queri debet et dicere. quid
est hoc? Sine cupiditatibus vos genui. sine timo
ribus. sine superstitione. sine perfidia. ceterisque pestibus.
quales intrastis exite. Percepit sapientiam si quis tam
securus moritur. quam nascitur. Non animus nobis. non color
constat. lacrime metus confirmare [?] cadunt. Nec trepi
damus cum periculum accessit. Quid est turpius. quam in ip
so limine securitatis esse sollicitum? Causa autem
hec est. quod inanes omnium bonorum sumus. vite labora
mus. Non enim apud nos pars eius ulla subsedit. transmissa
est et effluxit. Nemo quam bene vivat. sed
quamdiu curat. cum omnibus possit contingere ut be
ne vivant. ut diu nulli. XXIII. De felicitate [illegible]
cum gaudio et de malo vite [illegible] et quod idem
[illegible] semper [illegible] incipiunt.

Exortor te ad bonam mentem.
Huius fundamentum quod sit queris. ne gaudeas vanis.
fundamentum hoc esse dixi. culmen est. Ad summa perve
nit. qui scit quo gaudeat. qui felicitatem suam in aliena
potestate non posuit. Sollicitus est et incertus sui. quem

spes aliquid promittit. licet ad manum sit. licet non ex di
fficili petendum. licet numquam illum sperata deceperint. Hoc
ante omnia fac mi lucili. disce gaudere. Existimas
nunc me detrahere tibi multas uoluptates. qui fortu
na submoueo. qui spes dulcissima oblectamenta de
uitandas existimo. Immo contra nolo tibi umquam deesse
letitiam. uolo illam tibi domi nasci. Nascitur si modo in
tra te ipsum fit. Cetere hilaritates non implent pectus. fron
tem remittunt. leues sunt. nisi forte tu iudicas eum ga
udere qui ridet. Animus esse debet alacer et fidens. et super
omnia erectus. Mihi crede. uerum gaudium res seuera est.
An tu existimas quemquam soluto uultu. et ut isti
delicati loquuntur hilari oculo mortem contempnere. pau
pertati domum aperire. uoluptates tenere sub freno.
meditari dolorum patientiam. Hec qui apud se uersat. in
magno gaudio est. sed parum blando. In huius gaudii
possessione esse te uolo. numquam deficiet. cum semel
unde petatur inueneris. Leuium metallorum fructus in sum
mo est. illa opulentissima sunt. quorum in alto latet ue
na. assidue plenius responsura fodienti. Hec quibus delec
tatur uulgus. tenuem habent ac perfusoriam uoluptatem. et
quodcumque inuenticium gaudium est. fundamento caret. Ho
c de quo loquor. ad quod te conor perducere. solidum est. et quod
plus pateat introrsus. Fac oro te karissime. quod unum
potest te prestare felicem. Dissice et conculca ista. que
extrinsecus splendent. que tibi promittuntur ab alio. uel ex alio.
ad uerum bonum specta. et de tuo gaude. Quid est autem
hoc de tuo. Te ipso. et tui optima parte. Corpus
culum quoque etiam si nichil fieri sine illo potest. magis

necessarium est rem credere quam magnam. Varias fugerunt uoluptates. breues penitendas. ac nisi magna moderatione temperentur in contrarium habituras. Ita dico in precipiti uoluptas ad dolorem uergit. nisi modum tenueris. Modum autem tenere in eo difficile est quod bonum esse credideris. Veri boni auiditas tuta est. Quod sit hoc interrogas. aut unde subeat dicam. Ex bona conscientia. ex honestis consiliis. ex rectis actionibus. ex contemptu fortuitorum. ex placido uite et continuo tenore unam prementis uiam. Nam illi qui ex aliis propositis in alia transiliunt. aut ne transiliunt quidem. sed casu quodam transmittuntur. quomodo habere quicquam certum mansurumue possunt. suspensi et uagi? Pauci sunt qui consilio se suaque disponant. Ceteri eorum more que fluminibus innatant. non eunt. sed feruntur. Ex quibus alia lenior unda detinuit. ac mollius uexit. alia uehementior rapuit. alia proxime ripe. cursu languescente deposuit. alia torrens impetus in mare eiecit. Ideo constituendum est quod uelimus. et in eo perseuerandum. Hic est locus soluendi eris alieni. hoc est epicuri. Molestum est semper uitam inchoare. aut si hoc magis sensus potest exprimi. Male uiuunt qui semper uiuere incipiunt. quia semper illis imperfecta uita est. Non potest autem stare paratus ad mortem qui modo incipit uiuere. Id agendum est ut satis uixerimus. Nemo hoc prestat qui orditur cum maxime uitam. Non est quod existimes paucos esse hos. Propemodum omnes sunt. Quidam uero tunc incipiunt cum desinendum est. Si hoc iudicas mirum. adiciam quod magis admireris. [illegible]

ante uiuere desierit quam inciperet. XXIIII De pre-
meditatione futurorum [illegible] et non timenda morte [illegible]
[illegible] est [illegible] Rubrica

Sollicitum te esse scribis de iudicii
euentu. quod tibi furor inimici denuntiat. Existimas
me suasurum. ut meliora ipse tibi proponas. et adquiescas bla-
ndae spei. Quid enim necesse est mala accersiri. et satis cito
patienda cum uenerint presumere. ac presens tempus futuri metu perdere?
Est sine dubio stultum. quia quandoque sis futurus miser esse iam
miserum. Sed ego alia te ad securitatem uia ducam. Si uis
omnem sollicitudinem exuere. quicquid uereris ne eueniat.
euenturum utique propone. et quodcumque est illud malum. tecum ipse me-
tire. ac timorem tuum taxa. Intelleges profecto. aut
non magnum. aut non longum esse quod metuis. Nec diu exem-
pla quibus confirmeris colligenda sunt. Omnis illa etas tulit
in quamcumque partem rerum uel ciuilium uel externarum memoriam
miseris. occurrent tibi ingenia. aut profectus. aut impetus
magni. Numquid accidere tibi si dampnaris potest durius. quam
ut mittaris in exilium. ut ducaris in carcerem. Numquid
ultra quicquam ulli timendum est. quam ut uratur. quam ut pereat. Si-
ngula ista constitue. et contemptores eorum cita. qui non querendi
sed eligendi sunt. Dampnationem suam Rutilius sic tulit. tam-
quam nichil illi molestum aliud esset. quam quod male iudica-
retur. Exilium Metellus fortiter tulit. Rutilius etiam libenter.
Alter ut rediret rei publice prestitit. alter reditum suum Sil-
le negauit. cui nichil tunc negabatur. In carcere Socrates
disputauit. et exire cum essent qui promitterent fugam. nolu-
it. remansitque. ut duarum rerum grauissimarum homi-
nibus metum demeret. mortis et carceris. Mucius ig-
nibus manum imposuit. Acerbum est uri. quanto acerbius
si id te faciente patiaris. Uides hominem non erudi-

tu. nec ullis preceptis contra mortem aut dolorem sub
ornatum. militari robore tantum instructum. penas
a se irriti conatus exigentem. Spectator destillan
tis in hostili foculo dexterę stetit. nec ante remo
uit nudis ossibus fluentem manum. quam ignis illi ab hos
te subductus est. facere aliquid in illis castris felicius potu
it. nichil fortius. Vide quanto acrior sit ad occupanda peri
cula uirtus. quam crudelitas ad irroganda. facilius porse
na mutio ignouit. quod uoluerat occidere. quam sibi
mutius quod non occiderat. Iam mihi cum ad contempnenda
mortem uentum fuerit. catonem narrabis. Quidni ego na
rrem. ultima illa nocte platonis librum legentem. po
sito ad caput gladio. Duo hec in rebus extremis instru
menta prospexerat. alterum ut uellet mori. alterum ut pos
set. Compositis ergo rebus utcumque componi fracte atque
ultime poterant. id agendum existimauit. necui ca
tonem aut occidere liceret. aut seruare contingeret.
Et stricto gladio quem usque in illum diem ab omni cede
purum seruauerat. nichil inquit egisti fortuna. omnibus
a conatibus meis obstando. Non pro mea adhuc. sed pro patrię
libertate pugnaui. nec agebam tanta pertinacia ut liber.
sed ut inter liberos uiuerem. Nunc quoniam deploratę sunt res generis
humani. cato deducatur in tutum. Inpressit deinde mo
rtiferum corpori uulnus. quo obligato a medicis. cum
minus sanguinis haberet. minus uirium. animi idem. iam non
tantum cesari. sed sibi iratus. nudas in uulnus manus egit.
et generosum illum contemptoremque omnis potentię spiritum. non
emisit sed eiecit. Non in hoc exempla nunc congero. ut inge
nium exerceam. sed ut te aduersus id quod maxime terri
bile uidetur exhorter. facilius autem exhortabor. si osten
dero. non fortes tantum uiros. hoc momentum efflandę animę

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

contempsisse. Sed quaedam ad alia ignavos in hac re aequasse
animum fortissimorum. Sicut illum Cn. Pompeii socerum Sci-
pionem, qui contrario in Africam vento relatus cum teneri
navem suam vidisset ab hostibus, ferro se transverberavit.
et quaerentibus ubi imperator esset, imperator inquit bene se
habet. Vox haec illum parem maioribus fecit, et fatalem Sci-
pionibus in Africa gloriam non est interrumpi passa. Mul-
tum fuit Carthaginem vincere, sed amplius mortem. Impera-
tor inquit se bene habet. An aliter debebat imperator, et
quidem Catonis mori? Non revoco te ad historias nec ex
omnibus saeculis contemptores mortis qui sunt plurimi colligo.
Respice ad haec nostra tempora, de quorum languore ac deliciis que-
rimur. Omnis ordinis homines succurrerent, omnis fortunae,
omnis aetatis, qui mala sua morte praeciderunt. Mihi crede Lu-
cili, adeo mors timenda non est, ut beneficio eius nichil ante
ferendum timendumve sit. Securus itaque inimici minas
audi. Et quamvis conscientia tibi tua fiduciam faciat, tamen
quia multa extra causam valent, et quod aequissimum est spera.
et ad id te quod est iniquissimum compara. Illud autem ante
omnia memento, demere rebus tumultum, ac videre quid in quaque
re sit. Scies nichil esse in istis terribile nisi ipsum timorem.
Quod vides accidere pueris, hoc nobis quoque maiusculis pu-
eris evenit. Illi quos amant, quibus assueverunt, cum quibus lu-
dunt, si personatos viderint, expavescunt. Non hominibus tantum
sed rebus persona demenda est, et reddenda facies sua. Quid mihi
gladios et ignes ostendis, et turbam carnificum circa te
frementem? Tolle istam pompam sub qua lates et stultos ter-
ritas. Mors es quam nuper servus meus, quam ancilla contem-
psit. Quid singulis articulis singula machinamenta quibus ex-
torqueantur aptata, et mille alia instrumenta excarnifi-
candi particulatim hominis? Pone ista quae nos obstupe-

facit. Iube conticescere gemitus et exclamationes.
et uoces inter lacerationem elisas. acerbitatem. Saepe do
lorem quem podagricus ille contempsit. quem stomachicus
ille in ipsis deliciis perfert. quem in puerperio puella per
petitur. Leuis es si ferre possum. breuis es si ferre non
possum. Haec in animo uolua quae saepe audisti. saepe dixisti.
sed an uere audieris. an uere dixeris. effectu pro
ba. Hoc enim turpissimum est. quod nobis obici solet. uerba
a philosophiae non opera nos tractare. Quid tu nunc primum tibi
mortem imminere scisti? nunc exilium. nunc dolorem?
In hac natus es. Quicquid fieri potest. quasi futurum cogi
temus. Quod facere te moneo. scio certe fecisse. Nunc admo
neo ut animum tuum non mergas in istam sollicitudinem. Heb
etabitur enim. et minus habebit uigoris. Cum exurgendum
erit. Abduc illum a priuata causa ad publicam. Dic mortale
tibi et fragile corpusculum esse. cui non ex iniuria tan
tum. aut ex potentioribus uiribus denuntiabitur dolor.
t Ipsae uoluptates in tormina uertuntur. Epulae crudi
tatem afferunt. ebrietates neruorum torporem. tremoremque.
libidines. pedum, manuum. articulorumque omnium depraua
tiones. Pauper fiam. inter plures ero. Exul fiam. ibi me
natum putabo. quo mittar. Alligabor. Quid enim? Nunc solu
o tus sum? Ad hoc me natura graue corporis mei pondus astrinxit.
Moriar hoc dicis. desinam egrotare posse. desinam
alligari posse. desinam mori posse. Non sum tam ineptus.
ut epicuream cantilenam hoc loco persequar. et dicam uanos esse
inferorum metus. nec ixionem rota uolui. nec saxum
humeris sysiphi trudi in aduersum. nec ullius uiscera. et
renasci posse cotidie. et carpi. Nemo tam puer est. ut
cerberum timeat. et tenebras. et laruale habitum. nu
dis ossibus cohaerentium. Mors nos consumit. aut exuit.

Emissis meliora restabũt. honore detracto. Cōsupes n
nichil restat. bona partũ malaq; submota sunt. S
mitte in hoc loco referre usui tuo. si p amonitu
ro ut te iudices. n alius scripsisse ista s; etiã ē. Tur
pe ē aliud loq. aliud sentire. Memini te illũ locũ
aliqn tractasse. n repente nos i mortē icidē. s; mi
nutim pcede. Cotidie morimur. cotidie enĩ demitur ali t
q pars uite. 7 tc̄ q; cũ crescim'. uita decrescit. In
fantiã amisim'. deinde puericiã. deide adolescē
ciã. Vsq; ad hesternũ. qqd transit tpris. perit. hunc ipm
quē agim' diē. cũ morte diuidim'. Quēadmodũ
clepsidra n extremũ stillicidiũ exhaurit. s; qqd o
ante defluxit. sic ultima hora. q ēē desinim'. nō
sola mortē facit. s; sola cōsũmat. tc̄ ad illã puenim'
s; diu uenim'. h cũ descripsisses q soles hore. sē
p qdē magn'. nũquã tam acrior quã ubi ueritati cō
modas uerba. dixisti. mors n ultima uenit. s;
q rapit ultima mors ē. Malo te legas. quã epistolam
meã. Apparebit enĩ t hanc quã timem' mor
tē. extremã ēē. nō solã. Obiurgat epicur' n mi
n' eos q mortē cōcupiscēt. quã eos q timent 7 ait.
Ridiculũ ē currere ad mortē tedio uite. cũ ge n
nere uite ut currendũ ēēt ad mortē effeceris. Itē dicit.
Quid tã ridiculũ. quã appetere mortē. cũ uitã in
quietã t feceris metu mortis. Et illud eiusdē no
te. Licet tantã hominum iprudentiã ēē. imo dementiã.
ut qdã timore mortis. cogant ad mortē. Quicqd
hor tractaueris. cōfirmabis animũ. l ad mortis l ad
uite patientiã. In utrũq; enĩ monendi ac a
firmandi sum'. 7 ne nimis amem' uitã. 7 ne
nimis oderim'. etiã cũ ratio suadet finire.

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

sed non retro nec per cursum capiendus est impetus. Vir fortis
ac sapiens non fugere debet e uita sed exire. Et ante omnia
ille quoque uitetur affectus qui multos occupauit. libido mo
riendi. Est enim mi Lucili. ut ad alia. sic etiam ad mo
riendum. inconsulta animi inclinatio. que sepe generosos. atque a
cerrime indolis uiros corripit. sepe ignauos iacentes
que. Illi contempnunt uitam. hi grauantur. Quosdam eadem
subit faciendi uidendique satietas. et uite non odium
non sed fastidium. In quod prolabimur ipsa impellente philo
sofia. dum dicimus. Quousque eadem? Nempe expergiscar. dor
miam. esuriam. algebo. estuabo. Nullius rei finis est.
sed in orbem nexa sunt omnia. fugiunt ac secuntur. Diem nox
premit. dies noctem. Estas in autumnum desinit. au
tumno hiemps instat. que uere compescitur. Omnia sic tran
seunt ut reuertantur. Nichil noui facio. nichil noui uideo.
fit aliquando et huius rei nausea. Multi sunt qui non acerbum
iudicent uiuere. sed superuacuum. XXV. De corrigend[is] [illegible]

Q uod ad duos amicos nostros pertinet. diuersa uia eundum
est. alterius enim uicia emendanda. alterius frangenda sunt. Utar
libertate tota. Non amo illum. nisi offendo. Quid ergo inquis.
Quadragenarium pupillum cogitas sub tutela tua
continere? Respice etatem eius iam duram. et intractabilem.
non potest reformari. Tenera finguntur. An profecturus sim
nescio. Malo successum mihi. quam fidem deesse. Nec desp
eraueris etiam diutinos egros posse sanari. Si contra
intemperantiam steteris. si multa inuitos et facere coege
ris et pati. Ne de altero quidem satis fiducie habeo. ex
cepto eo quod adhuc peccare erubescit. Nutri
endus est hic pudor. qui quamdiu in animo eius durauerit. ali
quis erit bone spei locus. Cum hoc ueterano parcius agen

dū pueto. ne indesperationē sui ueniat. Nec ullū
tēpus aggrediendi maius fuit quā hoc. dū interqes
cit. dū emendato simul ē. Expecto cū fauore mag
no uicia redargua. q̄ nec scio cessare. ħ docē. Nich
ex hiſ q̄ habemꝰ necessariū ē. ad legē natē reū
tam. diuicie parte sīt. Aut gratuitū ē q̄d agimꝰ. aut
uile. Panē ⁊ aquā natura desidat. nemo ad ħ pa
uide. Intra q̄ quisqꝭ desideriū suū clausit. cū ipso
iõue q̄ felicitate contēdat. ut ait epicurꝰ. cuiꝰ
aliquā uocē huic aptē inuolūā. Sic fac inquit oīa.
tāquā spectet epicurꝰ. Pdē sine dubio custodē sibi
imposuisse. ⁊ habē quē respicias. quē interēē cogi
tationib; tuiſ iudices. hoc q̄dē lōge magnificē
ti ē. sic uiuere. tāquā sub alicuiꝰ boni uiri. ac
sēp pn̄tis oculiſ. Sed etiā ego hoc cōtentꝰ sū. ut sic
faciaſ q̄cq̄ facieſ. tāquā spectet aliquiſ. Omīa nob
mala. solitudo psuadet. Cū iā pfeceriſ tantū. ut sit
tibi etiā tui reuerentia. licebit dimittas pedago
gū. Interim aliquoꝝ te auctoritate custodi. Aut
cato ille sit. aut scipio. aut lelius. aut cuiꝰ inter
uentu pditi quoq; homines uicia supprimerent. Dū
te efficiſ eū cum q̄ peccare n̄ audeas. cū hoc effeceris.
⁊ aliq̄ cepit apud te tui eē dignatio. īcipiā t̄ p
mittē. quod idē suadet epicurꝰ. Tūc pcipue ī te
ipso secede. cū eē cogiſ in turba. Dissimilē te
fieri multiſ oportet. dū ī tutū n̄ sit a te rece
dere. Circumspice singlos. nemo ē cui n̄ saciꝰ sit.
cū q̄libet eē. quā secū. Tūc pcipue ī te secede.
cū eē cogeris in turba. si bonus uir. si quietus.
si tēpās. Alioq̄n ī turbā tibi a te recedendū ē. istic
mali uiro ppiuſ es. /

De no[n] accusando [...] et [...] uiri bo[n]i [...] et q[uo]d [...] morte[m] [...] et de ea meditari

Aliud iam huic corpori vocabulum convenit quoniam quidem senectus
lasse etatis non fracte nomen est. Inter decrepitos me nu-
mera et extrema tangentis. Gratias tamen mihi apud te ago. non sentio in
animo etatis iniuriam. cum sentiam in corpore. Tantum vitia et vitiorum
ministeria senuerunt. Viget animus et gaudet non multum sibi esse
cum corpore. magnam partem honeris sui posuit. Exultat et
mihi facit controversiam de senectute. hunc ait esse florem suum. Cre-
damus illi. bono suo utatur. Ire in cogitationem iubet et des-
picere quid ex hac tranquillitate ac modestia morum sapien-
tie debeam. quid etati. et diligenter excutere. que non possim facere.
que nolim prodesse. habiturus eque si nolim. quidquid non posse me gau-
deo. Que enim querela est. quod incommodum. si quidquid desinere de-
bebat defecit. Incommodum summum est inquis. minui et deperire.
et ut proprie dicam liquescere. Non enim subito impulsi ac prostrati su-
mus. carpimur. singuli dies aliquid subtrahunt viribus. Et quis exi-
tus est melior. quam in finem suum natura solvente dilabi. Non
quia aliquid mali ictus. et e vita repentinus excessus. sed quia lenis
est hec via. subduci. Ego certe velut appropinquet experi-
mentum. et ille laturus sententiam de omnibus annis meis dies venerit.
ita me alloquor et observo. Nichil inquam est adhuc. quod aut re-
bus aut verbis exhibuimus. Levia sunt ista et fallacia pigno-
ra animi. multisque involuta lenociniis. Quid profecerim mor-
ti crediturus sum. Non timide itaque componor ad illum diem.
quo remotis strophis ac fucis. de me iudicaturus sum. utrum
loquar fortia an sentiam. numquid simulatio fuerit. et mi-
mus quidquid contra fortunam iactavi. verborum contumacia. Re-
move existimationem hominum. dubia semper est. et in utramque
partem dividitur. Remove studia tota vita tractata.

mortis quid te profecturum sit. Ita dico. disputationes et litterata col- a
loquia. et ex preceptis sapientium verba collecta. et eruditus sermo.
non ostendunt robur animi verum. est enim oratio et timidissimis
audax. Quid egeris tunc apparebit. cum animam ages. Accipio con-
dicionem. non reformido iudicium. Hec mecum loquor. sed tecum quoque me
locutum puta. Iuvenior es. sed quid refert? Non dinumerantur anni.
Incertum est quo loco mors te expectet. Itaque tu illam omni loco ex- t
pecta. Meditare mortem inquit epicurus. Egregia res est mortem con-
discere. Supervacuum putas forsitan id discere. quod semel utendum est.
Hoc est ipsum quare meditari debeamus. Semper discendum est quod an sci-
amus experiri non possumus. Meditare mortem. Qui hoc dicit. medi-
tari libertatem iubet. Qui mori didicit. servire non didicit. Supra o
omnem potestatem est. extra omnem. Quid ad illum carcer. et cus-
todia. et claustra? Liberum hostium habet. Una est catena que nos al-
ligatos tenet. amor vite. qui ut non est abiciendus. ita minu-
endus est. ut si quando res exiget. nichil nos detineat. nec impedi-
at. quominus parati simus. quod quandoque faciendum est. statim facere.

XXVII De [illegible]

Tu me inquis mones. iam enim te ipse monuisti.
iam correxisti. ideo aliorum emendationi vacas. Non sum tam improbus. ut cura-
tiones eger obeam. sed tamquam in eodem valetudinario iaceam. De com-
muni tecum malo colloquor. et remedia communico. Sic itaque
me audi. tamquam mecum loquar. In secretum te meum admitto.
et te adhibito mecum exigo. Clamo mihi ipse. Numera annos
tuos. et pudebit eadem velle. que volueras puer. eadem
parare. Hoc denique tibi circa mortis diem presta. Moriantur
ante te vicia. Dimitte istas voluptates turbidas. n
magno luendas. Non venture enim sed preterite nocent. Quemad-
modum scelera etiam si non sunt deprehensa cum fierent. sollicitudo a

non cum ipsis abeunt. ita gravabat voluptatum. etiam post ipsas pe
nitentia est. Non sunt solidae. non sunt fideles. etiam si non nocent fugi
unt. Aliquod potius bonum mansurum circumspice. Nullum autem est.
nisi quod animus ex se sibi invenit. Sola virtus praestat gaudium.
perpetuum. securum. etiam si quid obstat nubium. in intervenit quae
infra feruntur. nec umquam diem vincunt. Quando ad hoc gaudi
um pervenire continget. Non quidem cessatur adhuc. sed festinatur.
Multum restat operis. in quod ipse necesse est vigilium. ipse laborem
tuum impendas. si effici cupis. Delegationem res ista non reci
a pit. Aliud litterarum genus adiutorium admittit. Calvisius Sa
binus memoria nostra fuit dives. et patrimonium habebat li
bertini et ingenium. Numquam vidi hominem beatum indecentius. Hu
ic memoria tam mala erat. ut illi nomen modo Ulixis ex
cideret. modo Achillis. modo Priami. quos tam bene noverat. quam pedago
gos nostros novimus. Nemo vetulus nomenculator. qui nomina
non reddit sed imponit. tam perperam tribus. quam ille troianos et achi
vos persalutabat. Nichilominus eruditus volebat videri. Hanc ita
que compendiariam excogitavit. Magna summa emit servos.
unum qui Homerum teneret. alterum qui Hesiodum. Novem praeterea liricis.
singulos assignavit. Magno emisse illum non est quod mireris. non
invenerat. faciendos locavit. Postquam haec familia illi comparata
est. coepit convivas suos inquietare. habebat ad pedes hos. a
quibus subinde cum peteret versus quos referret. saepe in medio verbo
excidebat. Suasit illi Satellius Quadratus. stultorum divi
tum arrosor. et quod sequitur adrisor. et quod duobus his adiunctum est
derisor. ut grammaticos haberet analectas. Cum dixisset Sabi
nus centenis milibus sibi constare singulos servos. minoris inquit
totidem scrinia emisses. Ille tamen in ea opinione erat.
ut putaret se scire quod quisquam in domo sua sciret. Idem Satellius

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

illum hortari cepit. ut luctaretur. hominem egrum. pallidum. gra-
cilem. Cum sabinus respondisset. et quomodo possum. uix uiuo. noli ob-
secro te istuc inquit dicere. Non uides quam multos seruos ualentis-
simos habeas? Bona mens nec commodatur. nec emitur. Et pu- r
to si uenalis esset. non haberet emptorem. At mala cotidie emitur.
Sed accipe iam quod debeo. et uale. Diuicie sunt ad legem nature
composita paupertas. hoc sepe dicit epicurus. aliter atque aliter.
Sed numquam nimis dicitur. quod numquam satis discitur. Quibusdam re-
media monstranda. quibusdam inculcanda sunt. XXVIII Quod non
loca mutanda [illegible] sed animus [illegible] quia [illegible] salutis [illegible] Hoc tibi soli putas accidisse et ad-
Miraris quasi rem nouam. quod peregrinatione tam longa. et tot
locorum uarietatibus non discussisti tristiciam. grauitatemque mentis?
Animum debes mutare non celum. Licet uastum traieceris mare. n
licet ut ait uergilius noster. terreque urbesque recedant. sequentur
te quocumque perueneris uicia. hoc idem querenti cuidam. socrates
ait. Quid miraris nichil tibi peregrinationem prodesse. cum te circum-
feras? Premit te eadem causa. que expulit. Quid terrarum iu-
uare nouitas potest? Quid cognitio urbium. aut locorum? In
irritum cedit ista iactatio. Queris quare te fuga ista non
adiuuet? Tecum fugis. Onus animi deponendum est. non ante tibi
ullus placebit locus. Talem nunc esse habitum tuum cogita.
qualem uirgilius noster uatis inducit. iam concitate et insti-
gate. multumque habentis in se spiritum non sui. Bacchatur ua-
tes. magnum si pectore possit. excussisse deum. Va-
dis huc illuc. ut excucias insidens pondus. quod ipsa iactatione
incommodius fit. sicut in naui honera inmota minus urgent. in- a
equaliter conuoluta. citius eam partem in quam incubuere. demergunt.
Quicquid facis contra te facis. et motu ipso noces tibi. egrum
enim concutis. At cum istud exemeris malum. omnis mutatio loci
iocunda fiet. In ultimas expellaris terras licebit. in quolibet

barbariae angulo collocatus. hospitalis tibi illa qualiscumque sedes erit.
a Magis quis venias quam quo interest. et ideo nulli loco addicere debemus ani-
mum. Cum hac persuasione vivendum est. non sum uni angulo natus.
patria mea totus hic mundus est. Quod si liqueret tibi. non admirareris nil
adiuvari te regionum varietatibus. in quas subinde priorum taedio
migras. Prima enim quaeque placuisset. si omnem tuam crede-
res. Nunc non peregrinaris. sed erras et ageris. ac locum ex loco mutas. cum
illud quod quaeris bene vivere. omni loco positum sit. est. Numquid tam
turbidum fieri potest. quam forum. Ibi quoque licet vivere quiete. si
necesse sit. Sed si liceat disponere se. conspectum quoque et viciniam
fori procul fugiam. Nam ut loca gravia etiam firmissimam
valetudinem temptant. ita bonae quoque menti necdum perfectae ad-
huc et convalescenti. sunt aliqua parum salubria. Dissentio ab his
qui in fluctus medios eunt. et tumultuosam probantes vitam. coti-
die cum difficultatibus rerum magno animo conluctantur.
Sapiens feret ista non eliget. et mallet in pace esse quam in
o pugna. Non multum prodest sua vitia proiecisse. si cum alienis
rixandum est. Triginta inquis tyranni circumsteterunt Socratem. nec po-
tuerunt animum eius infringere. Quid interest. quot domini sint. Servitus una
est; hanc qui contempsit. in quantalibet turba dominantium liber
est. Initium est salutis. notitia peccati. Egregie mihi hoc di-
xisse videtur Epicurus. Nam qui peccare se nescit. corrigi
non vult. Deprehendas te oportet. antequam emendes. Quidam
de vitiis gloriantur. Tu existimas aliquid de remedio co-
n gitare. qui mala sua virtutum loco numerant. Ideo quan-
tum potes te ipse coargue. inquire. In te accusatoris primum
partibus fungere. deinde iudicis. novissime deprecato-
ris. Aliquando te offende. XXIX [illegible]
Audire tuum timet.
a Non ulli enim nisi audituro dicendum est. Quare inquis ubi par

sibi placeat quam vitia. | De Marcellino nostro quaeris et vis scire
quid agat. Raro ad nos venit non ulla alia
ex causa quam quod audire verum timet

cam? Gratuita est. Non possum scire an ei profecturus sim. quem amo
neo. illud scio. aliquem me profecturum. si nihil temptauero.
Spargenda manu est. non potest fieri. ut non aliquando succedat. mul r
ta temptanti. Hoc mihi tamen non existimo magno uiro facien
dum. diluitur eius auctoritas. nec habet apud eos satis ponderis. quos
posset minus obsolefacta corrigere. Sagittarius non aliquando fe o
rire debet. sed aliquando deerrare. Non est ars que ad effectum ca
su uenit. Sapientia ars est. certum petat. eligat profecturos.
Ab his quos desperauit recedat. non tamen cito relinquat. et in ipsa
desperatione extrema remedia temptet. Magna in illo inge
nii uis est. sed iam tendentis in prauum. Constitui tamen contumelias n
perpeti. Moueat ille mihi risum. ego fortasse illi lacrimas mo
uebo. aut si ridere perseuerabit. gaudebo tamquam in malis.
quod illi genus insanie euitare contigit. Vitia eius etiam si non
excidero inhibebo. Non desinent sed intermittent. fortasse autem
et desinent. si intermittendi consuetudinem fecerint. Non est hoc a
ipsum fastidiendum. quoniam quidem grauiter affectis. sanitatis loco.
est bona remissio. Compone mores tuos. attolle animum. ad
usus formidata consiste. Numerare eos noli. qui tibi metum t
faciunt. Nonne uideatur stultus. si quis multitudinem eo loco ti
meat. per quem transitus singulis est. Eque ad tuam mortem multis
aditus non est. licet illam multi minentur. Spiritum tibi tam nemo eri
piet. quam nemo dedit. Numquam uolui populo placere. nam que ego o
scio. non probat populus. que populus probat. ego nescio. Quis populo pla
cere potest. cui placet uirtus? Malis artibus popularis fauor
queritur. Similem te illis facias oportet. non probabunt nisi agno
uerint. Multo autem ad rem magis pertinet. qualis tibi uidea
ris. quam aliis. Conciliari nisi turpi ratione. amor turpium n
non potest. Quid ergo illa laudata et omnibus preferenda artibus rebusque
philosophia prestabit? Scilicet ut malis tibi placere quam populo. ut

existimes iudicia non numeres. ut sine metu deorum hominumque
uiuas. ut aut uincas mala aut finias. Ceterum si te uideo
celebrem secundis uocibus uulgi. si intrante te clamor et plausus
pantomimica ornamenta obstrepuerint. si tota ciuitate
te femine puerique laudauerint. quid ni ego tui miserear.
cum sciam que uia ad istum fauorem ferat. Vale. XXX.

Quemadmodum in naui que sentinam trahit. et uni rime
aut alteri obsistitur. ubi plurimis locis laxari cepit et cedere. suc
curri non potest nauigio dehiscenti. ita in senili corpore ali
quatenus inbecillitas sustineri et fulciri potest. Vbi tamquam in putri
edificio omnis iunctura diducitur. et dum alia excipitur. alia discindi
tur. circumspiciendum est quomodo exeas. Bassus tamen alacer animo est. Hoc philo
sophia prestat. in conspectu mortis hilarem. et in quocumque corporis ha
bitu. fortem letumque. nec deficientem. quamuis deficiatur. Magnus
gubernator et scisso nauigat uelo. et si exarmauit. tamen reli
quias nauigii aptat ad cursum. Magna res est lucili hec et diu
discenda. cum aduentat hora illa inuitabilis. equo animo abire.
Alia genera mortis spei mixta sunt. desinit morbus. incendium extinguitur.
ruina quos uidebatur oppressura deposuit. mare quos hauserat. ea
dem ui qua sorbebat eiecit incolumes. gladium miles ab ipsa per
ituri ceruice reuocauit. Nil habet quod speret quem senectus ducit ad mo
rtem. huic uni intercedi non potest. Nullo genere homines moriuntur
mollius. sed nec diucius. Tam demens autem est. qui timet quod non est passurus. quam
qui timet quod non est sensurus. An quisquam hoc futurum credit. ut per quam nichil
sentiat. ea sentiatur. Ergo inquid mors adeo extra omne malum
est. ut sit extra omnem malorum metum. Puto fortiorem eum esse
qui in ipsa morte est. quam qui circa mortem. Mors enim admota. etiam
imperitis animum dedit. non uitandi inuitabilia. Sic gladiator to
ta pugna timidissimus. iugulum aduersario prestat. et errantem

sibi gladiū adtēperat. At illa q̄ i ꝓpinq̄ ē utiq; uentā. deside
rat lentā aī firmitatē. q̄ ē rarior. nec pot̄ n̄ a sapiēte
ꝓstari. Tā stultū ē mortē time. q̄ senectutē. Nā queād
modū senect⁹ adolescētiā seq̄r. ita mors senectutē. Viue
noluit. q̄ mori n̄ uult. Vita enī cū exceptiōe mortis data
ē. ad hanc it̄. Quā io time demti ē. q̄ cta expectat̄. dubia
metuunt̄. Mors necessitatē h̄t. equā ⁊ inuicta. Q̄s q̄ri pot̄
i ea ɔdiciōe se eē. in q̄ nemo n̄ ē. Prima aut̄ pars ē equitatis
equalitas. Sȝ nc̄ supuacuū ē natē causā age. q̄ n̄ aliā uo
luit legē nr̄ām eē quā suā. Q̄cq̄d ɔposuit resoluit. ⁊ a
q̄cq̄d resoluit. ɔposuit itm̄. Venit aliq̄s ad mortē ita
ē morti. uenientē nemo hylaris accipit. n̄ q̄ se ad illā
diu ɔposuerat. Primū spo me nullū dolorē eē i illo t
extremo anhelitu. si tam̄ eēt. habeo aliq̄ntē i ipā breui
tate solatiȝ. nullū enī dolorē lōgū eē. q̄ magnū ē. Non
dubito q̄n sentiat aīa i p̄mis labris sit. nec magna uidi
betur a corpe. Ignis qui ualentē materiā occupauit. aq̄.
⁊ int̄dū ruina extinguendus ē. ille q̄ alimēta deficit. sua
spōte subsidit. Plus monitu ap̄ me habēt. q̄ ad mor
tē uenīūt. sine odio uite. ⁊ admittūt illā n̄ attrahūt.
A q̄ enī ꝓpe n̄ ē. parata oībȝ locis. oībȝq; momtis. Si tam̄ o
da mors ē. sēp timida ē. Q̄d enī morti tēp⁹ exceptū ē.
Mortē ut nūquā timeas. sēp cogita. XXXI. De absten

Sequere illū impetū aī. q̄ ad optima q̄q; calcatis
ꝑplaribȝ bonis ibas. Ad sūmā sapiens eris. si clauseris n
aures q̄bȝ cerā ē par obdē. firmiore spissamto op⁹
ē. q̄ i sociis usū ulixē fert. Illa uox q̄ timebat̄. e
rat blanda. n̄ tn̄ puplica. At h̄ q̄ timēda ē. n̄ ex uno a
scopło. s; ex oī t̄rar parte circūsonat. Pretuehere

itaque non unum locum insidiosum voluptate suspectum, sed omnes urbes.
Surdum te amantissimis tuis presta. Bono animo male pre-
cantur. Et si esse felix vis, deos ora ne quid tibi ex his que optantur
eveniat. Non sunt ista bona que in te isti volunt congeri. Unum bonum est
quod beate vite causa et firmamentum est, sibi fidere. Hoc autem con-
tingere non potest, nisi contemptus est labor et in eorum numero habitus que neque
bona sunt neque mala. Fieri enim non potest ut una res modo ma-
la sit, modo bona, modo levis et perferenda, modo expavescenda. Labor
bonum non est. Quid ergo est bonum? Laboris contemptio. Itaque in vanum oppo-
a sitos culpaverim. Generosos animos labor nutrit. Quid votis opus est?
fac te ipse felicem. facies autem, si intellexeris bona esse quibus admix-
ta virtus est, turpia quibus malicia coniuncta est. Quemadmodum sine
r mixtura lucis nichil splendidum est, nichil atrum nisi quod tenebras habet
aut aliquid in se traxit obscuri, quemadmodum sine adiutorio
ignis nichil calidum est, nichil sine aere frigidum, ita honesta et
turpia virtutis ac malicie societas efficit. Quid est bonum? Rerum
scientia. Quid malum est? Rerum imperitia. Ille prudens atque artifex
pro tempore queque repellet aut eliget, sed que nec repellit timet
nec miratur que eligit, si modo magnus ille et invictus animus est. Sum-
o mitti te ac deprimi veto. laborem si non recuses parum est, posce.
Non est viri timere sudorem. huic accedat ut perfecta virtus sit
equalitas ac tenor vite per omnia consonans sibi. Quod non potest esse
nisi rerum scientia contingat et ars per quam humana ac divina
noscantur. hoc est summum bonum. Tuum iter est. iocundum est. ad quod natura
te instruxit. Dedit tibi illa que si non deserueris par deo surges. Pa-
n rem autem deo te pecunia non faciet. deus nichil habet. Pretex-
ta non faciet deum. nudus est. fama non faciet. nec ostentatio tui.
et in populos nominis dimissa noticia. Multi de deo male existi-
mant et impune. Ille maximus potentissimusque vehit omnia. De
forma corporis et viribus beatum te facere possis? nichil horum patitur

veritatem. Credendum est quod non fiat in diem ei quo non possit
obstari. Id hoc est? Animus, sed hic rectus, bonus, magnus. Quid vo-
ces aliud hunc quam deum in corpore humano hospitantem? Hic
animus tam in equitem romanum quam in libertinum, quam in servum po-
test cadere. Quid est eques romanus aut libertinus aut servus? No-
mina ex ambitione et iniuria nata. Subsilire in celum ex
angulo licet. Exurge modo et te quoque dignum finge deo. Vale. xxx

[illegible] ii

Sic vive tamquam quid facias auditurus sim, immo tamquam visurus.
Hoc est salutare non cessare dissimilibus et diversa cupientibus.
Habeo quidem fiduciam non posse te detorqueri mansurumque in proposito,
etiam si sollicitantium turba circueat. Sed timeo ne mutet te, sed ti-
meo ne impediat. Multum autem nocet etiam qui moratur. Quam pag[?]
hominem et cogita quantum additurus celeritati fueris, si a tergo hos-
tis instaret, si equitem adventare suspicareris ac fugientium pre-
mere vestigia. Fit hoc, premeris; accelera et evade, perduc te in
tutum et subinde considera quam pulchra res sit consummare vitam ante
mortem, deinde exspectare securum reliquam temporis sui partem,
nichil sibi in possessione beate vite positum, que beatior non
fit si longior. O quando illud videbis tempus quo scies tempus ad te non pertine-
re, quo tranquillus placidusque eris et crastini neglegens et in summa tui
satietate. Vota parentum nobis compilant; vi[?] te loc[?] expleret.
Quid ad te transferri aliud destinatum est. Vale. xxxiii Quod sit

In his verba ponere [illegible] contrario pauperem

In inequalitate sciat esse, ubi que eminent notabilia sunt. Non est admi-
rationi una arbor, ubi in eandem altitudinem tota silva su-
rrexit. Virum est fortem aliquid dici ab homine mollitiem
professo. Fortitudo et industria et ad bellum prompta mens tam in
Persas quam in alte cinctos cadit. Commune est apud nos quod apud alios
exceptum. Non sumus sub rege, sibi quisque se vindicat. Non pos

Desideras his quoque epistulis sicut prioribus adscribi aliquas
voces [illegible]
[illegible] illorum [illegible] inequalitate [illegible]

summum in quo vires tentem. Educ aliquid ex tanta rerum equalium mul-
a titudine. Pauperis est numerare pecus. Quocumque miseris oculum.
id tibi occurret quod eminere posset. nisi inter paria legeretur. Quare
depone istam spem. posse te summatim degustare ingenia ma-
ximorum virorum. Tota tibi inspicienda sunt. tota tractanda. Res ge-
ritur. et per lineamenta sua ingenii opus nectitur. ex quo nichil sub-
duci potest sine ruina. Nec recuso quominus singula membra.
t dum modo in ipso homine consideres. Non est formosa cuius crus laudatur aut
brachium. sed illa cuius universa facies admirationem partibus
suis abstulit. Facilius insidunt singula circumscripta. et carminis
o modo inclusa. Viro captare flosculos turpe est. et fulcire se notis-
simis ac paucissimis vocibus. et memoria stare. Sibi iam
innitatur. dicat ista non teneat. Turpe est enim seni aut pro-
spicienti senectutem ex commentario sapere. Et ipsa et die. que
memorie tradatur. Aliquid et de tuo profer. Aliud autem est me-
minisse. aliud scire. Ista in alienis memoria exciderunt.
n Meminisse est rem commissam memorie custodire. At contra scire
re est. et sua facere quecumque. nec ad exemplar pendere. et totiens
respicere ad magistrum. Hoc Zenon dixit. aliquid inter te intersit et
librum. Quousque disces? iam et precipe. Multum inquit una vox
facit. Non quidem his qui alienum sibi commodant. et auctuari necesse fu-
a erit. Ego iter via veteri. sed si propiorem planioremque invenero.
hanc muniam. Patet omnibus veritas. nondum est occupata. Mul-
tum ex illa etiam futuris relictum est. xxxiiii Quid de[...]
t **S**i agricolam arbor ad fructum perducta delectat. si pa-
stor ex fetu gregis sui capit voluptatem. si alumpnum
suum nemo aliter intuetur quam ut adolescentiam illius suam iudicet.
quid evenire credis his qui ingenia educaverunt. et que tenera for-
maverunt. adulta subito vident? Assero te mihi. meum opus
es. Non sic. quoniam principia totius operis dimidium occupare dicitur.
II magis [illegible] duplici [illegible] pars bonitatis est
velle fieri bonum. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] si agricolam

29

ita res animo constat. Itaque pars magna bonitatis est velle fie-
ri bonum. Scis quem bonum dicam? perfectum, absolutum, quem malum
facere nulla vis, nulla necessitas possit. Hunc in te prospi-
cio si perseveraveris et incubueris et id egeris ut omnia facta dicta-
que tua inter se congruant ac respondeant sibi et una forma per-
cussa sint. Non est huius animus in recto cuius acta discordant. Cum te tam valde [illegible]

Nunc amas me, amicus non es. XXXV [illegible] n
Quid ergo? haec inter se diversa sunt? Immo dissimilia. Qui amicus est
amat; qui amat non utique amicus est. Itaque amicitia semper
prodest, amor aliquando etiam nocet. Si nihil aliud, ob hoc profice
ut amare discas. Quicquid etati mee vigoris abscessit, id
ad me ex tua quamquam non multum abest rediturum. Sed tamen re quoque
ipsa esse letus volo. Venit ad nos ex hiis quos amamus etiam
absentibus gaudium, sed id leve et evanidum. Conspectus et presen-
tia et conversatio habet aliquid vive voluptatis, utique si non tan-
tum quem velis sed qualem velis videas. Affer itaque te mihi ingens
munus, et quo magis instes, cogita te mortalem esse, me senem.
Propera ad me, sed ad te prius. Profice et ante omnia hoc cura ut constes
tibi. Quotiens experiri voles an aliquid actum sit, observa an a
eadem hodie velis que heri. Mutatio voluntatis indicat ani-
mum natare, aliubi atque aliubi apparere, prout tulit ventus.
Non vagatur quod fixum atque fundatum est. Istud sapienti perfecto est
contigit, aliquatenus et proficienti provectoque. Quid ergo interest? hic com-
movetur quidem, non tamen transit, sed suo loco nutat. Ille ne com-
movetur quidem. XXXVI [illegible]

Res est inquieta felicitas. Ipsa se exagitat. r
Movet cerebrum non uno genere. Alios in aliud irritat.
hos in potentiam, illos in luxuriam. Hos inflat, illos mollit. et

Amicum tuum hortare ut istos magno animo contempnat qui
illum obiurgant quod umbram et otium petierit [illegible]

totus resolvitur. At bene aliquis illam fert sic quomodo vinum. Itaque
non est quod tibi isti persuadeant eum esse felicem qui a multis obsidetur
et possidetur. Sic ad illum quemadmodum ad lacum concurritur.
quem exhauriunt et turbant. Nugatorium et inertem vocant. Scis quosdam
quidam perverse loqui et significare contraria. Felicem vocabant. Quid
ergo erat? Ne illud quidem curo. quod quibusdam nimis horridi animi
videtur et tetrici. Ariston aiebat malle se adolescentem tristem
quam hilarem et amabilem turbe. Vinum enim bonum fieri quod recens
durum et asperum visum est. non pati etatem quod in dolio placuit.
Sine eum tristem appellent et inimicum processibus suis bene se dabit
in vetustate. Ipsa tristicia perseveret tantum colere virtutem. perbi-
bere liberalia studia. non illa quibus perfundi satis est. sed hec quibus tin-
guendus est animus. Quid ergo? aliquid est quod non sit discendum? Minime.
Sed quemadmodum omnibus annis studere honestum est. ita non omnibus
institui. Turpis et ridicula res est. elementarius senex. Iuve-
ni parandum. seni utendum est. Minus turpe est creditori. quam spei
bone decoquere. Ad illud es alienum solvendum opus est. ne-
gotianti navigatione prospera. agricole ubertate eius quam
colit terre. celi favore. Ille quod debet. sola potest voluntate
persolvi. In mores fortuna ius non habet. Hos disponat. ut quam
tranquillissimus ille animus ad perfectum veniat. qui nec ablatum
sibi quicquam sentit. nec adiectum. Sed in eo habitu est. quomodocumque
res cedunt. cui sive aggerantur vulgaria bona. super res su-
as eminet. sive aliquid ex istis. ut omnia casus excussit.
minor non fit. Si in parthia natus esset. arcum infans statim ten-
deret. Si in germania. protinus puer tenerum hastile vibraret.
Si avorum nostrorum temporibus fuisset. equitare et hostem cominus
percutere didicisset. Haec singulis disciplina gentis sue suadet

atque ipse. Quod quia hinc meditandum est. que adversus omnia tela.
que adversus omne hostium genus. beneficium mortem excipiet. Quem
quem habeat aliquid in se terribile. ut et animos nostros qui in amorem
sui natura formavit. offendat. nemo dubitat. Nec enim opus
est in id comparari et acui. in quod instinctu quodam voluntario imus.
sic feruntur homines ad conservationem sui. Nemo discit ut si necesse fu
erit. equo animo in rosa iaceat. sed in hoc duratur. ut tormentis non summit
tat fidem. ut si necesse fuerit. stans etiam aliquando saucius pro val
lo pervigilet. et ne pilo quidem incumbat. quia solet obrepere interim
somnus in aliquod adminiculum reclinatis. Mors nullum habet incommo
dum. esse enim debet aliquis. cuius sit incommodum. Quod si tanta cupi
ditas te longioris evi tenet. cogita nichil eorum que ab oculis
abeunt. et in rerum naturam ex qua prodierunt. ac mox processura sunt re
conduntur consumi. Desinunt ista non pereunt. Et mors quam pertime
scimus ac recusamus. intermittit vitam non eripit. Veniet iterum.
qui nos in lucem reponat dies. Quem multi recusarent. nisi oblitos
reduceret. Sed postea diligentius docebo. omnia que videntur perire. mu
tari. Equo animo debet rediturus exire. Observa orbem rerum in se
remeantium. videbis nichil in hoc mundo extingui. sed vicibus des
cendere ac surgere. Estas abiit. sed alter illam annus adducet. hi
emps cecidit. referent illam sui menses. Solem nox obru
it. sed ipsam statim dies abiget. Stellarum iste discursus.
quicquid preterit repetit. Pars celi levatur assidue. pars
mergitur. Denique finem faciam. si hoc unum adiecero. nec
infantes nec pueros. nec mente lapsos timere mortem.
et esse turpissimum. si eam securitatem. nobis ratio non prestat.
ad quam stulticia perducit. xxxvii

Effugere non potes necessitates. potes vincere. Fit via vi.
hanc dabit tibi viam philosophia. Ad hanc te confer si

Quod maximum vinculum est ad bonam mentem promisisti
virum bonum ... sacramento rogatus es ...

a ui salvu ee. si seruit. si beat. Sim demq: ee q̄ e maximu̅
lib. n̄ exige alter n̄ pot. Inermis ē e stulticia. abiecta. so
rdida. seruit. multis affectib; 7 seuissimis subiecta. ad sapi
entia q̄ sola libera ē. una fert uia. et q̄de recta. N̄ aberrabis.
uade c̄to gdu. Si uis om̄ia t̄ subice. te subice ratiōi. Mul
tos reges. si ratio te rexit. Ab illa disces. qd 7 q̄eadmodu̅
aggdi debeas. N̄ icides rebz. Neminē m̄ dab. q̄ sciat q̄m q̄ uu
lt. cepit uelle. N̄ c̄silio adduct illo. s; ipetu impact ē. N̄ mi
n̄ sepe fortuna i nos icurrit. q̄ nos i illā. Turpe ē n̄ ire. sed
ferri. 7 subito i medio t̄bine rer. stupētē q̄rere. huc ego
q̄madmodu̅ ueni. XXXVIII. [illegible]

Merito exigis. ut h̄ īt nos ep̄lar̄ c̄mcium freq̄ntem. Plu
rimu̅ pficit sermo. q: minutati irrepit aio. Dispu
tatiōes ppate. 7 effuse audiēte p̄plo. pl habēt strepit.
mi familiaritatis. C̄silium ē bonu̅ philosofia. C̄siliu̅ ne
mo clare dat. Aliq̄n utēdu̅ ē 7 ill ut ita dicā c̄tionib. ubi
q̄ dubitat ipellād ē. V̄ u n̄ h̄ agēdu̅ ē ut uelit dicere. s; ut dis
cat. ad h̄ summissiora u̅ba ueniēdu̅ ē. Facili int̄nt 7 hēt. Nec
eni̅ mult op ē. s; efficacibz. Semini m̄ spargēda st̄. q̄ q̄m
uis sit exiguu̅. cu̅ occupauit idoneu̅ loc̄. uires suā exp
licat. 7 ex minimo i maxim auct diffudit. Idē fac ratio.
N̄ late patet. si aspicias i ope c̄scit. Pauca s q̄ dnr̄. s; si illa
aius bene excepit. c̄ualescūt 7 exurgūt. Eadē ē iquā p̄ce
ptor c̄dicio. q̄ seminu̅. Multu̅ efficiunt 7 angusta st̄. tant ut
dixi. idonea mēs rapiat illa 7 i se trahat. Multa iuicē 7
ipa generabit. 7 pl reddet q̄m accepit. XXXIX. [illegible]

Plus pfutura ē ratio ordinaria. quā [illegible]
h̄. q̄ nc̄ uulgo breuiariu̅ dr̄. oli ē latine loq̄rem. su̅
mariu̅ uocabat. Illa res discēti mag necessaria ē. h̄ sciēti.

[illegible] ad excusā[illegible] et q̄ [illegible]
C Comentarios q̄s desidas diligēt ordinatos et i angustu̅ [illegible]
coactos ego uo c̄ponā. s; uide ne plus pfutura [illegible]

Illa enim docet. hec admonet. Que noto rem dat ignotam est. Habet hoc
optimum in se generosus animus. quod concitatur ad honesta. Neminem
excelsi ingenii uirum humilia delectant. et sordida. magnarum
rerum species ad se uocat. et extollit. Quemadmodum flamma sur
git in rectum. iacere ac deprimi non potest. non magis quam quiescere. ita noster animus
in motu est. eo mobilior et actuosior. quo uehementior fuerit. Sed
felix qui ad meliora hunc impetum dedit. Ponet se extra ius di
cionemque fortune. secunda temperabit. aduersa comminuet. et admiran
da aliis despiciet. Magni animi est. magna contempnere. ac mediocria mal
le quam nimia. Illa enim utilia. uitaliaque sunt. at hec eo quod superfluunt
nocent. Sic segetem nimia sternit ubertas. sic rami. honere fran
guntur. sic ad maturitatem non perueniunt. nimia fecunditas. Idem animis
quoque euenit. quos inmoderata felicitas rumpit. quia non tantum in aliorum iniu
riam. sed etiam in suam utuntur. Qui hostis in quemquam tam contumeliosus
fuit. quam in quosdam uoluptates sue sunt. Quorum inpotentie atque insane li
bidini. ob hoc unum possis ignoscere. quod que fecere patiuntur. Nec inme
rito hos illos furor uexat. Necesse est enim in inmensum exeat cupidi
tas. que naturalem modum transilit. Ille enim habet suum finem. In
ania et ex libidine orta. sine termino sunt. Necessaria meti
tur utilitas. superuacua quo redigis. Voluptatibus itaque se mer
gunt. quibus in consuetudinem adductis. carere non possunt. Et ob hoc mi
serrimi sunt. quod eo peruenerunt. ut illis que superuacua sunt et fuerant. fac
ta sint necessaria. Seruiunt itaque uoluptatibus. non fruuntur.
et mala sua quod malorum est ultimum. amant. Tunc autem est consummata
infelicitas. ubi turpia non solum delectant. sed etiam placent. Et desinit
esse remedio locus. ubi que fuerant uicia. mores fiunt. XL

[illegible]

Quod ... quo uno modo potes. te mihi ostendis. Numquam epistolam tuam accipio.
ut non protinus una simus. Si imagines nobis amicorum absentium
iocunde sunt. que memoriam renouant. et desiderium absentie falso
atque inani solatio leuant. quanto iocundiores sunt littere. que amici

absentis amici uestigia. ūas notas afferūt. Nā q̄ ī cōspectu dul
cissimū ē. id amici manꝰ epłe ipssā pstat agnoscē. Sera
pion philosophꝰ solebat magno cursu ūba cōuelle. q̄ nō
effūdit ī una. s; pmit ⁊ urget. Plura enī ueniūt. q̄ q̄b;
una uox sufficiat. Id nō pbo ī philosopho. cuiꝰ pnūtiatio
quoq; sic ut uita debet ēē cōposita. Nich aūt ordinatū ē. q̄d pcip
itat̄ ⁊ ppat. Itaq; oratio illa apd homꝝ ēcitata. ⁊ sine
īt̄missiōe ī morē niuis suꝑueniēs. oratori data ē. leni
s ⁊ melle dulcior seni pfluit. Sic itaq; habe. istam
ui dicendi rapidā. atq; habundātē. aptiorē ēē. circulāti
q̄ agēti rē magnā. ac seriā. docētiq;. eq stillare illū
uolo q̄ currere. Nec extēdat aures. nec obruat. Nā
illa quoq; inopia ⁊ exilitas. minꝰ intētū auditorē habet.
tedio īt̄rupte tarditatis. facilꝰ tamē īsidet. q̄d expec
tat. q̄ q̄d p̄teruolat. Denique tradere homines pcepta discip
lis dicitur. nō tradit̄ q̄d fugit. Adice nūc q̄ q̄ ueritati opā dat
oratio. icōposita ēē debet. ⁊ simplex. Hec populari nichil
habet ūi. Mouē uult turbā. ⁊ icōsultas aures ipetu ra
pe. Tractādā se nō pbet. aufert̄. Quō in aūt rege potest.
q̄ regi nō pot̄. Quid q̄d h̄ oratio q̄ sanādis mētib; adhibe
t̄. descēdere ī nos debet. Remedia nō pficiūt. nisi imorent̄.
Multū p̄terea habet. inanitatis ⁊ uani. Plꝰ sonat quā
ualet. Lenienda sūt q̄ me exterrēt. cōpescēda q̄ irritāt.
discutienda q̄ fallūt. inhibēda luxuria. corripiēda
auaricia. Quid hoꝝ raptī pot̄ fieri. Quis medicꝰ egros
ī t̄nsitu curat. Quid q̄d ne uoluptatē q̄dē ullā h̄t. ta
lis ūborū sine dilectu ruentiū strepitꝰ. Sed ut pleraq;
q̄ fieri posse nō crederes. satis ē cognouisse. ita istos q̄ ūba
exercuerūt. habunde ē semel audisse. Quid enī q̄s discē. q̄d
imitari uelit. q̄d de eoꝝ aīo iudicet. q̄rū oratio p
turbata. ⁊ immissa ē. nec pot̄ retineri. Quemadmodū p

pelluere c̄rentau. n̄ u̇ usu ē. q̄d sistit. s; temꝑato corp⁹ p̄de ser
pit. ac lōgi q̄ uoluit effert. sic ista dicendi celitas. nec in
sua potestate ē. nec satis decora philosophie. q̄ ponere debet
u̇ba. n̄ p̄icere. ⁊ pedetēptī pcede. Qd ḡ. n̄o aliqn̄ ⁊ īsurget?
Qͥdni. Sȝ salua dignitate moꝝ. q̄ uiolenta ista ⁊ nimia
uis exuit. habeat uires magnas. moderatas tam̄. Perennis sit
unda. n̄ torrens. Vix oratori pmiserim. talē dicendi uelo
citate irreuocabilē. ac sine lege lege uadentē. Quēadmodū
enī iudex subseq poterit. aliqn̄ ⁊ imperit⁹ ⁊ rudis? Tū q; cū il
lū aut ostentatio abstulit. aut effect⁹ ipotens sui. tātū festinet. n
atq; ingerat. q̄tū aures pati possint. Recte ḡ facies. si n̄ au
dis istos. q̄ quant. n̄ quemadmodū dicāt q̄rūt. et ipse malue
ris si necesse ē. uel. p. uinicium dicere. Qui itaq; cū q̄reret.
quom̄ p. uinici⁹ diceret. asellius ait. tractim. Nā geminus uari⁹
ait. quomodo illū disertū dicatis nescio. tria u̇ba n̄ pot iun
gere. Haterii cursū celeberrimi oratoris. lōge abēe ab hoīe
sano uolo. Nūq̄ dubitauit. nūq̄ intmisit. semel incipiebat.
semel desinebat. Cicero q; nr̄. a quo romana eloquentia
exiluit. gradari⁹ fuit. Romanus sermo mag̃ se circūspi
cit. ⁊ estimat. pbetq; estimandū. Fabianus uir egregi⁹ ⁊
uita ⁊ scientia. ⁊ eloquentia. disputabat expedite mag
q̄ cōcitate. ut posses dicere. facilitatē illā ēe. n̄ celeritatē.
Hanc ego ī uiro sapiente recipio. n̄ exigo. ut oratio ei⁹
sine īpedimento exeat. pferatur tn̄ malo q̄ pfluat. Eo aūt
mag te deterreo ab isto morbo. q̄ n̄ potest tibi res ista
cōtigere alit̄. q̄ si te pudere desierit. pfrices frontē oportet.
⁊ te ipse n̄ audias. Multa enī inobseruat⁹ ille cursus fe
ret. q̄ reprehēdere uelis. N̄ pot inq̄ tibi cōtigere ista res. salua
uerecundia. Preterea exercitatione op⁹ ē cotidiana. ⁊ a reb;
studiū trāsferendū ad u̇ba ē. Hec aūt etiā si aderūt. ⁊ po
terunt sine ullo tuo labore decurrere. tamen tēpanda sunt. Nā a
quemadmodū sapienti uiro incessus modestior conuenit.

ita oratio pressa. non audax. Summa ergo summarum hec erit. tardilocum esse te iubeo.

XLI

Quod deus in unoquoque virorum bonorum habitat. et quod homo ex sola virtute hominis est laudabilis.

Facis rem optimam et tibi salutarem. si perseveras ire ad bonam mentem. Et tibi quam stultum est optare. cum possis a te impetrare. Non sunt ad celum elevande manus. nec exorandus edituus. ut nos ad aurem simulacri. quasi magis exaudiri possimus admittat. Prope est a te. tecum est. intus est. Ita dico Lucili. sacer intra nos spiritus sedet. malorum bonorumque nostrorum observator et custos. Hic prout a nobis tractatus est. ita nos ipse tractat. Bonus vero vir sine deo nemo est. An potest aliquis supra fortunam. nisi ab illo adiutus exurgere? Ille dat consilia. magnifica et erecta. In unoquoque virorum bonorum. quis deus incertum est habitat. Si tibi occurrerit vetustis arboribus et solitam altitudinem egressis. frequens lucus. et conspectum celi ramorum aliorum alios protegentium summovens. illa proceritas silve. et secretum loci. et admiratio umbre in aperto tam dense atque continue. fidem tibi numinis faciet. Et si quis specus saxis penitus exesis montem suspendit. non manu factus. sed naturalibus causis in tantam laxitatem excavatus. animum tuum quadam religionis suspicione percutiet. Magnorum fluminum capita veneramur. Subita ex abdito vasti amnis eruptio aras habet. Coluntur aquarum calentium fontes. et stagna quedam que vel opacitas vel immensa altitudo sacravit. Si hominem videris interritum periculis. intactum cupiditatibus. inter adversa felicem. in mediis tempestatibus placidum. ex superiore loco homines videntem. ex equo deos. non subibit te veneratio eius? Non dices. ista res maior est altiorque. quam ut credi similis huic in quo est corpusculo possit? Vis istuc divina descendit. Animum excellentem. moderatum. omnia tamquam minora transeuntem. quicquid timemus optamusque ridentem. celestis potentia agitat. Non potest res tanta sine adminiculo numinis stare. Itaque maiore sui parte illic est unde descendit. Quemadmodum radii solis contingunt quidem terram. sed ibi sunt unde mittuntur. sic animus magnus ac sacer. et in hoc demissus.

ut propius quidem divina nossemus. conversatur quidem nobiscum. sed heret ori
gini sue. Illinc pendet. illuc spectat. ac nititur. Nostris tamquam melior
interest. Quis est ergo hic animus. qui nullo bono nisi suo nitet? Quid enim est stult
ius quam in homine aliena laudare? Quid eo dementius qui ea mira
tur que ad alium transferri protinus possunt? Non faciunt meliorem equum
aurei freni. Aliter leo aurata iuba mittitur. dum contrectatur et
ad patientiam recipiendi ornamenti cogitur fatigatus. aliter incul
tus integri spiritus. hic scilicet impetu acer. qualem illum natura esse
voluit. speciosus ex horrido. cuius hic decor est. non sine timo
re aspici. prefertur illo languido et bratteato. Nemo gloriari
nisi suo debet. Vitem laudamus si fructu palmites onerat.
si ipsa pondera ad terram eorum que tulit adminiculo deducit. Numquis hu
ic illam preferret vitem. cui auree uve. aurea folia depen
dent? Propria virtus est in vite. fertilitas. In homine quoque id lauda
dum est. quod ipsius est. Familiam formosam habet. et domum pulcram. n
multum serit. multum fenerat. nichil horum in ipso est. sed circa ip
sum. Lauda in illo. quod nec eripi potest nec dari. quod proprium ho
minis est. Queris quid sit? Animus. et ratio in animo perfecta. Rati
onale enim animal est homo. Consummatur itaque bonum eius. si id in
plevit cui nascitur. Quid est autem. quod ab illo ratio hec exigit?
Rem facillimam. secundum naturam vivere suam. Sed hanc diffi
cilem facit communis insania. In vicia alter alterum trudimus. Quomodo autem
revocari ad salutem possunt. quos nemo retinet. populus impellit?

Scis quem xlii [illegible]
nunc virum bonum dicam? Secunde note. Nam ille alter fortasse
tamquam fenix. semel anno quingentesimo anno nascitur. Nec est
mirum. ex intervallo magna generari. Mediocria et in a
turbam nascentia sepe fortuna producit. eximia vero
ipsa raritate commendat. Mali male existimant de ma
t. nec ulla maior pena nequicie est. quam quod sibi ac suis

Iam tibi iste persuasit virum se bonum esse. atqui vir bonus
tam cito nec fieri potest nec intelligi [illegible]

ita oratio p̄sa. n̄ audax. Sūma g̊ sūmar' h' erit. tardilo
cū eē te iubeo. xl i. [illegible]
[illegible]

Facis rē optimā & t̄ salutarē. si p̄seu'as ire ad bonā m̄tē.
q̄d stultū ē optare. cū possis a te īpetrare. N̄ sūt
ad celū eleuāde man'. nec exorād' edituus. ut nos ad au
rē simulac̄. q̄si mag' exaudiri possim' admittat. P̄pe ē
a te. tec̄ ē. int' ē. Ita dico lucili. sacer īt'a nos sp̄c sedet.
malor' bonorūq; n̄ror obseruator & custos. H' p̄ ut a nob
t̄ctat' ē. ita nos ip̄e tractat. Bon' ū uir. sine dō nemo
ē. an pot' aliq's sup' fortunā. n̄ ab illo adiut' exurgere?
Ille dat c̄silia. magnifica & erecta. In unoquoq; uiror'
bonor'. q's d's incertū ē habitat. Si t' occurrit uetustis ar
borib; & solitā altitudinē egressis. frequēs lucus & cōspectū
celi ramor' aliorū alios p̄tegētiū summouens illa p̄ceritas
silue. & secret' loci. & admiratio umbre in aperto tā dēse ac
q̄; c̄tinue. fidē t' numinis fac̄. & siq's spec'. saxis
penit' exesis. mōtē suspēdit. n̄ manu fact'. s; naturalib;
causis ī tantā laxitatē excauatus. aīm tuū q'dā religi
onis suspicione p̄cutiet. Magnor' fluminū capita uene
ramur. Subita ex abdito uasti amnis eruptio. aras h't.
Coluntur aq̄r calētiū fōtes. & stagna q'dā. q̄ ul' opacitas
t' imensa altitudo sacrauit. Si hominē uideris īt'ritū
p'iclis. intactū cupiditatib;. int' aduersa felicē. ī medijs tē
pestatib; placidū. ex superiore loco hoīes uidentē. ex eq
deos. n̄ subibit te ueneratio ei'? N̄ dices. ista res maior
ē. altiorq;. q̄ ut credi similis huic ī q̄ ē corpusculo possit?
Vis istuc diuina descēdit. Aīm excellentē. moderatū. oīa
tanq̄ minora transeuntē. q'cq'd timem' optamq; ridentē. ce
lestis potentia agitat. N̄ potē res tanta. sine adminiculo nu
minis stare. Itaq; maiore sui parte. illic ē unde descē
dit. Quēadmodū radij solis. c̄tingūt q'dē t'rā. s; ibi sūt
unde mittunt'. sic aīus magn' ac sacer. & in h' demissus.

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

lu dat. Multa possum et effugere que adquisita acceptaque lib
tatem nobis extorserunt. Nostri essemus. si ista nostra non essent. Hec
ergo tecum ipse uersa. non solum ubi de incremento ages. sed etiam
ubi de iactura. Hoc periturum est. Nempe aduenticium fuit. Tam
facile sine isto uiues, quam uixisti. Si diu illud habu
isti. perdis postquam saciatus es. Si non diu. perdis antequam assues
cas. Pecuniam minorem habebis. Nempe et molestiam.
Gratiam minorem. Nempe et inuidiam. Circumspice ista que nos
agunt in insaniam. que plurimis lacrimis amittimus. scies non dap
num in his esse molestum. sed opinionem dampni. Nemo illa p
iisse sentit. sed cogitat. Qui se habet. nichil perdidit. Sed quo
cuique habere se contigit. Vale. xlii

Rumor plurimum scit. Quod inter uicina eminet.
magnum est illic ubi eminet. Non magnitudo habet
certum modum. Comparatio illam aut attollit. aut dep
mit. Nauis que in flumine magna est. in mari par
uula est. Gubernaculum. quod alteri naui magnum. alteri
exiguum est. Tunc autem felicem te iudica. cum poteris in
publico uiuere. cum te parietes tui tegerent. non abs
condent. Quos plerumque circumdatos iudicamus nobis. non ut tucius
uiuamus. sed ut peccemus occulcius. Rem dicam ex qua mo
res estimes nostros. uix quemquam inuenies. qui possit
aperto hostio uiuere. Ianitores consciencia nostra. non sup
bia opposuit. Sic uiuimus. ut deprehendi sit subi
to aspici. Quid autem prodest recondere se. et oculos hominum
auresque uitare. Bona consciencia turbam aduocat.
mala etiam in solitudine. anxia atque sollicita est.
Si honesta sunt que facis. omnes sciant. Si turpia. quid re
fert neminem scire. cum tu scias. O te miserum si
contempnis hunc testem. xliii

Omnis si ad originem primam reuocantur. a diis sunt.

non omnes curia admittit. Castra quoque quos ad laborem et periculum
recipiunt. fastidiose legunt. Bona mens omnibus patet. omnes ad
a hoc sumus nobiles. Nec reicit quemquam philosophia. nec e
ligit. omnibus lucet. Patricius Socrates non fuit. Cleantes aquam traxit.
et rigando hortulo locavit manus. Platonem non accepit nobi
lem philosophia. sed fecit. Quid est quare desperes. his te posse fieri
t parem? Platon ait. neminem regem non ex servis esse ori
undum. neminem non servum ex regibus. Omnia ista vari
etas longua miscuit. et sursum deorsum fortuna versavit.
Quis est generosus? ad virtutem bene a natura compositus. Hoc
unum intuendum est. A primo mundi ortu usque in hoc tempus. perdu
xit nos ex splendidis sordidisque. alternata series. Non facit
nobilem. atrium plenum fumosis imaginibus. Nemo in nostram
gloriam vixit. nec quod ante nos fuit. nostrum est. Animus facit no
bilem. cui ex quacumque condicione. supra fortunam licet surgere.
Puta itaque te non romanum equitem esse. sed libertinum. Potes hoc
consequi. ut solus sis liber inter ingenuos. Intuendum est mala bo
naque. non unde veniant. sed quo eant. Si quid est quod vitam bea
tam possit facere. id bonum est suo iure. depravari enim in ma
o lum non potest. Quid est ergo in quo erratur. cum omnes vitam beatam optent?
Quod instrumenta eius pro ipsa habent. et illam dum petunt fugi
unt. Nam cum summa vite beate. sit solida securitas. et
inconcussa fiducia eius. sollicitudinis colligunt causas. et per in
sidiosum iter vite. non tantum ferunt sarcinas. sed trahunt. Ita lon
gius ab effectu eius quod petunt. semper abscedunt. et quo plus opere impen
dunt. hoc se magis impediunt. et feruntur retro. quod evenit in
labirinto properantibus. Ipsa nos velocitas implicat. XLV [16]

Non refert quam multos [*Lib. de non multis legendis conquereris et de acuitate ingenii non in verbis sed in rebus ex...*]
libros. sed quam bonos habeas. Lectio certa prodest. varia
n delectat. Qui quo destinavit pervenire vult. unam sequatur
viam. non per multas vagetur. Non ire istuc. sed errare est. Ostiu

...ercenda et quod est brevis lib[rorum] inopia istic esse quereris non refert ...

magnorum virorum iudicio credo. aliquid et meo uindico. Nam illi
quoque non inuenta sed querenda nobis reliquerunt. Et inuenissent for-
sitan necessaria. nisi et superuacua quesissent. Multum illis tempori[s]
uerborum cauillatio eripuit. Captiose disputationes. que acu-
men irritum exercent. Tota illo mente pergendum est. ubi prouidere
debet. ne res nos. ne uerba decipiant. Quid mihi uocum simi-
litudines distinguis. quibus nemo umquam nisi dum disputat
captus est? Res fallunt. illas discerne. Pro bonis mala am-
plectimur. optamus contra id quod optauimus. pugnant uota
nostra cum uotis. consilia cum consiliis. Adulatio quam similis est
amicicie. Non imitatur tantum illam. sed uincit et preterit. apertis
ac propiciis auribus recipitur. et in precordia ima descendit.
eo ipso graciosa quo ledit. Doce quemadmodum hanc simili-
tudinem possim dinoscere. Venit ad me pro amico blandus
inimicus. uicia nobis sub nomine uirtutum obrepunt. temeritas
sub titulo fortitudinis latet. moderatio uocatur ig-
nauia. pro cauto timidus accipitur. In his magno peri-
culo erramus. his certas notas inprime. Ceterum qui interrogatur
an cornua habeat. non est tam stultus ut frontem suam temp-
tet. nec rursus tam ineptus aut hebes ut nesciat.
tu illi subtilissima collectione persuaseris. Quo enim
nomine pocius sophismata appellem? Nec ignorata no-
cent. nec scientem iuuant. Sic ista sine decipiunt no-
xa. quomodo prestigiatorum acetabula et calculi. in quibus me
fallacia ipsa delectat. Si utique uis uerborum ambigu-
itatesque diducere. hoc nos doce. beatum non eum esse quem
uulgus appellat. ad quem pecunia magna conflu-
xit. sed illum cui bonum omne in animo est. erectum et excelsum.
et mirabilia calcantem. qui neminem uidet. cum quo se com-
mutatum uelit. qui hominem ea sola parte estimat.

quod hoc est. quod natura magistra vivit. ad illius leges compositus
est. sic vivit quasi illa praescripsit. cui bona sua nulla vis
excutit. qui mala in bonum vertit. certus iudicii. inconcussus. in-
trepidus. quem aliqua vis movet. nulla perturbat. quem for-
tuna cum quod habuit telum nocentissimum in maxima intor-
sit. pungit non vulnerat. et hoc raro. Nam cetera eius tela quibus
genus humanum debellatur. grandinis more dissultant.
que incussa tectis. sine ullo habitatoris incommodo crepitat
ac solvitur. Ecce tota in una innititur. hanc coargue. hanc
ad adversariam si acutus es redige. Necessaria iudicat quorum
magna pars supervacua est. etiam quae non est supervacua. nichil
in se momenti habet. in hoc ut possit fortunatum beatumque
praestare. Non enim statim bonum est. si quid necessarium est. Quod bo-
num est utique necessarium est. non utique bonum est. quoniam quaedam
necessaria sunt. quaedam eadem et vilissima. Nemo usque
eo dignitatem ignorat boni. ut illud ad haec in diem
utilia demittat. Recognosce singulos. consule universos.
nullus non vitam spectat in crastinum. Sed ne epistulae modum
excedam. quae non debet sinistram manum legentis implere. in
alium diem hanc litem cum dialecticis differam. nimium subti-
libus. et hoc solum curantibus. non et hoc. xlvi

O te hominem felicem. quod michi habeas ... quod quasi
... initiatur. non quia iam etiam ut causa sublata est.
... consuetudinis causa. xlvii De familiaritate habenda cum servis

Cognovi familiariter
te cum servis tuis vivere. hoc prudentiam tuam. hoc
eruditionem tuam decet. Servi sunt. immo homines.
Servi sunt. immo contubernales. Servi sunt. immo humiles
amici. Servi sunt. immo conservi. si cogitaveris tantundem
in utrosque licere fortunae. Itaque rideo istos. qui turpe
existimant cum servo suo cenare. Quare nisi quia sup

bissima consuetudine. cenanti domino statuum servorum. turba cir
cumdetur. Sic fit ut isti de domino loquantur. quibus coram domino loqui non
licet. Deinde eiusdem arrogantie proverbium iactatur. totidem hostes
esse. quot servos. Non habemus istos hostes sed facimus. Infelix qui
in hunc unum rei vivit. ut altilia decenter desecet. nisi quod mise
rior est. qui hoc voluptatis causa docet. quam qui necessitatis discit.
Vis tu cogitare istum. quem servum tuum vocas. ex hisdem se
minibus ortum. eodem frui celo. eque spirare. eque vivere. eque
mori. Quam tu illum ingenuum videre potes. quam ille te ser
vum. Variana clade. multos splendidissime natos. sena
torium per miliciam auspicantes gradum. fortuna depressit.
Alium ex illis pastorem. alium custodem case fecit. Contempne
nunc eius fortune hominem. in quam transire. dum contempnis po
tes. Sic cum inferiore vivas. quemadmodum tecum superio
rem velis vivere. Quociens in mentem venerit. quantum tibi in servum lice
at. veniat in mentem tantundem in te domino tuo licere. At ego in
quis. nullum habeo dominum. Bona etas est. forsitan habebis.
Nescis qua etate Hecuba servire cepit. qua Cresus. qua Da
rei mater. qua platon. qua Diogenes. Vive cum servo cle
menter. comiter quoque. et in sermonem illum admitte. et in consilium.
et in convictum. Quid ergo. Omnes servos ammovebo mense mee.
Non magis quam omnes liberos. Erras si existimas me quosdam quasi
sordidioris opere reiecturum. ut puta illum mulionem et
illum bubulcum. Non ministeriis illos estimabo. sed mori
bus. Sibi quisque dat mores. ministeria casus assignat.
Siquid enim in illis ex sordida conversatione servile est. ho
nestiorum convictus excutiet. Non est mi Lucili quod amicum tantum
in foro et in curia queras. si diligenter attenderis. et domi invenies.
Sepe bona materia cessat sine artifice. tempta et experire.

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Quemadmodum stultus est qui equum empturus non ipsum inspicit sed stratum
eius ac frenos. sic stultissimus est qui hominem aut ex veste aut
ex condicione, que vestis modo nobis circumdata est estimat. Servus
est. sed fortasse liber animo. Servus est. hoc illi nocebit? Ostende
quis non sit. Alius libidini servit. alius avaricie. alius ambicioni.
omnes timori. Dabo consularem anicule servientem. Dabo
ancillule divitem. Ostendam nobilissimos iuvenes mancipia
pantomimorum. Nulla servitus turpior est quam volunta-
ria. Quare non est quod fastidiosi isti te deterreant quominus ser-
vis tuis hilarem te prestes. et non superbe superiorem. colant po-
cius te quam timeant. Dicet aliquis: Nunc me vocare ad pil-
leum servos. et dominos de fastigio suo deicere. quod dixi colant po-
cius dominum quam timeant. Itaque inquit prorsus colant tamquam clientes.
tamquam salutatores. Hic qui dixerit obliviscetur id dominis parum non
esse quod deo sat est. Qui colitur et amatur. Non potest amor cum ti-
more misceri. Rectissime ergo te facere iudico quod timeri
a servis tuis non vis. quod verborum castigatione uteris. verberibus
muta admonentur. Non quicquid nos offendit et ledit. sed ad rabiem
cogunt pervenire delicie. Ut quicquid non ex voluntate respon-
dit iram provocet. Regum animos nobis induimus. Nam illi quoque
obliti et suarum virium et inbecillitatis aliene. sic excandes-
cunt. sic seviunt. quasi iniuriam acceperint. A cuius rei periculo il-
los fortune sue magnitudo tutissimos prestat. Nec
hoc ignorant. sed occasionem nocendi captant. querendo accep-
erunt iniuriam. ut facerent. Hoc habent inter cetera boni mores.
placent sibi. permanent. Levis est malicia. sepe mutata
est. non in melius sed in aliud. XLVIII [illegible]
[M]ichi id expedit quod tibi. Aut non sum amicus. aut quicquid
[...] agitur ad te pertinens. meum est. Consorcium rerum omnium

[illegible]

inter nos facit amicicia. Nec secundi quicquam singulis est. nec adversi.
In commune vivitur. nec potest quisquam beate degere. qui se tantum
intuetur. qui omnia ad utilitates suas convertit. alteri vivas
oportet. si vis tibi vivere. Haec societas diligenter et sancte obser-
vata. que nos omnes hominibus miscet. et iudicat aliquod esse com-
mune ius generis humani. plurimum ad illam quoque de qua
loquebar interiorem societatem amicicie colendam proficit. Omnia
enim cum amico communia habebit. qui multa cum homine. Hoc Lu-
cili virorum optime mihi ab istis subtilibus precipi malo. quid
amico prestare debeam. quid homini. quam quot modis amicus
dicatur. et homo quam multa significet. In diversum sapi-
entia et stulticia discedunt. cui accedo? In utram ire par-
tem iubes. Illi homo pro amico est. huic amicus non est pro ho-
mine. Ille amicum sibi parat. hic se amico. Tu mihi verba
distorques. et sillabas digeris. Scilicet nisi interrogationes va-
ferrimas struxero. et conclusione falsa a vero nascens men-
dacium astrinxero. non potero a fugiendis. petenda secernere.
Pudet me. In re tam seria. senes ludimus. xl viiii

Mus sillaba est.
Mus autem caseum rodit. Sillaba ergo caseum rodit.
Puta nunc me istuc non posse solvere. Quod mihi ex ista
scientia vel sententia periculum imminet. quod incommodum? Sine
dubio verendum est. ne quando in muscipulo sillabas capiam. aut
ne quando si negligentior fuero. caseum liber comedat. Nisi
forte acucior est illa collectio. Mus sillaba est. sillaba
autem caseum non rodit. Mus ergo caseum non rodit. O pueriles
ineptias. In hoc supercilia subduximus. in hoc barbam demisi-
mus. hoc est quod tristes docemus et pallidi. Vis scire quid philoso-
fia promittat generi humano consilium. Alium mors vocat.
alium paupertas urit. alium divicie vel aliene torquent.

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

t sue. Ille malam fortunam horret. hic se felicitati sue sub
ducere cupit. hic homines male habent, illum dii. Quid in lu
soria ista componis? Non est iocandi locus. ad miseros advoca
tus es. opem laturum te naufragis. captis. egris. egentibus. intente se
curi subiectum prestaturis caput. pollicitus es. Quo diverteris? quid
agis? Hic cum quo ludis timet. Succurre laqueatis quid respon
deatur penitus. Omnes undique ad te manus tendunt. perdite vite perit
ureque auxilium aliquid implorant. In te spes opesque sunt. Rogant
ut ex tanta illos volutatione extrahas. ut disiectis et er
rantibus clarum veritatis lumen ostendas. Dic quid natura necessari
um fecerit. quid supervacuum. quam faciles posuerit. quam iocunda sit
vita. quam expedita illam sequentibus. quam acerba et implicita eorum qui
opinioni plusquam nature crediderint. Si prius docueris quam partem
eorum levatura sint. quid istorum cupiditates demit. quid temperat.
Utinam tantum non prodessent. quam nocent. Hoc tibi si voles manifestissimum
faciam. comminui et debilitari generosam indolem. in istas argu
tias coniectam. Pudet dicere contra fortunam militantibus. quam porri
gant tela. quam male illos subornent. Hac ad summum bonum
itur. Hoc enim est quod in philosophia promittitur. ut parem deo faciat.
Ad hoc invitatus sum. ad hoc veni. fidem presta quam potes. Ergo mi
Lucili reduc te ab istis exceptionibus et prescriptionibus philoso
phorum. aperta decent et simplicia bonitatem. etiam si multum superesset
etatis. parce dispensandum erat. ut sufficeret necessariis. Nunc
que dementia est supervacua discere in tanta temporis egestate? Vale. xlix.

xlix.

De brevitate temporis non in [illegible] expendenda sed exercitationi virtutis [illegible] impendenda.

Est quidem mi Lucili supini et neglegentis, qui in amici memo
riam ab aliqua regione admonitus reducitur. tamen repositum in
animo nostro desiderium loca interdum familiaria evocant. nec ex
tinctam memoriam reddunt. sed quiescentem irritant; sic dolorem lu
gentium. etiam si mitigatus est tempore. aut servulus familiaris

amissio. aut vestis. aut domus renovat. Ecce campania.
et maxime neapolis. ad pompeiorum tuorum conspectum. incredibile
est. quam recens desiderium tui fecerit. totus mihi in oculis es. cum maxi
me a te discedo. video lacrimas combibentem. et affectibus tuis.
inter ipsam coercitionem. exeuntibus non satis resistentem. modo ami
sisse te videor. Infinita est velocitas temporis. quae magis apparet
respicientibus. nam ad presentia intentos fallit. adeo precipitis fu
ge. transitus lenis est. Causam huius rei queris. quicquid temporis transit. eo
dem loco est. Pariter aspicitur. una iacet. omnia in profundum cadunt.
et alioquin non possunt longa intervalla esse in ea re. que tota brevis est.
Punctum est quod vivimus. et adhuc puncto minus. sed hoc minimum. n
specie quadam longioris spatii natura derisit. Aliud ex hoc infan
tiam fecit. aliud pueritiam. aliud adolescentiam. aliud incli
nationem quandam ab adolescentia ad senectutem. aliud ipsam
senectutem. in quam angusto quodam. quot gradus posuit. Modo te prosecu
tus sum. Et tamen hoc modo, etatis nostre bona portio est. cuius brevi
tatem aliquando futuram cogitemus. Eo magis itaque indignor a a
liquos ex hoc tempore. quod sufficere ne ad necessaria quidem potest. etiam
si custoditum diligentissime fuerit. in supervacua. maio
rem partem erogare. Negat cicero. si duplicetur sibi etas.
tempus se habiturum. quo legat liricos. eodem loco dialeticos. Ex
professo lasciviunt. Nec ego nego prospicienda ista. sed prospi t
cienda tamen. et a limine salutanda. In hoc unum ne verba nobis
dentur. et aliquid esse magni in illis. ac secreti boni iudicemus.
Quid te torques et maceras in ea questione. quam subtilius est contempsis
se quam solvere. Securi est et ex commodo migrantis minuta
conquirere. Cum hostis instat a tergo. et movere se iussus est miles.
necessitas excutit. quicquid pax otiosa collegerat. Non vacat
mihi verba dubie cadentia consectari. et vafritiam meam in illis
experiri. Aspice qui coeant populi. que menia clusis. ferrum acuant

āt portis. Magno mihi animo. strepitus iste belli circumsonantis.
exaudiendus est. Demens omnibus merito viderer. si cum saxa in mu
nimentum murorum. senes feminaeque congererent. cum iuventus intra
portas armata. signum eruptionis expectaret. aut pos
ceret. cum hostilia in portis tela vibrarent. et ipsum solum suf
fossionibus et cuniculis tremeret. sedens ociosus. et eiusmodi
questiunculas ponens. quod non perdidisti habes. cornua autem non
perdidisti. cornua ergo habes. aliaque ad exemplum huius acutae
delirationis concinnata. Atque aeque licet tibi demens videar. si ista
a tibi inpendo operam. et nunc obsideor. tunc tamen periculum mihi obsesso
externum inmineret. murus me ab hoste secerneret. Nunc morti
fera mecum sunt. non vacco ad istas ineptias. Ingens negotium.
in manibus est. Quid agam. Mors me sequitur. fugit vita; adversus
haec me doce aliquid. Effice ut ego mortem non fugiam. vita me
me non effugiat. Exhortare adversus difficilia. de aequanimi
tate adversus inevitabilia. angustias temporis mei laxa. doce non
esse positum. bonum vitae in spatio eius. sed in usu; posse fieri. immo
saepissime fieri. ut qui diu vixit. parum vixerit. Dic mihi
dormituro. potes non expergisci. dic experrecto. potes dormi
re amplius. dic exeunti. potes non reverti. dic redeunti. potes
non exire. Erras si in navigatione tantum existimas minimum
esse. quo morte vita diducitur. In omni loco. aeque tenue intervallum
est. Non ubique se mors. tam prope ostendit. ubique tam prope est. Has te
nebras discute. et facilius ea tradis ad quae praeparatus sum. Doci
les nos natura edidit. et rationem dedit inperfectam. sed quae perfici
t posset. De iusticia mecum. de pietate disputa. de frugalitate.
de pudicicia utraque. et illa cui alieni corporis abstinentia est.
et hac. cui sui cura. Si me nolueris per devia ducere.
facilius ad id quo tendo perveniam. Nam ut ait ille tragicus.
veritatis simplex est oratio. Ideoque illam inplicari non oportet.

nec enim quicquam mihi conuenit. quod subdola ista calliditas animi mag
na conantibus. I

Spero sic iam uiue te. ut ubicumque eris sciam quid agas. Quid enim
aliud agis. quam ut meliorem te ipse cotidie facias. ut ali
quid ex erroribus ponas. ut intelligas tua uicia esse. que pu n
tas rerum. Quedam enim locis et temporibus ascribimus. at illa quocumque transie
rimus secutura sunt. Nemo se auarum esse intelligit. nemo cupi o
dum. ceci tamen ducem querunt. nos sine duce erramus. et dicimus. Non
ego ambiciosus sum. sed nemo aliter rome potest uiuere. Non ego sump
tuosus sum. sed urbs ipsa magnas impensas exigit. Non est meum uicium
quod iracundus sum. quod nondum constitui certum genus uite. adolescentia
hec facit. Quid nos decipimus? Non est extrinsecus malum nostrum. intra nos t
est. in uisceribus ipsis sedet. et ideo difficulter ad sanitatem uenimus.
quia nos egrotare nescimus. Si curari ceperimus. quando tot mor
bos tantasque uires discutiemus? Nunc uero ne querimus quidem medicum.
qui minus negocii haberet. si adhiberetur ad recens uicium. se
querentur teneri et rudes animi recta monstrantem. Nemo difficulter a
ad naturam reducitur. nisi qui ab illa defecit. erubescimus discere
bonam mentem. At mehercule si turpe est magistrum huius rei
querere. illud desperandum est. posse nobis casu tantum bonum influere. labo
randum est. Et ut uerum dicam. ne labor quidem magnus est. si modo ut dixi
animum nostrum formare incipimus et corrigere. quam indurescat prauitas
eius. Sed nec indurata despero. Nichil est quod non expugnet pertinax te
opera. et intenta ac diligens cura. Robora in rectum quamuis flexa re
uocabis. Curuatas trabes calor explicat. et aliter nate in id finguntur
quod usus noster exigit. Quanto facilius animus accipit formam. flexibilis
et omni humore obsequentior. Quid enim aliud est animus. quam quodammodo se o

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

habentem spem. Videmus autem tanto spiritum esse faciliorem omni alia materia,
quanto tenuior est. Illud mi Lucili non est quod te impediat. quo minus
de nobis bene speres. quod malicia iam nos tenet. quod diu in possessione
nostri est. Ad neminem ante bona mens venit. quam mala. Omnes pre-
occupati sumus. virtutes discere vitia dediscere est. Sed eo maiori animo ad emendatio-
nem nostri accedere. quod semel traditi nobis boni perpetua possessio
est. Non dediscitur virtus. contraria enim mala in alieno haerent. ideo de-
pelli et exturbari possunt. fideliter sedent. que in locum suum veniunt.
Virtus secundum naturam est. vicia inimica et infesta sunt. Sed quemadm-
odum virtutes recepte exire non possunt. facilisque earum tutela
est. ita inicium ad illas eundi arduum. quia hoc primum inbecille men-
tis atque egre est. formidare inexperta. Itaque cogenda est mens
ut incipiat. deinde non est acerba medicina. protinus enim delec-
tat dum sanat. Aliorum remediorum post sanitatem voluptas
est. Philosophia pariter et salutaris et dulcis est. L I

Amenas regiones vitandas exemplis docet

Utcumque possumus contenti simus Baiis. quas postero die quam attigi reliqui.
locum ob hoc devitandum. cum habeat quasdam naturales dotes. quia
illum sibi celebrandum luxuria desumpsit. Quid ergo? Ulli loco
indicendum est odium? Minime. Sed quemadmodum aliqua vestis.
sapienti ac probo viro magis convenit quam aliqua. nec ullum co-
lorem ille odit. sed aliquem parum putat aptum esse frugalitatem
professo. sic regio quoque est. quam sapiens vir. aut ad sapientiam ten-
dens. declinet tamquam alienam bonis moribus. Itaque de secessu
cogitans. numquam Canopum eliget. quamvis neminem Canopus esse fru-
gi vetet. ne Baias quidem. Diversorium viciorum esse ceperunt. illic
sibi plurimum luxuria permittit. illic tamquam aliqua li-

Quomodo quisque potest mi Lucili. tu istic habes Ethnam. et illum
Sicilie montem nobilissimum. quem quare dixerit Messalla
unicum sive Valgius. apud utrumque legi. non reperio. cum
plurima loca evomant ignem. ...
... [illegible]

ceterum debeat loco. magis solvitur. Non tantum corpori sed etiam mori
bus salubrem locum eligere debemus. Quemadmodum inter tortores habi
tare nolim. sic nec inter popinas quidem. Videre ebrios per litora er
rantes. et comessationes navigantium. et simphoniarum cantibus stre
pentes lacus. et alia que velud soluta legibus luxuria non tantum pec
cat sed publicat. Quid necesse est? Id agere debemus. ut irritamenta
viciorum quam longissime profugiamus. Indurandus est animus. et a blandimen
tis voluptatum procul abstrahendus. Una anibalem hiberna sol
verunt. Et indomitum illum nivibus atque alpibus virum. enervaverunt
fomenta campanie. Armis vicit. viciis victus est. Nobis quoque militan
dum est. et quidem genere milicie. quo numquam quies. numquam ocium datur.
Debellande sunt in primis voluptates. que ut vides. seva quoque ad se
ingenia rapuerunt. Si quis sibi proposuerit quantum operis aggressus
sit. sciet nichil delicate. nichil molliter esse faciendum. Quid mihi
cum istis calentibus stagnis? Quid cum sudatoriis. in que siccus vapor
corpora exhausturus includitur? Omnis sudor per laborem exe
at. Si faceremus quod fecit hanibal. ut interrupto cursu rerum.
omissoque bello. fovendis corporibus operam daremus. nemo non
intempestivam desidiam. victori quoque nedum vincenti periculosam.
merito reprehenderet. Minus nobis quam illis punica signa sequentibus
licet. Plus periculi restat cedentibus. plus operis etiam perseverantibus.
fortuna mecum bellum gerit. non sum imperata facturus. Iugum non
recipio. immo quod maiori virtute faciendum est. excucio. Non
est emolliendus animus. Si voluptati cessero. cedendum est
dolori. cedendum est labori. cedendum est paupertati. Idem si
bi in me iuris esse volet. et ambicio. et ira. Inter tot affec
tus distrahar. immo discerpar. Libertas proposita est. ad hoc premi
um laboratur. Que sit libertas queris? Nulli rei servire. nulli

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

necessitati . nulli casibus . fortunam inquam dedoceat . Eo die
illam intellexero plus posse nil poterit . Ego illam feram . cum in manu
mors sit . In his cogitationibus intentum . loca seria sanctaque elige o
a portet . Effeminat animos amenitas . Et nimia nec dubie aliquid
ad corrumpendum uigorem . potest regio . Quamlibet uiam iumenta
patiantur . quorum durata in aspero ungula est . in molli palustrique pascuo l
saginata . cito subteritur . Et fortior miles ex confragoso ue
nit . segnis est . urbanus et uerna . Nullum laborem recusant
manus . que ad arma ab aratro transferuntur . Immo deficit pul
uere . ille unctus et nitidus . Seuerior loci disciplina firmat
ingenium . aptumque magnis conatibus reddit . Literni honestius
scipio . quam baias exulabat . Ruina eius non est tam molliter col
locanda . Illi quoque ad quos primos fortuna . r . p . publicas opes transtulit
tulit . c . marius . et c . n . pompeius . et cesar . extruxerunt quidem uil
las in regione baiana . sed illas imposuerunt summis iugis montium .
Videbatur hoc magis militare . ex edito . spectari late lo
ge que subiecta . Aspice quam positionem elegerint . quibus edificia
excitauerint locis equalia . scies non uillas esse . sed castra . Habitaturum
tu putas unquam fuisse in utica catonem . ut praenauigantes ad
ulteras dinumeraret . et tot genera cimbarum . uariis coloribus pic
ta . et fluitantem toto lacu rosam . ut audiret canentium noctur
na conuicia . Nonne maluit ille intra uallum manere . quod in
unam noctem ma sua ipse duxisset . Quidni mallet quisquis uir
est . sonum suum classicos . quam symphoniam rumpi . Sed satis diu cum
baiis litigauimus . numquam satis cum uitiis . Quae oro te lucili per
sequere . sine modo . sine fine . Nam illis quoque . nec finis est . nec mo
dus . Proice quecumque cor tuum laniant . quae si aliter extrahi nequirent . co
r ipsum cum illis reuellendum erat . Voluptates precipue exter

ta. et iustissimas habe. latronum more. quos phylistas egyptii
vocant. In hi nos amplectuntur. ut strangulent. **L.II.** [illegible]

Quid est hoc [illegible]
Lucili. quod nos alio tendentes. alio trahit. et eo unde recedere [illegible]
cupimus impellit. Quid colluctatur cum animo nostro. nec permittit nobis
quicquam semel velle. Fluctuamus inter varia consilia. nichil libere
volumus. nichil absolute. nichil semper. Stulticia inquis est. cui nichil
constat. nichil diu placet. Sed quomodo nos aut quando ab illa revel
lemus. Nemo per se satis valet. ut emergat. oportet ma
num aliquis porrigat. aliquis educat. Quosdam ait epicurus.
ad veritatem sine ullius adiutorio exisse. fecisse sibi ipsos vi
am. hos maxime laudat. quibus ex se impetus fuit. qui se ipsos pro
tulerunt. Quosdam indigere ope aliena. non ituros si nemo precesserit.
sed bene secuturos. Ex his metrodorum ait esse. Egregium quoque hoc. sed se
cunde sortis ingenium. Nos ex illa prima nota non sumus. bene nobis
cum agitur. si in secundam recipimur. Ne hunc quidem contempseris hominem.
qui alieno beneficio esse salvus potest. Et hoc multum est. velle ser
vari. Preter hec adhuc invenies genus aliud hominum. ne ipsum quidem
fastidiendum. eorum qui cogi ad rectum. compellique possunt. quibus non
duce tantum opus sit. sed adiutore. et ut ita dicam coactore. Hic
tertius color est. Si queris huius exemplar. hermarcum ait epi
curus talem fuisse. Itaque alteri magis gratulatur. alterum magis
suspicit. Quamvis enim ad eundem finem uterque pervenit. tamen maior est
laus. idem effecisse in difficiliore materia. Puta enim duo
edificia excitata esse. ambo disparia. eque excelsa atque mag
nifica. Alterum puram aream accepit. illic protinus opus crevit.
Alterum fundamenta lassarunt. in mollem et fluidam humum mis
sa. multumque laboris exhaustum est. dum pervenitur ad solidum.

inueniam quod fecit. Alii magna pars et difficilior latet. Cum quibusdam
ingenia facilia et expedita. quaedam manu, quod aiunt, facienda sunt.
a et in fundamentis suis occupata. Itaque feliciorem ego illum di
xerim qui nichil negotii secum habuit. hunc quidem de se melius meruis
se. qui malignitatem naturae suae uicit. et ad sapientiam se non
perduxit. sed extraxit. Hoc durum ac laboriosum ingenium nobis datum
sciamus. licet imus per obstantia. Itaque pugnemus. aliquorum inuo
cemus auxilium. Quem inquis inuocabo? hunc aut illum.
Tu uero etiam ad po[...]res reuertere. qui uacant adiuuare
r nos possunt. non tan[...] qui sunt. sed qui fuerunt. Ex his autem qui sunt.
eligamus non eos qui uerba. magna celeritate praecipitant. et com
munes locos uoluunt. et in priuato circulantur. sed eos qui uita
docent. qui cum dixerunt quid faciendum sit. probant faciendo. qui docent
quid uitandum sit. nec umquam in eo quod fugiendum dixerunt. deprehen
o duntur. Eum elige adiutorem. quem magis admireris cum ui
deris. quam cum audieris. Nec ideo te prohibuerim. hos quoque au
dire. quibus admittere populum ac disserere consuetudo est.
si modo hoc proposito in turbam prodeunt. ut meliores fiant. faci
antque meliores. si non ambitionis hoc causa exercent. Quid e
nim turpius philosophia captante clamores? Numquid eger
laudat medicum secantem? Tacete. fauete. et praebete uos
curationi. Etiam si exclamaueritis. non aliter audiam. quam si
ad tactum uitiorum uestrorum ingemiscatis. Testari uultis
attendere uos. mouerique rerum magnitudine. Sane lice
at. Ut quidem iudicetis. et feratis de meliore suffragium.
Quidni permittam? Apud pitagoram. discipulis quinque annis ta
cendum erat. Numquid ergo existimas statim illis et loqui et lau
dare licuisse? Quanta autem dementia eius est. quem clamo

res ipsorum hilarem ex auditorio dimittit. Quid laetari quod ab
hominibus his laudaris quos non potes ipse laudare? Disse
rebat populo Fabianus, sed audiebatur modeste. Erumpebat interdum mag
nus clamor laudantium, sed quem rerum magnitudo evocaverat,
non sonus inoffense ac molliter orationis elapse. Intersit aliquid inter
clamorem theatri et scole. Est aliqua et laudandi licentia. Omnia
rerum omnium si observentur indicia sunt, et argumentum morum ex
minimis quoque licet capere. Inpudicum et incessus ostendit, et ma
nus mota, et unum interdum responsum, et relatus ad caput digitus, et
flexus oculorum. Improbum risus, et insanum vultus habitusque de
monstrat. Illa enim in apertum per notas exeunt. Qualis quisque sit sci
es, si quemadmodum laudet aspexeris. Hinc atque illinc phi
losopho manus intentat auditor, et super ipsum caput mirantium
turba consistit. Non laudatur ille nunc si intelligis, sed concla
matur. Relinquantur iste voces illis artibus, que propositum habent po
pulo placere. Philosophia adoretur. Permittendum erit aliquando iu
venibus sequi impetum animi. Tunc autem cum hoc ex impetu facient, cum si
lentium sibi imperare non poterunt. Talis laudatio aliquid exorta
tionis affert ipsis audientibus, et animos adolescentium extim
ulat. Ad rem commoveantur, non ad verba composita. Alioquin no
cet illis eloquentia, si non rerum cupiditatem facit, sed sui. Dif
feram hoc in presentia. Desiderat enim propriam et longam executio
nem, quemadmodum populo disserendum, quid sibi apud populum per
mittendum sit, quid populo apud se. Dampnum quidem fecisse philoso
phiam non erit dubium postquam prostituta est, sed potest in penetra
libus suis ostendi, si modo non institorem sed antistitem nacta est.

Quid LIII // De tempestate et nausea quam passus

Quid non potest mihi persuaderi, cui persuasum est ut naviga
rem? Solvi mari languido. Erat sine dubio celum

ast timari promittens ... corporalia et spiritalia
vicia docet subiugare de actione ... et ...
fortitudine ... [illegible]

graue sordidis nubibus. que fere aut in aquam aut in uentum resol
uuntur. Gubernator aiebat littora aspera esse et importuosa. nec
quicquam se eque in tempestate timere quam terram. Peius autem uerebar. quam ut
periculum mihi succurreret. Nausea enim me segnis hec et sine
exitu torquebat. que bilem mouet nec effundit. Quid putas
me passum. dum per aspera eripior. dum uiam quero. dum facio. In
tellexi non inmerito nautis terram timeri. Incredibilia sunt que
tulerim. cum me ferre non possem. Hoc cepi mecum cogitare. quanta
nos uitiorum nostrorum sequeretur obliuio. etiam corporalium. que subin
de admonent sui. nedum illorum que eo magis latent quo maiora
sunt. Leuis saltem motiuncula decipit. sed cum creuit. et uera febris
exarsit. etiam duro et perpessicio confessionem exprimit. Pedes
dolent. articuli puncticula uigilias sentiunt. Adhuc dissimulamus.
et aut talum extorsisse dicimus nos. aut in exercitatione ali
quid laborasse. Dubio et incipiente morbo queritur nomen. qui ubi
talaria cepit intendere. et utrosque dextros pedes fecerit.
necesse est podagram fateri. Contra euenit in his morbis quibus afficiuntur
animi. quo quis peius se habet. minus sentit. Non est quod mireris Lucili
karissime. nam qui leuiter dormit. et species secundum quietem capit.
aliquando dormire se dormiens cogitat. Grauius sopor etiam
somnia extinguit. animumque altius mergit. quam ut in nullo intellectu
sui est. Quare uicia sua nemo confitetur. Quia etiam nunc in illis est.
Somnium narrare uigilantis est. et uicia sua confiteri sanitatis indi
cium est. Expergiscamur ergo. ut errores nostros coarguere possimus. So
la autem nos philosophia excitabit. sola somnum excutiet grauem.
Illi te totum dedica. dignus illa es. illa digna te est. Ite in com
plexum alter alterius. omnibus aliis rebus te nega fortiter a parte.
Non est quod precario philosopheris. Si eger esses. curam intermisisses rei
familiaris. et forensia tibi negotia excidissent. Nec quemquam
tanti putares. cui aduocatus in remissione descenderes. To

to animo id agendum est. ut quando in morbo laboraret. Quid ergo? Non vacat.
Idem facies. Omnia impedimenta dimitte. et vaca bone menti. Ne-
mo ad illam pervenit occupatus. Exercet philosophia regnum su-
um. Dat tempus. non accipit. Non est res subsiciva. ordinaria est. domina
est. adest et iubet. Alexander cuidam civitati partem agrorum et di-
midium rerum omnium promittenti. eo inquit proposito in asiam veni. ut
non id acciperem quod dedissetis. sed ut haberetis quod reliquissem. Idem philoso-
phia rebus omnibus. Non sum hoc tempus acceptura. quod vobis superfuerit. sed id vos
habebitis. quod ipsa reiecero. Totam huc converte mentem. huic asside. hanc
cole. ingens intervallum inter te et ceteros fiet. Omnes mortales multo ante-
cedes. non multo te dii antecedent. Quaeris quid inter te et illos interfuturum sit.
diutius erunt. At mehercules artificis magni est clausisse totum in
exiguo. Tantum sapienti sua. quantum deo. omnis etas patet. Est aliquid quo
sapiens antecedat deum. Ille nature beneficio non timet. suo sapiens.
Ecce res magna. habere inbecillitatem hominis. securitatem dei.
Incredibilis philosophie vis est. ad omnem fortuitam vim retundendam.
Nullum telum in corpore eius sedet. munita est. solida. quedam defatigat.
et velut levia tela laxo sinu eludit. quedam discutit. et in eum usque
qui miserat respuit. LIIII.

Suspirium brevis valde. et procelle
similis est impetus. intra horam fere desinit. Quis enim diu ex-
pirat? Omnia corporis aut incommoda aut pericula per me transierunt. Nullum
mihi videtur molestius. Quidni? Aliud enim quidquid est. egrotare est. hoc animam
agere. Itaque medici. hanc meditationem mortis vocant.
Faciet enim aliquando spiritus ille quod sepe conatus est. Hilarem me putas hec
tibi scribere. quia effugi. Sic hoc fine. quasi bona valitudine de-
lector. Tam ridicule facio. quam ille quisquis vicisse se putat. cum va-
dimonium distulit. Ego vero et in ipsa suffocatione non desii cogita-
tionibus letis ac fortibus adquiescere. Quid hoc est inquam. tam sepe mors

expert̄ ne faciat. At ego illā diu expt̄ sū. an̄ tēps. an̄ q̄m
a nascerer. Mors ē. n̄ ēē. Id q̄le sit. iā scio. Hoc erit p̄ me. q̄d an̄
me fuit. Si q̄d i hac re tormīta ē. necēē ē. 7 fuisse āntq̄ p̄
direm̄ i lucē. At q̄ nullā sēsim̄ tūc uexationē. Rogo n̄ stul
tissimū dicas. si q̄s existimet lucerne peius ēē cū extincta ē. q̄ an̄
q̄ accēdit. Nos q̄q; 7 extinguim̄. 7 accēdim̄. medio illo tp̄e ali
quid patim̄. Vtrinq; ū alta securitas ē. In h̄ enī mi lucili
ni fallor erram̄. q̄ mortē iudicam̄ seq̄. ē illa 7 p̄cessit 7
secutura ē. Q̄cq̄d ante nos fuit. mors ē. Q̄d enī refert utrū
n̄ incipias. ā desinas. cū utriq; rei h̄ sit effect̄. n̄ ēē. His 7 hu
iusmodi exhortatōib; tacitis scilicet. nā loc̄ ūb̄ n̄ erat. al
loq̄ me n̄ desii. Deinde paulatī suspiriū illud. q̄d ēē iā an
hel̄ ceperat. interualla maiora fec̄. 7 retardatū ē. ac remansit.
Nec adhuc q̄uis desierit. ex natura fluit sp̄s. Sētio hesita
tionē q̄ndā ei̊ 7 morā. q̄m uolet. dū m̄ n̄ ex aīo suspirē.
Hoc t̄ d̄ me recipe. n̄ trepidabo ad extrema. iā p̄paratꝰ sū.
nich cogito d̄ die toto. Illū tu lauda 7 imitare. quē n̄
piget mori. cū iuuet uiuē. Q̄ ē enī uirt̄. cū eiciaris ex
ire. tamē ē. 7 h̄ uirt̄. Eicior q̄dē. s; tanq̄ exeā. 7 iō nūq̄
eicit̄ sapiēs. q̄ eici ē. inde expelli. unde inuitꝰ recedas. Nich
t inuit̄ facit sapiēs. necessitatē effugit. q̄ uult q̄d coactura est.

A gestatione LV [Debilitas nature ...]
cū maxime uenio. n̄ minꝰ fatigatꝰ. q̄ si tantū ambulas
sem. quantū sedi. Labor ē enī 7 diu ferri. ac nescio an eo
maior. q̄ cont̄a naturā ē. q̄ pedes dedit. ut p nos ambularem̄. oc
tos. ut p nos uidērem̄. Debilitatē nob̄ indux̄e delicie. 7 q̄d diu
noluim̄. posse desiim̄. m̄ tn̄ necessariū erat. concutē cor
pus. ut siue bilis insederat faucibus discuterētur. siue ip̄e ex aliq̄
causa sp̄s densior erat. extenuaret illū iactatio. q̄m p̄fuisse

angustie ... in ... ocio vitalis et ...
sapiens sibi videbatur et q̄ ...
fuerat esse ...

in sensi. Ideo diutius uehi perseueraui. Erat enim mare a
recenti tempestate spissum. Fluctus autem illud ut scis frequens et
concitatus exequat. Longior tranquillitas soluit cum arenis quae hum
ore alligantur sucus abscessit. Ex quo offendisse uaciam quondam
amasse preciosum fuit. Exclamabant homines o uacia
solus scis uiuere. At ille latere ocio sciebat non uiuere. Mul
tum autem interest utrum uita tua ociosa sit an ignaua. Num
quam aliter ac uillam uacia uiuo preteribam quam ut dicerem uacia
hic situs est. Sed adeo mi lucili philosophia sacrum quiddam est
uenerabile ut etiam siquid illi simile est mendacio placeat.
Ociosum enim hominem seductum existimat uulgus et se conten
tum et securum sibi uiuere. quorum nichil ulli nisi sapienti contingere
potest. Ille solus scit sibi uiuere. Ille enim quod est primum
scit uiuere. Nam qui res et homines fugit. quem cupidita
tum suarum infelicitas relegauit. qui alios feliciores uidere
non potuit. qui uelut timidum atque iners animal metu oblitu
it. ille sibi non uiuit. Sed quod est turpissimum uentri. sompno. libi
dini. Non continuo sibi uiuit qui nemini. Adeo tamen mag
na res est constantia et in proposito suo perseuerantia. ut habeat
auctoritatem inertia quoque pertinax. Non multum ad tranquillita
tem locus confert. Animus est qui sibi commendat omnia. Vidi ego et in
uilla hilari et amena. mestos. Vidi in media solitu
dine. occupatis similes. Quare non est quod existimes ideo
parum bene compositum te esse quod in campania non es. Quare autem
non es. huc usque cogitationes tuas mitte. Conuersari cum ami
cis absentibus licet. et quidem quociens uelis. quamdiu uelis. Magis
hac uoluptate quae maxima est. fruimur dum absumus. Presentia
enim nos delicatos facit. Et quia aliquando una loquimur. ambulamus.

ē sedim⁹. ē diducti sum⁹. mlt̄ de hīs q̄s in indimꝰ. cogita
m⁹. ⁊ iđ cū aīo ferre debem⁹ absentiā. q̄ nemo ñ mltꝰ
etiā p̄sentib; ab ē. Pone hic p̄mū noctes sepatas. deīđ
occupatiōes utriq; diuisas. d̄inđ studia secreta. subur
banas pfectiōes. uideb ñ mltū ēē. q̄ nb̄ pegrinatio eri
piat. Amic⁹ aīo possidend⁹ ē. hic aut̄ nūq̄ abē. quēcq; u
ult cotidie uidet. Itaq; mec̄ stude. mec̄ cena. mec̄ a
bula. Video te mi lucili ē maxime audio. adō tec̄ sum.

Nota tumultuosa luxuria balneorum et quod vicia cum nullo lemonia sit et de iniquitate sapientis.

Peream L VI si ē tā necessariū q̄ uidet̄ silētiū.
in studia seposito. Ecce ūdiq; me uariꝰ clamor circūso
nat. sup̄ ipsū balneū habito. p̄pone nc̄ tibi oīa gen̄a
uoc̄. q̄ i odiū possit̄ aures adduc̄e. ē fortiores exc̄ent̄.
gemit⁹ audio. q̄ciēs retētū spm̄ remiser̄. sibilos ⁊ acerbis
simas respiratiōes. O te iq̄s ferreū aut surdū. cui mēs
ĩt tot clamores. tā uarios tā dissonos cōstat. ē crisippū
nr̄m assidua salutatio pducat ad mortē. At me hercu
les ego istū fremitū ñ mag̃ curo. q̄ fluctū aut deiectū
aq̄. q̄uis audiā cuidā gēti hāc unā fuisse causā t̄sferē
di urbē suā. q̄ fragorē nili cadentis ferre ñ potuit. Ma
g̃ m̄ uar auocare uidet̄. q̄ crepit⁹. Illa enī aīū adduc̄.
hic tātū aures iplet ac uerbat. ⁊ iā ñ molestior ē in
sonis q̄ itmittunt̄ subīde. q̄ q̄ cōtinuat̄. Sꝫ iā me sic ad oīa ista
duraui. ut audire ut pausariū possī. uoce acerbissima
remigib; modos dātē. aīū ñ cogo sibi itētū ēē. nec a
uocari ad extn̄a oīa. licet foris resonēt. dū itꝰ nich
tumlt⁹ sit. dū it̄ se ñ rixētur cupiditas ⁊ timor. dū
auaricia luxuriaq; ñ dissideāt. nec alta altā uexet.

Nam quid prodest totius regionis silentium. si affectus fremunt. Omnia noc
tis erant. tacita composita quiete. falsum est. Nulla placida est quies.
nisi quam ratio composuit. Nox exhibet molestiam non tollit. et sollici
tudines mutat. Nam dormientium quoque insomnia tam turbulenta
sunt quam dies. Illa tranquillitas vera est. in quam bona mens explicatur. Aspi
ce illum cui somnus laxe domus silentio queritur. cuius aures ne quis agitet
sonus. omnis servulorum turba conticuit. et suspensum accedentium propius
vestigium ponitur: huc nempe versatur atque illuc. somnum leve inter egri
tudines captans. quae non audit audisse se queritur. Quid in causa pu
tas esse? Animus illi obstrepit. Hic placandus est. huius sedicio compescen a
da est. quem non est quod existimes placidum corpus si iacet. Interdum quies b
est inquieta est. et ideo ad rerum actus excitandi. ac tractatione bonarum ar
tium occupandi sumus. quotiens nos male habet inertia sui impaciens.
Magni imperatores cum male parere militem vident. aliquo labo
re compescunt. et expedicionibus detinent. numquam vacat lasciuire
districtis. nichilque tam certum est. quam ocii vicia. negotio discuti. Se t
pe videmur tedio rerum civilium. et infelicis atque ingrate stationis
penitentia secessisse. tamen in illa latebra. in quam nos timor ac
lassitudo coniecit. interdum recrudescit ambicio. Non enim excisa
desiit. sed fatigata. aut etiam abiecta. rebus parum sibi cedentibus.
Idem de luxuria dico. quae videtur aliquando cessisse. deinde fruga
litatem professos sollicitat. atque in media parsimonia. vo
luptates non dampnatas sed relictas petit. et quidem eo vehemen
tius. quo occultius. Omnia enim vicia. in aperto leniora sunt. Mor o
bi quoque tunc ad sanitatem inclinant. cum ex abdito erumpunt. ac vim
suam proferunt. Et avariciam itaque et ambicionem. et cetera mala
mentis humane tunc perniciosissima scias esse. cum simulata sanita
te subsidunt. Ociosi videmur esse. et non sumus. Nam si bona fide
sumus. si receptui cecinimus. si speciosa contempsimus. ut paulo ante
dicebam. nulla res nos avocabit. nullus hominum aviumque concen
tus. interrumpet cogitaciones bonas. solidasque iam et certas. Leve illud n
ingenium est. nec sese adhuc reduxit introrsus. quod ad vocem et acci
dencia erigitur. Habet intus aliquid sollicitudinis. et habet aliquid concepti pa

uexit. quid illum curiosum facit. ut ait uirgilius. et me quem du
r dum non ulla iniecta mouebant tela. neque aduerso glomerati ex
agmine grai. nunc omnes terrent aure. sonus excitat omnis suspensum. et p
ariter comitique onerique timentem. Prior ille sapiens est. quem non
tela uibrantia. non arietata inter arma agminis densi. non urbis i
pulse fragor territat. hic alter imperitus est. rebus suis timet. ad
omnem crepitum expauescens. quem una quelibet uox pro fremitu ac
cepta deiecit. quem motus leuissimi exanimant. timidum illum
sarcine faciunt. Quemcumque ex istis felicibus elegeris. multa trahen
tibus multa portantibus. uidebis illum comitique onerique timentem.
o Tunc ergo scito te esse compositum. cum ad te nullus clamor pertinebit.
cum te nulla uox tibi excutiet. non si blandietur. non si minabitur. non
si inani sono uana circumstrepit. Quid ergo. non aliquando commodius est. et
carere conuicio. fateor itaque ego ex hoc loco migrabo. experiri
et exercere me uolui. Quid necesse est diutius torqueri. cum tam facile
remedium ulixes aduersus sirenas inuenerit. LVII

Quo no [De crypta neapolitana et quod non est timor ... / ... et quod boni ...]
incommoda et se contraria in utrumque sunt perpessi. eadem uia. eo
dem die. et luto et puluere laborauimus. aliquid tamen mihi illa obscuritas
quod cogitarem dedit. Sensi quendam ictum animi. et sine metu mutationem. quam
insolite rei nouitas simul ac feditas fecerat. Non de me nunc tecum loquor. qui mul
tum ab homine tolerabili nedum a perfecto absum. sed de illo in quem fortuna
ius perdidit. huius quoque ferietur animus. mutabitur color. Quedam enim mi lu
n cili. nulla effugere uirtus potest. admonet illam natura mortalitatis
sue. Itaque et uultum adducet ad tristitiam. et inhorrescet ad subita.
et caligabit si uastam altitudinem in crepidine eius constitutus despe
xerit. Non est hoc timor. sed naturalis affectio. inexpugnabilis rationi. Ita
a que fortes quidam et paratissimi fundere suum sanguinem. alienum uidere non pos
sunt. Quidam ad uulneris noui. quidam ad ueteris et purulenti tractationem
inspectionemque succidunt. ac linquuntur animo. Alii gladium facilius recipiunt.
quam uident. Sensi ergo ut dicebam quandam non quidem perturbationem sed mutatio
nem. Rursus ad primum conspectum reddite lucis. alacritas rediit incogi
tata et iniussa. Illud deinde mecum loqui cepi. quam inepte quedam magis aut

digni[ssimo] ... cohiberi nequit ... a baiis deberem
neapolim repeterem ... [illegible]

minus timemus. est cui id finis erit. Quid enim interest. utrum supra aliquem ui-
gilarium ruat. aut mons? nihil inuenies. Erunt tamen qui hanc ruinam
magis timeant. quamuis utraque mortifera eque sit. Adeo non effectus. sed effici-
entia timor spectat. Nunc me putas de stoicis dicere. qui existimant
animam hominis pondere magno extriti. permanere non posse. et statim spar-
gi. quia non fuerit illi exitus liber. Ego uero non facio. Qui hoc dicunt. uiden-
tur errare. Quemadmodum flamma non potest opprimi. nam circa id dif-
fugit quo urgetur. Quemadmodum aer uerbere atque ictu non leditur. nec
scinditur quidem. sed circa id cui cessit refunditur. Sic animus qui ex tenuis-
simo constat. deprehendi non potest. nec intra corpus effligi. sed beneficio
subtilitatis sue. per ipsa quibus premitur erumpit. Quomodo fulmini etiam
cum latissime percussit ac fulsit. per exiguum foramen est reditus. sic animo
qui adhuc tenuior est igne. per omne corpus fuga est. Itaque de illo querendum
est. an possit immortalis esse. Hoc quidem certum habe. si superstes est cor-
pori. opteri illum nullo genere posse. propter quod non perit. quoniam nulla immor-
talitas cum exceptione est. nec quicquam noxium eterno est. 1 [illegible]

[illegible]
[illegible]

Quanta uerborum nobis paupertas immo egestas sit. numquam magis quam
hodierno die intellexi. Mille res inciderunt cum forte de pla-
tone loqueremur. que nomina desiderarent nec haberent. quedam uero cum habuissent.
fastidio nostro perdidissent. Quis autem ferat in egestate fastidium? Hunc
quem greci oestron uocant. pecora peragentem. et totis saltibus dissipantem.
asilum nostri uocabant. Virgilius hoc dicit. Quedam simplicia in usu erant.
sic cernere ferro. quod nunc decernere dicimus. Dicebant antiqui si iusso. idem iu-
ssero. fideli uirgilio crede. Quid sibi iste ista preparatio uult? quo spe-
ctat? Non celabo propitiis auribus tuis. sin minus dicam et iratis.
Quem dicet usia res necessaria. natura continens fundamentum omnium?
Deprecabor angustias romanas. si licuerit unam sillabam esse. quam mu-
tare non possum. Quid sit hoc queris. thoon. Duri tibi uideor ingenii.
in medio positum posse sic transferri. ut dicam quod est. Quedam que animam
habent. nec sunt animalia. Placet enim satis et arbustis animam inesse. Itaque
et uiuere illa et mori dicimus. Quid erit ex quo subalterna genera et
species deducuntur? Illud enim nomen in parte ipsum imposuimus. quod est.
Sic enim in species secabitur. ut dicamus quod est. aut corporale aut incorporale.

[illegible]

ale. hᵍ gen̄ ē p̄m̄ ⁊ ātiq̄ssimū. ⁊ ū ita dicā gn̄ale. Sp̄alia tā
q̄ sub eo gen̄ ē. h̄r enī ī se nationū sp̄es. grecos. romanos. parthos. co
lor̄ albos. nigros. flauos. h̄r singlos. catonē. cicerōnē. Gen̄ q̄d ē genera
le. sup̄ se nich̄ habet. ñ eui ē rer̄. oīa sub illo sūt. Primū ge
n̄ stoici qbˀdā uidet̄. q̄ quale uideat̄ subiciā. In rer̄ ñqui
a t̄ nat̄a. s̄t q̄dā. n̄ s̄t q̄dā. Et h̄ au q̄ n̄ sūt. rer̄ nat̄a cō
plect̄r. q̄ aīo succurr̄t. uēlut centauri ⁊ gigantes. ⁊ q̄cq̄d falsa cogi
tatiōe formatū. habēe aliq̄ ymaginē cep̄. quīs ñ habeat sub
t stātiā. Nūc q̄; s̄. ī sex modos plato partit̄. Primū illd q̄d ē. nec ui
su nec tactu. nec ullo sēsu cōp̄hēdit̄. cogitabile ē. Qd̄ gn̄alit̄ est
tāq̄ ho gn̄al. sub oculos ñ uenit. s; sp̄al uenit. ut cicero ⁊ cato. Anial
ñ uidet̄. cogitat̄. Videt̄ aūt sp̄es ei. eq̄. ⁊ canis. Sc̄dm ex his q̄
s̄t. ponit plato. q̄d eminet ⁊ exsup̄at oīa. h̄ ag̃ p excellentiā ē. po
eta cōmuniter dr̄. oībz u̇sus facientibz h̄ nomē ē. s; ap̄ grecos iā i u
nī notā cessit. homerū intelligas. cū audieris poetā. Qd̄ ḡ. h̄ ē
d̄ ilt scilt maior. ac potentior cunctis. Terciū genus ē. eor̄ q̄ p̄priē s̄.
Innumabilia h̄ s̄. s; ext̄ n̄r̄m posita cōspectū. Q̄ sīt interrogas. p̄pria
plato ideas uocat. ex q̄bz oīa q̄cq; uidemꝰ fiūt. ⁊ ad q̄s cuncta
formant̄. hee īmortales. īmutabiles. inuiolabiles s̄. Qd̄ sit idea. i.
o q̄d platoni ēē uideat̄. audi. Idea ē eor̄ q̄ natalit̄ fiūt. exemplar
et̄nū. Adiciā diffinicioi īt̄p̄tatiōnē. q̄ t̄ res apcior fiat. Volo i
maginē tuā facē. exemplar picture te habeo. ex q̄ cap̄ aliquē
habitū mēs n̄ra. quē op̄i suo iponat. Ita illa q̄ me docet ⁊ i
struit facies. a q̄ petit̄ imitatio. idea ē. Talia ḡ exemplaria. īfi
nita h̄t rer̄ nat̄a. hoīū. piscium. arbor̄. ad q̄ q̄cq; fieri ab illa d
ebet. exp̄mit̄. Quartū locū h̄t idos. Qd̄ sit h̄ idos. attendas opo
n rtet. ⁊ platoni inputes n̄ m̄ hanc rer̄ difficultatē. Nulla ē aūt
sine difficultate subtilitas. Paulo ante pictoris imagine u
tebar ille. ē reddē uirgiliū coloribz uellet. ipm̄ intuebat̄. Idea
erat uirgilii facies. futuri op̄is exemplar. Ex hac q̄ artifex trahit.
a ⁊ op̄i suo iposuit. idos ē. Qd̄ intersit q̄ris. alt̄m exemplar ē. alt̄
ū forma. ab exemplari sumpta. ⁊ op̄i iposita. Alt̄am artifex imi
tat̄. alt̄am fac̄. habet aliq̄ faciē statua. h̄ ē idos. habet aliquā
faciē. exemplar ipm̄ q̄d intuens. opifex statuā figurauit. h̄ ē idea.

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

ē ī re. Si aliā desidās distinctionē. idos ī ope ē. idea ext̄ op᷒. Nec r
tm̄ ext̄ op᷒ ē. s; an̄ op᷒. Qntū gen᷒ ē. eoꝝ q̄ cōmunit̄ sūt. Hꝫ
īcipiūt ad nos ptīne. Hic sūt oīa. hoīes. pecora. res. Sextū
gen᷒ ē eoꝝ. q̄ q̄si sūt. tāq̄ īane. tāq̄ tp̄s. Qcq; uidem᷒ aut tāgim᷒. o
plato ī illꝫ n̄ ēnumat. q̄ ēē ꝓpa putat. Fluūt eni ꝛ ī assidua
diminutioē atq; abiectioē sūt. Nemo nr̄m idē ē ī senectute.
q̄ fuit iuuenis. Nemo nr̄m ē idē mane. q̄ fuit p̄die. Corpa
nr̄a rapiūt fluminū more. Qcqd uides. c̄rit c̄ tp̄r. nichil ex
his q̄ uidem᷒ manet. Ego ip̄e dū loq̄r ista mutari. muta
t᷒ su. Hoc ē q̄d ait eraclit᷒. ī ip̄m flum̄ bis descēdim᷒. ꝛ n̄ descēda
m᷒. Manet eni idē fluminis nom̄. aq̄ trāsmissa ē. Hꝫ ī āne
manifesti᷒ ē q̄ ī hoīe. S; nos q̄q; n̄ mīn᷒ cursus uelox p̄t̄ue
hit. Et io āmiror demētiā nr̄ā. q̄d tātope amam᷒ rē fu
gacissimā corp᷒. timem᷒q; nequā moriam᷒. c̄ om̄e momētū mo n
rs p̄ori᷒ habit᷒ sit. Vis tu n̄ time ne semel fiat. q̄d cotidie fit.
De hoīe dixi fluuida matīa. ꝛ caduca. ꝛ oīb; obnoxia cau
sis. Mūd᷒ q̄q; ēt̄na res. ꝛ iuicta mutat᷒. nec idē manet. Quā
uis eni oīa ī se habeat q̄ hūit. alit̄ ht̄ q̄ hūit. ordinē mutat.
Qd ista inq̄s m̄ subtilitas p̄derit? Si me interrogas nichil. S; quē
admod. ille celator oclos diu ītētos ac fatigatos. remittit atq;
auocat. ꝛ ut dici solet pascit. sic nos aīm aliq̄n debem᷒ rela
xare. ꝛ q̄bsdā oblectamētis refice. S; ista oblectamēta opa sint.
ex his q̄q; si obseruaueris sumes. q̄d possit fieri salutare. Hꝫ ego
lucili facere soleo. ex oī natioē. etiam si a philosophia lōgissime
auersa ē. eruere aliqd conor. ꝛ utile efficere. Qd istis q̄ m̄ tcta a
uim᷒. remotius a reformatioē moꝝ. q̄m meliorē me face idee
platonice poss̄t? Qd ex istis t̄hā. q̄d cupiditates meas cōprimat?
Vel h ip̄m q̄d ista oīa q̄ sensib; seruiūt. q̄ nos accēdūt ꝛ irritāt.
negat plato ex his ēē q̄ uē sūt. Ergo ista imaginaria sūt. ꝛ
ad tp̄s aliq̄ faciē ferūt. Nichil hoꝝ stabile. t solidū ē. Et nos tn̄
cupim᷒ tāq̄ aut semp futura. aut semp habitui. Inbecilli fluui
diq; ītualla cōsistim᷒. Ad illa mittam᷒ aīm. q̄ ēt̄na sūt. Mi
rem᷒ ī sublimi uolitātes reꝝ oīū formas. dm̄q; īt̄ illa uersāte.

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

-illi prouidentia. quemadmodum quae inmortalia facere non potuit. quia ma-
teria prohibebat. defendat a morte. Hac ratione uicium
corporis uincit. Manent enim cuncta non quia eterna sunt. sed quia defendun-
tur cura regentis. Inmortalia tutore non eget. Haec seruat
artifex. fragilitatem materiae ui sua uincens. Contempnamus omnia
quae adeo pretiosa non sunt. ut an sint omnino dubium sit. Illud simul
cogitemus. si mundum ipsum non minus mortalem quam nos sumus. pro-
uidentia periculis eximit. posse aliquatenus nostra quoque prouiden-
tia. longiorem prorogari huic corpusculo moram. si uolupta-
tes quibus pars maior perit. potuerimus regere et cohercere. Pla-
to ipse ad senectutem se diligentia produxit. Erat quidem cor-
pus ualidum. ac forte sortitus. et illi nomen latitudo pectoris
fecerat. Sed nauigationes ac pericula. multum detraxerant uiribus.
Parsimonia tamen. et eorum quae auiditatem euocant modus. et dili-
gens sui tutela. perduxit illum ad senectutem. multis prohibenti-
bus causis. Nam hoc scis puto. platoni diligentiae suae bene-
ficio contigisse. quod natali suo decessit. et annum unum atque o-
ctuagesimum impleuit. sine ulla deductione. Ideo magi qui
forte erant athenis immolauerunt defuncto. amplioris fuis-
se sortis quam humanae rati. quia consummasset perfectissimum
numerum. quem nouem nouies multiplicata componunt. Potest fru-
galitas producere senectutem. quam ut non puto concupiscendam. ita
ne recusandam quidem. Iocundum est secum esse quam diutissime. cum quis se di-
gnum quo frueretur effecerit. Itaque de isto feramus sententiam. an opo-
rteat fastidire senectutis extrema. et finem non opperiri. sed
manu facere. Prope est a timente qui fatum segnis expectat. sic
ille ultra modum deditus uino est. qui amphoram exsiccat. et faecem
quoque exorbet. De hoc tamen queremus. pars summa uitae utrum faex
sit. an liquidissimum ac purissimum quiddam. Sed si mens sine
iniuria est. et integri sensus animum iuuant. nec defectum et prae-
mortuum corpus est. Plurimum enim refert. utrum aliquis uitam produ-
cat an mortem. At si inutile ministeriis est corpus. quidni opor-
teat educere animum laborantem. Et fortasse paulo ante quam debet

faciēdū ē. ne cū fieri debebit. facere n̄ possis. Et cum
mai' piclm sit male uiuēdi. q̄ cito moriēdi. stultus ē
q̄ n̄ exigua tpris mercede. magne rei aleā redimit. Lau
cos lōgissima senect' ad mortē sine iniuria pduxit. mul
tis iners uita sine usu sui iacuit. Quāto deinde crude
lius iudicas aliq̄d ex uita pdidisse. quā ius finiēda. N̄
relinq̄ senectutē si me totū m̄ reseruabit. totū aūt
ab illa parte meliori. At si cepit cōcute mētē. si partes
eī cōuellere. si m̄ nō uitā reliq̄rit. s; aiā. psiliā ex edifi
cio putrido ac ruēti. Morbū morte n̄ fugiā dū mox
sanabilē nec officiētē aio. Nō afferā m̄ manꝰ ppt̄ dolorē.
Sic mori uinci ē. hūc tn̄ si sciero ppetuo m̄ esse patien
dū exibo. n̄ ppt̄ ipm̄. s; q̄ īpedimēto m̄ futurꝰ ē ad oēa pp
t̄ q̄ uiuitꝰ. Inbecillus ē ⁊ ignauus. q̄ ppt̄ dolorē moritꝰ.
Stultꝰ q̄ doloris causa uiuit. Lx

Magnā epla tua
pcepi uoluptatem. Permitte m̄ uti ūbis publicis.
nec illa ad significationē stoycā reuoca. uicui ōē uo
luptatē. credim̄. sit sane. ponere tn̄ illā solem̄. ad de
mōstradā ai hylarē affectionē. Scio inq̄m ⁊ uoluptatē. si
ad n̄rm aluū ūba dirigim̄. rē infamē eē. ⁊ gaudiū n̄
sapiēti ɔtīnge. ē eni ai elatio. suis bonis ūusq; fidentis.
Vulgo tn̄ sic loq̄mur. ut dicam' magnū gaudium nos
ex illi' ɔsulatu. aut ex nuptiis. aut ex partu uxoris
us pcepisse. q̄ adeo n̄ st̄ gaudia. ut sepe initia fut̄e tristi
cie sīt. Gaudio aūt iunctū ē n̄ desinere. nec ī ɔtra
riū ūti. Itaq; cū dic̄ uirgili' n̄r. ⁊ mala mentis gaudia.
diserte q̄de dic̄. s; parū ppe. Nullū eni malū gaudiū
ē. Voluptatib; h̄ nom̄ imposuit. ⁊ q̄d uoluit expssit.
Significauit eni homines malo suo letos. tam̄ ego
n̄ iniuste dixi cepisse me magnā ex epla tua uolup

esse multa et cognati ... ubi ... magna ex epla

tatem. quamvis ex homine ista causa ipse homo gaudeat. tamen
affectum eius impotentem et in diversum statim inclinaturum. voluptatem vo
cant opinione falsi boni. motam inmoderatam et inmodicam. Sed ut ad
propositum revertar. audi quid me in epistola tua delectaverit. habes
verba in potestate. non effert te oratio. nec longius quam destinas
trahit. Multi sunt qui ad id quod non proposuerant scribere. alicuius verbi p
lacentis decore vocentur. quod tibi non evenit. Pressa sunt omnia. et rei
aptata loqueris quantum vis. et plus significas quam loqueris. Hoc maioris rei in
dicium est. apparet animum quoque nichil habere supervacui. nichil tumidi.
Illi apud quos nodum captabat plausibilis oratio. simpliciter et demon
strande rei causa eloquebatur. parabolis referti sunt. Quas existimo
necessarias. non ex eadem causa qua poetis. sed ut inbecillitatis nostre ad
minicula sint. et ut dicentem et audientem in rem presentem adducant. Se
xtium ecce cum maxime lego. virum acrem. grecis verbis. romanis mo
ribus philosophantem. movit me imago ab illo posita. ire quadra
to agmine exercitum. ubi hostis ex omni parte suspectus est. pugne
paratum. Idem inquit sapiens facere debet. Omnes virtutes suas undique ex
pandat. ut ubicumque infesti aliquid orietur. illic parata presidia sint. et ad
nutum regentis. sine tumultu respondeant. Quod in exercitibus his quos im
peratores magni ordinant fieri videmus. ut imperium ducis simul omnes
copie sentiant. sic disposite. ut signum ab uno datum. peditem si
mul equitemque percurrat. hoc aliquanto magis necessarium esse nobis ait.
Illi enim sepe hostem timuere. sine causa. tutissimumque illis iter.
quod suspectissimum fuit. Nichil stultitia pacatum habet. tam superne
illi metus est quam infra. Utrumque trepidat latus. sequuntur pericula et oc
currunt. Ad omnia pavet. inparata est. et in ipsis terretur auxiliis. Sa
piens autem ad omnem incursum. munitus intentus. Non si paupertas. non si
luctus. non si ignominia. non si dolor. impetum faciat. pedem referet.
Interritus et contra illa ibit. et inter illa. Nos multa alligant.
multa debilitant. Diu in istis viciis iacuimus. elui difficile est.
Non enim inquinati sumus. sed infecti. Ne ab alia imagine. ad a
liam transeamus. hoc quaeram quod sepe mecum dispicio. quid ita nos stulticia
tam pertinaciter teneat. primo quia non fortiter illam repellimus.

nec toto ad salutem impetu nitimur. Deinde quod illa que a sapi
entibus viris reperta sunt. non satis credimus. nec apertis pectoribus
haurimus. leviterque tam magne rei insistimus. Quemadmodum
autem potest aliquis quantum satis sit adversus vicia discere. qui quantum a
viciis vacat discit? Nemo nostrum in altum descendit. summa
tantum decerpsimus. Et exiguum temporis impendisse philosophie sa
tis habunde que occupatis fuit. Illud precipue impedit. quod cito nobis
placemus. Si invenimus qui nos bonos viros dicat. qui prudentes.
qui sanctos. agnoscimus. et non sumus modica laudatione contenti. Quic
quid in nos adulatio sine pudore congessit. tamquam debitum
prendimus. Optimos nos esse et sapientissimos affirmantibus. assen
timur. cum sciamus illos sepe multa mentiri. adeo quoque indulge
mus nobis. ut laudari velimus. in id cui contraria cum maxime
facimus. Mitissimum ille se in ipsis suppliciis audit. in rapinis li
beralissimum. et in ebrietatibus ac libidinibus temperantissimum. Sequitur
itaque ut ideo mutari nolimus. quia nos optimos esse credimus. Ale
xander cum iam in India vagaretur. et gentes ne finitimis quidem sa
tis notas bello vastaret. in obsidione cuiusdam urbis. dum circumiret
muros. et imbecillissima menium quereret. sagitta ictus. diu perside
re. et incepta agere perseveravit. Deinde cum represso sanguine
sicci vulneris dolor cresceret. et crus suspensum equo. paulatim ob
torpuisset. coactus absistere. omnes inquit iurant. esse me filium Iovis. sed
vulnus hoc hominem me esse clamat. Idem nos faciamus. Pro sua quem
que portione. adulatio infatuat. Dicamus. Vos quidem dicitis me
esse prudentem. ego autem video quam multa inutilia concupiscam. no
citura optem. ne hoc quidem intelligo. quod animalibus sacietas mons
trat. quis cibo debeat esse. quis potioni modus. quantum capiam adhuc
nescio. Iam docebo. quemadmodum intelligas te non esse sapientem.
Sapiens ille plenus est gaudio. hilaris et placidus. inconcussus. cum diis
ex pari vivit. Nunc ipse te consule. Si numquam mestus es. nulla
spes animum tuum futuri expectatione sollicitat. si per dies noctesque p
ar et equalis animi tenor. erecti et placentis sibi est. pervenisti ad
humani boni summam. Sed si appetis voluptates. et undique et omnes.

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

scito tantu tibi ex sapientia deee. quantu ex gaudio. Ad hoc cup
is puenire. s; erras. qui int diuicias. illuc uentu te ee spas.
Int honores id e gaudiu. int sollicitudines queris. Ista que sic
petis tamqua datura leticia ac uoluptate. cause dolor sut. Omis
inq illi tendt ad gaudiu. s; un stabile magnuq; cosequat. igno
rat. Ille ex conuiuiis et luxuria. ille ex ambicioe et circuf
usa clientu turba. ille ex amica. alius ex studior libali
u uana ostentatioe. et nich sanatib; litteris. Omis istos oblec
tamta fallacia et breuia decipiut. sic hebrietas que uni
hore hilare insania. longi tpris tedio pensat. sic plausus et
acclamationis scde fauor. qui magna sollicitudinem et expt
e. et expiand. Hoc g cogita. hc ee sapientie effectu. gaudii q
litate. Tal e sapientis aius. qual mudi sup luna. sep illic
serenu e. habes g. quare uel sapies ee. q nuq sine gaudi
o e. Gaudiu h n nascit. n ex uirtutu coscientia. No po
te gaudere n fortis. n iust. nisi tepas. Qd g inqs. Stulti
ac mali n gaudet. n mag q nacti pda leones. Cu fatiga
uert se uino ac libidinib;. cu illos nox int uicia defecit. cu
uoluptates angustio corpi. ultra q capiebat ingeste. suppu
rare cepiut. tc exclamat miseri. uirgilianu illu usum.
Naq; ut supma falsa int gaudia nocte. egim nosti. Oem
luxuriosi nocte it falsa gaudia. et qde tamq supma agt.
Illd gaudiu q deos deoq; emulos seqr. n iterupitur. n
desinit. Desineret si suptu eet aliude. q n est alienu
muneris. ne arbitrii quide alieni e. Qd n dedit fort
una no eripit. Lx [illegible]
parsimoniam predicat.

O quam inimica nob st uota nror. eo qde inimiciora.
quo cessere felici. Qudiu rogatoib; implebim magna
ru urbiu capos. quadiu nob ppls metet. quadiu uni me
se frumtu. multa nauigia. et quide no ex uno mari
subuehet. Taur paucissimor iuger pascuo iplet. Una

Queror litigo irascor etiam nunc
optas q optauit [illegible]

silua elephantis pluribus sufficit. homo et terra et mari pas-
citur. Quid ergo? tam insaciabilem nobis natura aluum dedit. cum
tam modica corpora dedisset. ut uastissimorum edacissimorumque ani-
malium auiditatem uinceremus? Minime. Quantulum est enim quod
nature datur. paruo illa dimittitur. Non fames nobis uentris nostri mag-
no constat. sed ambicio. Hos itaque ut ait Salustius uentri obedientes.
animalium loco numeremus. non hominum. Quosdam uero ne animalium quidem.
sed mortuorum. Viuit his qui se utitur. qui uero latitant et torpent. sic
sunt in domo quomodo in conditiuo. Horum licet in limine ipso nomen mar-
mori inscribas. mortem suam antecesserunt. Lxi

Desinamus quod uoluimus uelle. ego certe id ago senex. ne eadem uelim
que puer uolui. in hoc unum eunt dies. in hoc noctes. hoc opus meum
est. hec cogitatio. imponere ueteribus malis finem. id ago. ut mihi instar
totius uite dies sit. Nec me hercules tamquam ultimum rapio. sed sic
illum aspicio tamquam esse uel ultimus possit. Hoc animo tibi hanc epistulam scri-
bo. tamquam me maxime scribentem mors euocatura sit. Para-
tus exire sum. et ideo fruar uita. quia quamdiu futurum hoc sit non nimi-
um pendeo. Ante senectutem curaui ut bene uiuerem. in senectute
ut bene moriar. Bene mori est libenter mori. Da operam ne quid
umquam inuitus facias. Quicquid necesse futurum est. pugnanti. in uolenti ne-
cessitas non est. Ita dico qui imperia libens excipit. partem acerbissi-
mam seruitutis effugit. facere quod nolit. Non qui iussus aliquid fa-
cit miser est. sed qui inuitus facit. Itaque sic animum componamus. ut quic-
quid res exigit. id uelimus. et in primis finem nostri sine tristicia
cogitemus. Ante ad mortem quam ad uitam preparandi sumus. Satis in-
structa est uita. sed nos in instrumenta eius auidi sumus. Deesse aliquid
nobis uidetur. et semper uidebitur. Vt satis uixerimus. nec anni.
nec dies faciunt. sed animus. Vixi lucili karissime. quantum satis
erat. mortem plenus expecto. Lxii

Mentiuntur qui sibi obstare ad studia liberalia. turbam ne-
gociorum uideri uolunt. simulant occupationes. et augent. et
ipsi se occupant. Vaco lucili uaco. et ubicumque sum. ibi meus sum.
Rebus enim me non trado. sed commodo. Nec consector perdendi tem-
poris causas. et quocumque constiti loco. ibi cogitationes meas tracto.

et aliquid in animo salutare conuerso. Cum me amicis dedi. non tamen
mihi abduco. nec cum illis moror. cum quibus me tempus aliquod congregauit.
aut causa ex officio nata ciuili. sed cum optimo quoque sum. Ad il
los in quocumque loco. in quocumque seculo fuerunt. animum meum mitto. De
metrium optimum uirorum mecum circumfero. et relictis conciliatis.
cum illo seminudo loquor. Illum admiror. Quidni admirer.
Vidi nichil ei deesse. Contempnere aliquis omnia potest. omnia habere nemo
potest. Breuissima ad diuicias per contemptum diuiciarum uia est. Deme
trius autem noster sic uiuit. non tamquam contempserit omnia. sed tamquam aliis h
abenda permiserit. **Lxiii** Consolatio pro amico defuncto

Moleste fero decessisse flaccum amicum tuum. Grauit' de mo
plus tamen equo dolere te nolo. Illud ut non doleas. uix audebo
exigere. et esse melius scio. Sed cui ista firmitas animi contiget. nisi iam
multum super fortunam elato. Illum quoque ista res uellicabit. sed tantum
uellicabit. Nobis autem ignosci potest prolapsis ad lacrimas. si non ni
mie decurrerent. si ipsi illas repressimus. nec sicci sint oculi amisso
amico. nec fluant. Lacrimandum est non plorandum. Duram tibi legem uide
or ponere. cum poetarum grecorum maximus ius flendi ~~maximus~~ dederit
in unum dumtaxat diem. cum dixerit et niobo de cibo cogitasse. Queris
unde sint lamentaciones. unde inmodici fletus. Per lacrimas argumenta
desiderii querimus. et dolorem non sequimur. sed ostendimus. Nemo tristis si
bi est. O infelicem stulticiam. Est aliqua et doloris ambicio. Quid ergo inquis.
obliuiscar amici. Breuem illi apud te memoriam promittis. si cum do
lore mansura est. Iam istam frontem ad risum quelibet fortuita res transferet.
Non differo in longius tempus. quo desiderium omne mulcetur. quo etiam acerri
mi luctus resident. Cum primum te obseruare desieris. imago ista tristicie
discedet. Nunc ipse custodis dolorem tuum. sed custodienti quoque ela
bitur. eoque citius quo est acrior desinit. Id agamus ut iocunda no
bis amissorum fiat recordacio. Nemo libenter redit ad id. quod sine tor
mento cogitaturus est. Sic illud fieri necesse est. ut cum aliquo nobis morsu
amissorum. quos amauimus nomen occurrat. Sed hic quoque morsus habet
suam uoluptatem. Nam ut dicere solebat attalus noster. sic amicorum de
functorum memoria iocunda est. quomodo poma quedam sunt suauiter
aspera. quomodo in uino nimis ueteri. ipsa nos amaritudo delectat.
Cum uero interuenit spacium omne quod angebat extinguitur. et pura ad nos

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

uoluptatis uenit. Si illis credimus amicos incolumes cogita
re. melle ac placenta frui. eorum qui fuerunt retractatio. non sine
acerbitate quadam iuuat. Quis autem negauerit hec acria quoque et
habentia austeritatis aliquid stomachum excitare? Ego non idem sentio.
Michi amicorum defunctorum cogitatio. dulcis ac blanda est. habui
enim illos tamquam amissurus. amisi tamquam habeam. Fac ergo mi lucili.
quod equitatem tuam decet. desine beneficium fortune male inter
pretari. abstulit sed dedit. Ideo amicis auide fruamur. quia quamdi
u hoc contingere possit. incertum est. Cogitemus quam sepe illos re
liquerimus in aliquam peregrinationem longinquam. exituri quam sepe eodem
morantes loco. non uiderimus. Intelligamus plus nos temporis. in ui
uis perdidisse. Feras autem hos. qui negligentissime cum amicos ha
beant. miserrime lugent? nec amant quemquam nisi perdiderint? Ideo
que tunc effusius merent. quia uerentur ne dubium sit an amaue
rint. Sera indicia affectus sui querunt. Si habemus alios amicos.
male de his et meremur. et existimamus. qui parum ualent. in unius
elati solacium. Si non habemus. maiorem iniuriam ipsi nobis fecimus.
quam a fortuna accepimus. Illa unum abstulit. nos quemcumque non
fecimus. Deinde ne unum quidem nimis amauit. qui plus quam unum
amare non potuit. Siquis despoliatus. amissa unica tunica.
complorare se malit. quam circumspicere quomodo frigus effugiat. et
aliquid inueniat quo tegat scapulas. nonne tibi uideatur
stultissimus? Quem amabas extulisti. quere quem ames. Satius
est amicum reparare. quam flere. Scio pertritum iam hoc esse quod adiectu
rus sum. non ideo tamen pretermittam. quia ab hominibus dictum est. finem dolendi
etiam qui consilio non fecerat. tempore inuenit. Turpissimum est autem in homine
prudenti. remedium meroris lassitudo merendi. Malo relinquas
dolorem. quam ab illo relinquaris. et quam primum id facere desiste. quod
etiam si uoles. diu facere non poteris. Annum feminis ad lugendum con
stituere maiores. non ut tamdiu lugerent. sed ne diutius. Viris
nullum legitimum tempus est. quia nullum honestum. Quam tamen michi ex
illis mulierculis dabis. uix retractis a rogo. uix a cadauere
reuulsis. cui lacrime in totum mensem durauerint? Nulla res
citius in odium uenit quam dolor. qui recens consolatorem inuenit.

[illegible]

invenietur aut deridebitur. Hec immerito. Aut enim simulatur aut stul-
tus est. Hec tibi scribo, is qui Anneum carissimum mihi tam immodice
flevi, ut quod minime velim, inter exempla sim eorum quos dolor vicit.
Hodie tamen factum meum dampno, et intelligo maximam
michi causam sic lugendi fuisse, quod numquam cogitaveram mori eum
ante me posse. Hoc unum mihi occurrebat, minorem esse et
multo minorem, tamquam ordinem fata servarent. Itaque assidue
cogitemus tam de nostra quam omnium quos diligimus mortalitate. Tunc
ego debui dicere: minor est Serenus meus, quid ad rem
pertinet? post me mori debet, sed ante me potest. Quia non
feci, imparatum subito fortuna percussit. Nunc cogito omnia et mor-
talia esse et incerta lege mortali. Hodie fieri potest quicquid
umquam potest. Cogitemus ergo, Lucili carissime, cito nos eo perventuros
quo illum pervenisse merenus. Et fortasse si modo vera sapientium
fama est, recipitque nos locus aliquis, quem putamus perisse
premissus est. LV [De efficacia ...]

Lectus est liber coram Quinti Sextii patris, magni si quid mihi
credis viri, et licet neget Stoicum. Quantus in illo, di boni,
vigor est, quantum animi. Hoc non in omnibus philosophis invenies. Quo-
rundam scripta clarum habentium nomen exsanguia sunt.
Instituunt, disputant, cavillantur. Non faciunt animum quia non habent.
Cum legeris Sextium, dices: vivit, viget, liber est, supra hominem est,
dimittit me plenum ingentis fiducie. In qua positione mentis
sim cum hunc lego, fatebor tibi: libet omnes casus provoca-
re, libet exclamare: quid cessas, fortuna? congredere, paratum
vides. Illius animum induo qui querit ubi se experiatur, ubi virtutem
suam ostendat. Spumantemque dari pecora inter inertia vo-
tis optat aprum aut fulvum descendere monte leonem. Libet
aliquid habere quod vincam, cuius patientia exercear. Nam hoc quoque egregium
Sextius habet, quod et ostendet tibi beate vite magnitudi-
nem et desperationem eius non faciet. Scies esse illam in excel-
so, sed volenti penetrabilem. Hoc idem virtus tibi ipsa prestabit,
ut illam admireris et tamen speres. Michi certe multum a-

et de augenda doctrina [illegible] et [illegible]
[illegible] Sextii [illegible]

ferre tibi solet contemplatio ipsa sapientie. Non aliter illam intuetor obstupefactus quam ipsum interim mundum, quem sepe tamquam spectator novus video. Veneror itaque inventa sapientie inventoresque; adire tamquam multorum hereditatem iuvat. Mihi ista adquisita, mihi laborata sunt. Sed agamus bonum patrem familie, faciamus ampliora que accepimus. Maior ista hereditas a me ad posteros transeat. Multum adhuc restat operis, multumque restabit, nec ulli nato post mille secula precludetur occasio aliquid adhuc adiciendi. Sed et si omnia a veteribus inventa sunt, hoc semper novum erit usus et inventorum ab aliis scientia ac dispositio. Puta relicta nobis medicamenta quibus sanarentur oculi, non opus est mihi alia querere. Sed hec tamen morbis et temporibus aptanda sunt. Hoc asperitas oculorum colevatur, hoc palpebrarum crassitudo tenuatur, hoc vis subita et umor avertitur, hoc acuetur visus. Teras ista oportet, et eligas tempus, adhibeas singulis modum. Animi remedia inventa sunt ab antiquis. Quomodo autem admoveantur aut quando nostri operis est querere. Si consulem video aut pretorem, omnia quibus honor haberi honori solet faciam. Equo desiliam, caput adaperiam, semita cedam. Marcum Catonem utrumque et Lelium sapientem, et Socratem cum Platone et Zenonem Cleantemque in animum meum sine dignatione summa recipiam? Ego illos veneror, et tantis nominibus semper assurgo.

LXV

De prima causa mundi [illegible]

Dicunt, ut scis, Stoici nostri duo esse in rerum natura ex quibus omnia fiant, causam et materiam. Materia iacet iners, res ad omnia parata, cessatura si nemo moveat. Causa autem, id est ratio, materiam format et quocumque vult versat, et ex illa varia opera producit. Esse ergo debet unde fiat aliquid, deinde a quo fiat. Hoc causa est, illud materia. Omnis ars imitatio nature est; itaque quod de universo dicebam ad hec transfer que ab homine facienda sunt. Statua et materiam habuit que pateretur artificem, et artificem qui materie faciem

varet. ꝗ in statua materia effluit cā opifex. eadē cōdicio re
rū oīu ē. ex eo cōstat q̄ fit. ⁊ eo qđ facit. Stoicis placet
unā causā ēē. id q̄ facit. Aristotiles putat causā. tribus
modis dici. Prima inquit cā ē. ipā materia. sine qua ni
chil pot effici. Secda opifex. Tercia ē forma. q̄ unicui
q; opi iponitur. tāquā statue. Nā hāc aristotiles idos
uocat. Quarta q; inquit hiis accedit. ꝓpositū toti9 opis. Qđ
sit h̄ apiā. Aes pma statue cā ē. numq̄ enī ēēt facta.
nisi fuisset id ex quo fūderet. ducereturue. Secda cau
sa artifex ē. nō potuisset enī aes illđ i habitū statue
figurari. n̄ accessisset ꝑite manus. Tcia cā ē forma. neq;
enī statua ipā doriforos. aut diadumenos uocaretur.
nisi h̄ illi ēēt ipsa facies. Quarta cā ē. faciēdi ꝓpositū.
nā nisi h̄ fuisset. facta n̄ ēēt. Qđ ē ꝓpositū? Qđ inuita
uit artificē. q̄ ille secut9 fecit. Ut pecunia ē. hec si uē
ditur9 fabricauit. ⁊ gl̄a si laborauit in nomē. ⁊ reli
giosi donū tēplo parauit. Ergo ⁊ h̄ causa ē. ꝑpt quā fit. An
nō putas īt causas facti opis ēē numerādum. quo rem
oto factū n̄ ēēt? Quintā hiis plato adicit. exēplar. qđ in
ipē ideā uocat. h̄ ē enī. aliđ respiciēs artifex. id quod
destinabat effecit. Nichil aūt ad rē ꝑtinet. utrū foris
hēat exēplar. ad quod referat oclōs. an intꝰ. q̄ ibi ipē
cōcepit ⁊ posuit. h̄ exēplaria rer̄ oīū. ds intra se hēt.
numerosq; uniuersorū q̄ agenda st̄. ⁊ modos. mēte cōplexus
ē. Plenus hiis figuris ē. quas plato ideas appellat. inmor
tales. inmutabiles. infatigabiles. Itaq; homines quidē pe
reūt. ipā aūt humanitas ad q̄ hō effingitur. ꝑmanet. ⁊ ho
minib; laborātib;. ītereūtib;. illa nichil patitur. Quinq; ḡ
cause st̄ ut plato dicit. id ex q̄. id a quo. id in quo. id ad
q̄. id ꝑpt q̄. nouissime id q̄ ex hiis ē. tāquā i statua; qr de
hac loqui cepim9. id ex q̄. es ē. id a quo. artifex ē. id in
quo. forma ē. q̄ aptatur illi. id ad quod. exēplar ē. quod
imitat9 ē hiis qui facit. id ꝑpt quod. facientis ꝓpositū ē. id q̄
ex istis ē ipā statua. h̄ omnia q; mundus ut ait plato. ha

vel facientem. hic deus est. ex quo fit. hec materia est. forma. hec est habitus et ordo mundi quem videmus. exemplar. scilicet ad quod deus hanc magnitudinem operis pulcherrimi fecit. propositum propter quod fecit. Queris quid sit propositum deo. bonitas. Ita plato ait certe. Que deo faciendi mundum fuit causa. Bonus est. bono. Nulla cuiusquam boni invidia est. fecit itaque quam optimum potuit. fer ergo iudex sententiam. et pronuntia quis tibi videatur verissimum dicere. non quis verissimum dicat. id enim tam supra nos est quam ipsa veritas. Hec que ab aristotile et platone ponitur causarum turba. aut nimium multa. aut nimium pauca comprehendit. Nam si quecumque remoto quod effici non potest. id causam iudicant esse faciendi. pauca dixerunt. Ponant inter causas tempus. nichil sine tempore potest fieri. Ponant locum. Si non fuerit. ubi fiat aliquid. ne fiet quidem. Ponant motum. nichil sine hoc nec fit. nec perit. Nulla sine motu ars. nulla mutatio est. Sed nos nunc primam et generalem querimus causam. hec simplex esse debet. nam et materia simplex est. Querimus que sit causa. ratio scilicet faciens. id est deus. Ita enim quecumque rettulistis. non sunt multe et singule cause. sed ex una pendent. ex ea que faciet. formam. dicis causam esse. hanc imponit artifex operi. pars cause est. non causa. exemplar quoque non est causa. sed instrumentum cause necessarium. Sic necessarium est exemplar artifici. quomodo scalprum. quomodo lima. Sine his procedere ars non potest. Non tamen hee partes artis. aut cause sunt. Propositum inquit artificis. propter quod ad faciendum aliquid accedit. causa est. ut sit causa. non est efficiens causa. sed superveniens. hee autem innumerabiles sunt. Nos de causa generali querimus. Illud vero non pro solita ipsis subtilitate dixere. totum mundum et consummatum opus. causam esse. Multum enim interest inter opus et causam operis. Aufer sententiam. aut quod facilius in eiusmodi rebus est. nega tibi liquere. et nos reverti iube. Quid te inquis delectat tempus inter ista conterere. que tibi nullum affectum eripiunt. nullam cupiditatem abigunt. Nam corpus hoc. animi pondus ac pena est. premente illo urgetur. in vinclis est. Attollitur hic animus et levatur. et qui gravi sarcina pressius explicari cupit. et reverti ad illa quorum fuit. Nisi accessit philosophia. et illum respirare. rerum nature spectaculo iussit. et a terrenis ad divina dimisit. hec libertas eius est. hec evagatio. subducit interim se custodie. in qua tenetur. et celo reficitur. Quemadmodum artifices

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

et alicuius rei subtilioris intentione oculos defatigant. si malignum
habent et precarium lumen. in publicum prodeunt. et in aliqua re-
gione ad ipsius otium dedicata. oculos libera luce delectant. sic ani-
mus in hoc tristi et obscuro domicilio clausus. quotiens potest
apertum petit. et in rerum naturae contemplatione requiescit. Sapiens
est assectatorque sapientiae. adheret quidem in corpore suo. sed
optima sui parte abest. et cogitationes suas ad sublimia inten-
dit. velut sacramento rogatus. hoc quod vivit stipendium putat.
et ita formatus est. ut illi nec amor vitae. nec odium sit.
patiturque mortalia. quamvis sciat ampliora superesse. Interdicis
mihi inspectionem rerum naturae. a toto abductum. redigis
in partem. Ego non quaeram quae sint initia universorum. quis rerum
formator. quis omnia in uno mersa. et materia inerti convolu-
ta discreverit. Non quaeram quis sit artifex istius mundi. qua ra-
tione tanta magnitudo in legem et in ordinem venerit. quis spar-
sa collegerit. confusa distinxerit. in una deformitate iacen-
tibus faciem diviserit. unde lux tanta fundatur. ignis sit. an
aliquid igne lucidius. Ego ista non quaeram. ego nesciam un-
de descenderim. semel haec mihi videnda sint. an saepe nascen-
dum. quo hinc iturus sim. quae sedes expectet animam solutam legibus
servitutis humanae. me vetas caelo interesse. id est iubes me vi-
vere capite demisso. Maior sum et ad maiora genitus.
quam ut mancipium sim mei corporis. quod equidem non aliter aspicio
quam vinclum aliquod libertati meae circumdatum. Hoc itaque oppono
fortunae in quo resistat. nec per illud ad me ullum transire
vulnus sino. Quicquid in me potest iniuriam pati. hoc est. in
hoc noxio domicilio. animus liber habitat. Numquam me caro is-
ta compellet ad metum. numquam ad indignam bono simulatio-
nem. numquam in honorem huius corpusculi mentiar. cum visum
erit distraham cum illo societatem. et nunc tamen dum haeremus.
non erimus aequis partibus socii. animus ad se omne ius ducet.
Contemptus corporis sui certa libertas est. Ut ad propositum rever-
tar. huic libertati multum conferet et illa de qua modo loque-
bamur inspectio. Nempe universa ex materia et ex deo con-
stant. Deus ista temperat. quae circumfusa. rectorem sequuntur et ducem.

sortem autem est ac pretiosius. quod facit quod est deus. quam materia patiens dei.
Quem in hoc mundo locum deus obtinet. hunc in homine animus.
quod est illic materia. id in nobis corpus est. Serviant ergo deteriora meli-
oribus. fortes simus adversus fortuita. Non contremis-
camus iniurias. non vulnera. non vincula. non egestatem.

Claranum Lxvi Non tegit qui [illegible] facit. dicentes [illegible]
condiscipulum meum vidi. post multos annos.
Non puto expectes ut adiciam senem. sed mehercules viridem
animo ac vigentem. et cum corpusculo suo colluctantem. Inique
enim se natura gessit. et talem animum male collocavit. aut
fortasse voluit hoc ipsum nobis ostendere. posse ingenium for-
tissimum ac beatissimum. sub qualibet cute latere. Vicit tamen
omnia impedimenta. et ad cetera contempnenda. a contemptu sui venit.
Errare michi visus est qui dixit: gratior et pulcrior venies e
corpore virtus. Non enim ullo honestamento eget. Ipsa mag-
num sui decus est. et corpus suum consecrat. Certe claranum meum
cepi intueri. formosus michi videtur. et tam rectus corpore.
quam est animo. Potest ex casa vir magnus exire. potest ex de-
formi humilique corpusculo. formosus animus ac magnus.
Quosdam itaque michi videtur in hoc tales natura generare. ut
approbet virtutem omni loco nasci. Si posset per se nudos
edere animos fecisset. nunc quod amplius est facit. quosdam enim corpori-
bus impeditos. sed nichilominus perrumpentes obstantia. Claranus michi
videtur in exempla reddere. ut scire possemus. non deformitate
corporis fedari animum. sed pulcritudine animi corpus ornari.
Quamvis autem paucissimos una fecerimus dies. tamen multi
nobis sermones fuerunt. quos subinde egeram. et ad te permittam.
Hoc primo die quesitum est. quomodo possint paria bona esse. si
triplex eorum condicio est. Quedam ut nostris videtur. prima bona sunt.
tamquam gaudium. pax. salus. patrie quedam secunda in materia in-
felici expressa. tamquam tormentorum patientia. et in morbo gravi tem-
perantia. Illa bona directo optabimus nobis. hec si necesse erit.
Sunt adhuc tertia. tamquam modestus incessus. et compositus. ac

[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] et [illegible]
quecumque bona sunt paria [illegible] claranum [illegible]

a plus uultus. et conueniens prudentia uero gestus. Quomodo ista ita se ha-
bere possunt. cum alia optanda sint. alia auersanda? Si uolumus
ista distinguere. ad primum bonum reuertamur. et consideremus id qua-
le sit. Animus intuens uera. peritus fugiendorum. ac petendorum. non ex
opinione. sed ex natura pretia rebus imponens. totum se inserens mun-
do. et in omnes eius actus contemplationem suam mittens. cogitatio-
nibus actionibusque intentus. ex equo magnus. ac uehemens. aspe-
ris blandisque pariter inuictus. neutri se fortune summittens. supra omnia
que contingunt acciduntque eminens. pulcherrimus cum decore. cum
uiribus sanus ac siccus. imperturbatus. intrepidus. quem nulla
uis frangat. quem nec attollant fortuita. nec deprimant. Talis
animus uirtus est. Hec eius est facies. si sub unum ueniat aspectum.
et semel tota se ostendat. Ceterum multe eius species sunt pro uite
uarietate. et pro actionibus explicantur. nec minor fit. aut
o maior ipsa. Decrescere enim summum bonum non potest. nec uir-
tuti ire retro licet. sed in alias atque alias qualitates con-
uertitur. ad rerum quas actura est habitum figurata. Quicquid
attigit. in similitudinem sui adducit. et tinguit. Actio-
nes. amicicias. interdum domos totas quas intrauit disposu-
itque condecorat. Quicquid tractauit. id amabile. conspi-
cuum. mirabile facit. Itaque uis eius et magnitudo. ul-
tra non potest surgere. quando incrementum maximum non est.
n Nichil inuenies rectius recto. non magis quam uerius uero.
quam temperato temperatius. Omnis in modo est uirtus. modo certa men-
sura est. Constantia non habet quo procedat. non magis quam fi-
ducia. aut ueritas. aut fides. Quid accedere perfecto po-
test? Nichil. aut perfectum non erat. cui accessit. Ergo ne
uirtuti quidem. cui siquid adici potest. defuit. Hone-
stum quoque nullam accessionem recipit. Honestum enim propter
ista que retuli. Quid porro decorum. et iustum. et le-
gittimum. non eiusdem forme esse putas. certis terminis com-
a prehensum? Crescere posse. imperfecte rei signum est. Bonum om-
ne. in easdem cadit leges. Iuncta est priuata. et pub-
lica utilitas. tam me hercules. quam inseparabile est laudabile

omnium perpetuumque. Que uirtutes inter se pares sunt. et opera et uir-
tutes. et omnes homines quibus illa contigere. Satorum vero anima-
liumque uirtutes. cum mortales sint. fragiles quoque caduceque sunt.
et incerte exiliunt. residuntque. et ideo non eodem precio estimantur.
Quia una inducitur humanis uirtutibus regula. Una enim
est ratio. recta simplexque. Nichil est diuino diuinius. celesti ce-
lestius. Mortalia minuuntur. cadunt. deteruntur. crescunt. exhau-
riuntur. implentur. Itaque illis in tam incerta sorte inequalitas est.
diuinorum una natura est. Ratio autem nichil aliud est quam in cor-
pus humanum pars diuini spiritus mersa. Si ratio diuina est. Nul-
lum autem bonum sine ratione est. bonum omne diuinum est. Discrimen por-
ro nullum est inter diuina. Ergo nec inter bona. Paria itaque sunt. et
gaudium. et fortis atque obstinata tormentorum perpessio. In utroque
enim eadem est animi magnitudo. et in altero remissa. et leta. in altero
pugnax et intenta. Quid? non tu putas parem esse uirtutem. eius
qui fortiter hostium menia expugnat. et eius qui obsidionem pa-
tientissime sustinet. Et magnus Scipio qui Numantiam clau-
dit. et comprimit. cogitque inuictas manus in exitium ipsas suum
uerti. Magnus ille obsessorum animus. qui scit non esse clausum cui mors
aperta est. et in complexu libertatis exspirat aeque. Reliqua quoque inter se
paria sunt. tranquillitas. simplicitas. liberalitas. constantia. equanim-
itas. tolerantia. Omnibus enim istis una uirtus subest. que animum
rectum. et indeclinabilem prestat. Quid ergo? Nichil interest inter gaudium et
dolorem. et inflexibilem patientiam? Nichil quantum ad ipsas uirtu-
tes. plurimum inter illa in quibus uirtus utraque ostenditur. In al-
tero enim naturalis est animi remissio. ac laxitas. in altero contra naturam
dolor. Itaque media sunt hec. que plurimum interualli recipiunt. Virtus
in utraque par est. Virtutem materia non mutat. nec peiorem
facit dura ac difficilis. nec meliorem hilaris et leta. Necesse est
ergo equalia sint bona. Liceat itaque. nec hic potest melius se in hoc
gaudio gerere. nec melius ille in illis cruciatibus. Duo autem quibus
nichil fieri melius potest paria sunt. Nam si que extra uirtutem
posita sunt. aut minuere illam. aut augere possint. desinit
unum bonum esse. quod est honestum. Si hoc concesseris. omne honestum

pit. Quare dicā. q nich honestū ē. q ab inuito. q a coacto
fit. Oē honestū uoluntariū ē. Admisce illi pigriciā q̄relā. ter
giuersatonē. metū. Qđ habet optimū pdidit in se. sibi pla
cere. Nō pot honestū eē. q nō ē liberum. Nā q timet. ser
uit. Honestū omē. securū ē. tranquillū ē. Si recusat ali
quid. si cōplorat. si malū iudicat. pturbatonē recipit.
⁊ in magna discordia uolutatur. Hic enī spes recti uocat,
illic suspicio mali retrahit. Itaq; q honeste aliquid facturus
ē. quicqd opponitur. id ē si incōmodū putat. malū n̄ putet.
uelit libens faciat. Omē honestū iniussū. incoactumq; ē sincē
rū. ⁊ nulli malo mixtū. Scio qđ m̄ respōdi hoc loco pos
sit. Hoc nob psuadere conaris. nich int eē. utrū aliqs in
gaudio sit. an in equuleo iacens. ac tortorē suū lasset. Po
terā respōdere. Epicurus q; ait sapientē si i phalari tau
ro peruratur. exclamaturū dulce ē. ⁊ ad me nich ptinet.
Qđ miraris si ego paria bona dico. alterius i gaudio positi.
alterius int tormenta fortissime stantis. Qđ ē qđ incredibilius ē.
dicit epicurus dulces eē torq̄ri. ⁊ si respōdeo plurimū i
teē. int gaudiū ⁊ dolorē. Si q̄ratur electio. alterū petā.
alterum uitabo. Illud scđm naturā ē. hoc contra. Quādiu
sic estimantur. magno int se dissident spatio. Cū ad uirtutē
uentū ē. utraq; par ē. ⁊ que p leta procedit. ⁊ que p tristia.
Nullū hr̄ momentū uexatio ⁊ dolor. ⁊ quicqd aliud icōmo
di ē. uirtute enī obruuntur. Quēadmodū lumina
minuta. claritas solis obscurat. sic dolores. molestias. in
iurias. uirtus magnitudine sua elidit. atq; opprimit. ⁊
quocūq; affulsit. ibi quicqd sine illa apparet. extinguitur.
Nec mag ullā portionē habēt icōmoda. cū in uirtute in
ciderit. quā in mari nimbus. Hoc ut scias ita ē. ad oēm
pulcrū uir bonus sine ulla cunctatione pcurret. Sit
et illic licet carnifex. stet tortor; atq; ignis. pseue
rabit. nec qđ passurus. s; qđ facturus sit aspiciet. ⁊ se ho
neste rei. tāq bono uiro credet. utilē illā sibi iudicabit.

turam comparata. Eundem locum habebit apud illum honesta res. sed infelix
neque comparata. quem vir bonus pauper. aut exul. ac pallidus.
Age dum pone ex alia parte virum bonum. diviciis habun n
dantem. ex alia nichil habentem. sed in se omnia. uterque eque
vir bonus erit. et si fortuna dispari utitur. Idem ut dixi
in rebus iudicium est. quod in hominibus eque laudabilis virtus est. in cor
pore valido ac libero posita. quam in morbido. ac vincto. Ergo a
tuam quoque virtutem non magis laudabis. si corpus illesum et inte
grum fortuna prestiterit. quam si ex aliqua parte mutilatum.
et mulctatum. Alioquin hoc erit et servorum habitu dominum esti
mare. Omnia enim ista in que dominium casus exercet. serva sunt.
pecunia. et corpus. et honores. inbecilla. fluida. mor
talia. possessiones incerte. Illa rursus libera. et invicta op
era virtutis. quae non ideo magis appetenda sunt. si benignius a for t
tuna tractantur. nec minus si aliqua iniquitate rerum premun
tur. Quod amicicia in hominibus est. hoc in rebus appeticio. Non
puto magis amares virum bonum locupletem. quam pauperem. nec
robustum et lacertosum. quam gracilem et languidi corporis. Er
gone rem quidem magis appetes. aut amabis ilarem ac pacca
tam. quam distractam et operosam. Et si hoc est. magis diliges ex
duobus eque bonis viris. nitidum et unctum. quam pulverulentum
et horrentem. Deinde huc usque pervenies. ut magis dili
gas integrum omnibus membris. et inlesum. quam debilem aut luscum.
Paulatim fastidium tuum. illo usque procedet. ut ex duobus eque
iustis. ac prudentibus. comatum et crispulum malis. Ubi par
in utroque virtus. non comparet aliarum rerum inequalitas. Omnia o
enim alia. non partes sed accessiones sunt. Numquid quisquam tam iniqua cen
sura inter suos agit. ut filium sanum magis quam egrum di
ligat. procerumve et excelsum. quam brevem aut modicum.
Fetus suos non distinguunt ferae. et se in alimentum pariter omnium
sternunt. Ulixes ad
Ithace sue saxa sic properat. quemadmodum Agamemnon ad
Micenarum nobiles muros. Nemo enim patriam quia magna

ē amat. s; q sua. Quorsus h ptinēt? Vt sciās uirtutē. oīa
opa uelut fetus suos. uidē oculis intueri. eque indulge
oībȝ. et quidē impensius laborantibȝ. qmquidē ī parē
tū amor. mag ī ea quor miseretur inclinat. Virtus
quoq; opa sua q uidet affici ī pmi. n̄ minus amat. s; pa
rētis bonor more. mag cōplectitur ac fouet. Quare
n̄ ē ulliū bonū. alio maius. Quia n̄ ē quicq apto ap
tiꝰ. qi plano nich ē planiꝰ. Nō potes dicere. hoc magis
par ēē alicui. quā illo. Ergo nec honesto honesti q̄quā
ē. Quod si par oīū uirtutū natura ē. tria genera bonor
in equo st̄. Ita dico. ī equo ē modare gaudē. ī modate
dole. Leticia illa n̄ uinc hāc aīi firmitatē. sub torto
re gemitus deuorātē. Ita bona optabilia st̄. h mirabilia.
utraq; nichominꝰ paria. qi quicqd incōmodi ē. uitā
to maiori bono tegitur. Quisquis h īparia iudicat.
ab ipīs uirtutibȝ auertit oculos. ī extiora circūspicit.
Bona uera idē pendēt. idem patēt. illa falsa multū
habent uani. Itaq; speciosa ī magna cōtra uisentibȝ.
cū ad pōd reuocata st̄ fallūt. Ita mihi lucili. qcqd ra
tio cōmēdat. solidū ī etnū ē. firmat aīū. attollit
q; sēp futū in excelso. Illa que temere laudātur. ī
uulgi sententia bona st̄. inflāt inanibȝ letos. Rursus
ea que timētur tamquā mala. inicīūt formidinem
mētibȝ. ī illas nō aliī quā aīalia. spēs pīcli agitant.
Vtraq; g res. sine causa aīū ī diffundit ī mordet.
Nec illa gaudio. nec h metu digna ē. Sola ratio in
mutabilis. ī iudicii tenax ē. Non enī seruit. s; ipat
sēsibȝ ratio. Ratio rationi par ē. sic rectū recto. Er
go ī uirtꝰ. n̄ aliud quā recta ratio. Omīs uirtutes
rationes sūt. Ratioēs st̄. si recte st̄. Si recte st̄. ī
pares st̄. Qualis ratio ē. tales ī actioēs sūt. Ergo oēs
pares sūt. Nā cū similes rationi st̄. similes ī it se
sūt. Pares aūt actiones īt se ēē dico. qi honeste recte
q; st̄. Ceteꝝ magna habebūt discrimina. uariāte ma

teria. que modo latior ē. mō angustior. mō illustrī. mo
do ignobilī. modo ad multos pertinēs. mō ad paucos. In no
minibꝫ tm̄ ipsis. id q̄ obtinuit ē. par ē. Honesta sic tāq̄
uiri boni. Qs pares sūt. q boni sūt. sꝫ hnt̄ differētias
etatis. Alius senior ē. alius iunior. hnt̄ corporis. alius form
osus. alius deformis ē. hnt̄ fortune. ille paup. hic diues
ē. Ille gratiosus. potēs. urbibꝫ notꝰ ⁊ pplis. hic ignotus.
plerisq; obscurus. sꝫ p illd quod boni sūt. pares sūt.
De bonis ⁊ malis sensus nō iudicat. quid utile sit. qd i
utile ignorat. Nō pōt ferre sentētiā. n̄ i rē p̄sentē ad
ductus ē. Nec futuri puidus ē. nec p̄teriti memor. qd ē
sequēs sit nescit. Ex hoc aūt rerū ordo. seriesq; cōtexi
t. et unitas uite pfectū itura. Ratio g̃ arbitra ē bo
norū ac malorū. aliena ⁊ extna. p uilibꝫ hēt. ⁊ ea q̄
neq; bona sūt. neq; mala. accessiones minimas ac leuissimas
iudicat. Omē illi bonū. in animo ē. Cetm̄ bona quedā
p̄ma existimat. ut q; ex pposito uenit. tāq̄ uictoriā. bonos
liberos. salutē patrie. Quedā scda. q̄ nō apparēt nisi in rebꝫ
aduersis. tamq̄ equo aīo pati morbū. magnū exiliū.
Quedā media. que nichil mag̃ scdm̄ naturā sūt. q̄ cōtra
naturā. tāq̄ prudētr̄ ambulare. cōposite sedere. Non
enī minus scdm̄ naturam ē sedere. quā stare. aut ambu
lare. Duo illa supiora bona. diuersa sūt. Prima enī
scdm̄ naturā sūt. gaudere liberorū pietate. patrie
incolumitate. Scda cōtra naturā sūt. fortiter ob
stare tormītis. ⁊ sitī ppeti. morbo urēte p̄cordia. Qd
g̃. aliqd contra naturā bonū ē. Minime. Sꝫ id aliqn̄
quo contra naturam ē. in q̄ bonū illud exsistit. vulnā
ri enī. ⁊ subiecto igne tabescere. ⁊ adūsa ualitudi
ne affligi. contra natā ē. Sꝫ int̄ ista seruare aīum
infatigabilē. scdm̄ natā ē. ⁊ ut q̄ uolo exp̄mā bre
uit̄. materia boni aliqn̄ cōtra naturā. ⁊ bona nūquā.
qm̄ bonū sine ratiōe nullū ē. Seqr̄ ratio. naturam. Qq
g̃. Ratio. nature ē imitatio. quod ē sūmū hoīs bonū.

ex nature voluntate se gerere. Non est inquit dubium. quin fe
licior sit inconcussa valitudo. quam ex gravibus morbis. et ex
trema minitantibus. in tutum in quadam et patientia educ
ta. Eodem modo non erit dubium. quin bonum maius sit gaudium.
quam obnixus animus ad perpetiendos cruciatus vulnerum. aut
ignium? Minime. Illa enim que fortuita sunt. plurimum discri
minis recipiunt. estimantur enim utilitate sumentium bonorum.
Unum propositum est. consentire nature. hoc contingere in omnibus par est.
cum alicuius in senatus sententiam sequimur. non potest dici. ille
magis assentitur. quam ille. ab omnibus in eadem sententiam itur.
Idem de virtutibus dico. omnes nature assentiuntur. Alter adolescens
decessit. alter senex. Aliquis preter hos infans. cui nichil amplius
contingit. quam prospicere vitam. Omnes hii eque fuere mortales.
etsi mors aliorum. longius vitam passa est procedere. aliorum in me
dio flore precidit. aliorum interrupit ipsa principia. Alius inter
cenandum solutus est. alius continuata mors somno est. aliquem
concubitus extinxit. His oppone ferro transfossos. aut exani
matos serpentium morsu. aut fractos ruina. aut per lon
gam nervorum contractionem. extortos minutatim. Aliquorum
melior dici. aliquorum potest peior exitus. Mors quidem omnium
par est. per que venitur diversa sunt. id quo desinitur unum est. Mors
nulla maior aut minor est. habet enim in omnibus eundem modum.
finisse vitam. Idem tibi de bonis dico. hoc bonum inter meras vo
luptates est. hoc inter tristia et acerba. illud fortune indulgentiam
rexit. hoc violentiam domuit. Utrumque eque bonum est. quamvis
illud plana et molli via incesserit. hoc aspera. Idem finis omnium est. bona sunt
laudanda. virtutem rationemque comitantur. Virtus equat inter se.
quicquid agnoscit. nec est quare hoc inter nostra placita mireris. Apud
epicurum duo bona sunt. ex quibus summum illud beatumque componitur. ut
corpus sine dolore sit. animus sine perturbatione. Hec bona non cres
cunt. si plena sunt. Quo enim crescet quod plenum est? Dolore cor
pus caret. quid ad hanc accedere indolentiam potest? Animus constat sibi et
placidus est. quid accedere huic tranquillitati potest? Quemadmodum

serenitas celi non recipit maiorem adhuc claritatem in sincerissimum nitorem repurgata. sic hominis corpus animumque curantis et bonum suum inde nectentis perfectus est status. et summam voti sui invenit. si nec estus animo est. nec dolor corpori. Si qua extra blandimenta contingunt. non augent summum bonum. sed ut ita dicam condiunt et oblectant. Absolutum enim illud humane nature bonum corporis et animi pace contentum est. Dabo apud Epicurum tibi etiamnunc simillimam huic nostre divisionem bonorum. n
Alia enim sunt apud illum. que malit contingere sibi. ut corporis quietem ab omni incommodo liberam. et animi remissionem bonorum suorum contemplatione gaudentis. Alia sunt que quamvis nolit accidere. nichilominus laudat et comprobat. tamquam illam quam paulo ante dicebam. male valitudinis et dolorum gravissimorum perpessionem. in qua Epicurus fuit illo summo ac fortunatissimo die suo. Ait enim se vesice et exulcerati ventris tormenta tolerare. ulteriorem doloris accessionem non recipientia. esse nichilominus sibi illum beatum diem. beatum autem agere. nisi qui est in summo bono non potest. Ergo et apud Epicurum sunt hec bona. que malles non experiri. Sed quia ita res tulit. et amplexanda et laudanda et exequanda summis sunt. Non potest dici hoc non esse par maximis bonum. quod beate vite clausulam imposuit. cui Epicurus extrema voce gratias egit. Permitte mihi Lucili virorum optime aliquid audacius dicere. Si ulla bona maiora esse aliis possent. hec ego que tristia videntur. mollibus et delicatis pretulissem. t
Maius est enim difficilia perfringere. quam leta moderari. Eadem ratione fit scio. ut aliquis felicitatem bene. ut calamitatem fortiter ferat. Eque fortis esse potest. qui pro vallo securus excubuit. nullis hostibus castra temptantibus. et qui succisis poplitibus in genua se excepit. nec arma dimisit. Macte virtute esto. sanguinolentis et ex acie redeuntibus dicitur. Itaque hec magis laudaverim bona. exercitata et fortia. et cum fortuna rixata. Ego non dubitem o

quam magis laudem truncam illam et retorridam manum Mutii, quam
cuiuslibet fortissimi salvam. Stetit hostium flammarumque con-
temptor et manum suam in hostili focolo distillantem perspectavit,
donec Porsena, cuius pene favebat glorie invidit, et ignem in-
vito eripi iussit. Hoc bonum quidni inter prima numerem tantoque
magis putem quam illa secura et intempta fortune, quanto
rarius est hostem amissa manu vicisse, quam armata. Quid ergo
inquis, hoc bonum tibi obtabis? Quidni. hoc enim nisi qui po-
test optare et non potest facere. An potius obtem ut malaxan-
dos articulos exoletis meis porrigam, ut muliercula aut
aliquis in mulierculam ex viro versus digitulos meos
ducat. Quidni ego feliciorem putem Mutium, qui sic trac-
tavit ignem, quasi illam manum tractatori prestitisset. In
integrum restituit quicquid erraverat. Confecit bellum in-
hermis ac mancus et illa manu trunca reges duos vicit.

Quid debeam **LXVII** Quod bonum sit optabile. Ut a

Q[u]erere non possum. Quaeris an omne bonum communibus ista
obtabile sit. Si bonum inquis torqueri fortiter et magno animo
uri et pacienter egrotare, sequitur ut ista obtabilia sint.
Nichil autem video ex istis dignum. Neminem certe adhuc
scio eo nomine votum solvisse, quod flagellis cesus esset,
aut podagra distortus, aut eculeo longior factus. Dis-
tingue mi Lucili ista et intelliges esse in his aliquid obtan-
dum. Tormenta abesse a me velim, sed si sustinenda fuerint, ut
me in illis fortiter, honeste, animoseque geram obtabo. Quid-
ni ego malim non incidere bellum, sed si inciderit, ut vulne-
ra, ut famem et omnia que bellorum necessitas affert genero-
se feram obtabo. Non sum tam demens ut egrotare cupiam.
Sed si egrotandum fuerit, ut nichil intemperanter, nichil effemi-
nate faciam obtabo. Ita non incommoda obtabilia sunt,
sed virtus qua perferuntur incommoda. Quidam ex nostris

existimat omnium maiorum fortem tolerantiam non esse obtabilem. sed
ne abhominandam quidem. quia voto purum bonum peti debet.
et tranquillum et extra molestiam positum. Ego dissentio. Qua
re? Primum quia fieri non potest. ut aliqua res bona quidem sit.
sed obtabilis non sit. Deinde si virtus obtabilis est. nullum
autem sine virtute bonum. et omne bonum obtabile est. Deinde
etiam si tormentorum fortis patientia obtabilis est. etiam nunc interrogo.
nempe fortitudo obtabilis est. Atqui pericula contempnit. et pro
vocat. pulcherrima pars eius. maximeque mirabilis
illa est. non cedere ignibus. obviam ire vulneribus. interdum tela
ne vitare quidem. sed pectore excipere. Si fortitudo obta
bilis est. et tormenta patienter ferre obtabile est. Nec tamen id solum
modo ferre tormenta. obtabile est. hoc enim fortitudinis pars
est. sed separa ista ut dixi. nichil erit quod tibi faciat errorem.
Non enim pati tormenta obtabile est. sed pati fortiter. Illud ob
to fortiter. quod est virtus. Quis tamen umquam hoc sibi obtavit? Quae
dam vota aperta et professa sunt. cum particulatim fiunt. quedam
latent. cum uno voto multa comprehensa sunt. Vitam autem hones
tam. actionibus variis constare. In hac est reguli archa catonis.
scissum manu sua vulnus. rutili exilium. calix venenatus.
qui socratem transtulit ex carcere in celum. Ita cum obtavi
michi vitam honestam. et hec obtavi sine quibus interdum hone
stas non potest esse. O terque quaterque beati. quis ante patrum troie sub
menibus altis contigit oppetere. Quid interest optes. hoc alicui.
an obtabile fuisse fatearis? Decius se pro re publica. R.
P. devovit. et in medios hostes concitato equo. mortem
petens irruit. Alter post hunc paterne virtutis emulus. con
ceptis sollempnibus. ac iam familiaribus verbis. in aciem confer
tissimam incurrit. de hoc sollicitus tantum ut litaret.
obtabilem rem putans bonam mortem. Dubitas ergo an obti
mum sit. memorabilem mori. et in aliquo opere virtutis?
Cum aliquis tormenta fortiter patitur. omnibus virtutibus utitur.

fortem esse cum una in pectore sit. et maxime appareat pati
entia. Ceterum illic est fortitudo. cuius patientia et perpes
sio et tolerantia rami sunt. Illic est prudentia. sine qua
nullum initur consilium. que suadet quod effugere non pos
sis. quam fortissime ferre. Illic est constantia. que deici loco
non potest. et propositum nulla vi extorquente dimittit. Illic
est individuus ille comitatus virtutum. Quicquid honeste
fit. una virtus facit. sed ex consilii sententia. Quod autem ex
omnibus virtutibus comprobatur. etiam si ab una fieri videtur. opta
bile est. Quid tu existimas ea tantum optabilia esse. que per vo
luptatem et ocium veniunt? Que excipiuntur foribus orna
tis. Sunt quedam tristes voluptates. Bona sunt quedam vo
ta. que non gratulantium cetu. sed adorantium. venerantiumque
celebrantur. Ita tu non putas regulum optasse. ut ad pe
nos perveniret? Indue magni viri animum. et ab opi
nionibus vulgi. secede paulisper. Cape quantam debes vir
tutis pulcherrime. ac magnificentissime speciem.
que nobis non sertis. sed sudore et sanguine colenda est. A
marcum catonem. sacro illi pectori purissimas manus
admoventem. parum demissa laxantem. Utrum tandem illi dic
turus es. vellem que velles. et moleste fero. an felici
ter quod agis. Hoc loco michi demetrius noster occurrit. qui vitam secu
a ram. et sine ullis fortune occursionibus. mare mortu
um vocat. Nichil habere ad quod exciteris. ad quod te concites. cu
ius denuntiatione et incursu. firmitatem animi tui temptes.
sed in ocio inconcusso iacere. non est tranquillitas. malacia
e est. Attalus stoicus noster dicere solebat; malo me fortu
na in castris suis. quam in deliciis habeat. Torque
or. sed fortiter. bene est. Occidor. sed fortiter. bene est. Audi epi
curum dicet et dulce est. Ego tam honeste rei ac seve
re. numquam molle nomen imponam. Uror. sed invictus. Quid
o ni hoc optabile sit. non quod urit me ignis. sed quod non vincit.
Nichil virtute prestantius. nichil pulcrius. et bonum est.

quod obtabile est. quicquid ex huius geritur imperio. LXVIII
Consilio tuo accedo. [De ocio colendo, set omni [illegible] tractandum [illegible]]
absconde te in ocio. sed et ipsum ocium absconde. Hoc
te facturum Stoicorum etsi non precepto quoque facias. et tibi et cui
voles approbabis. Nec ad omnem rem publicam mittimus.
nec semper. nec sine ullo fine. Preterea cum sapienti rem publicam
ipso dignam dedimus. id est mundum. non est extra rem publicam etiam
si recesserit. immo fortasse relicto uno angulo in maiora
atque ampliora transit. et celo impositus intelligit. cum sellam aut
tribunal ascenderet. quam humili loco sederit. Depono apud te hoc.
numquam plus agere sapientem. quam cum in conspectu eius. divina at-
que humana venerunt. Nunc ad illud revertor. quod suadere tibi ceperam.
ut ocium tuum ignotum sit. Non est quod inscribas tibi philosophi-
am ac quietem. aliud proposito tuo nomen impone. valitudinem et im-
becillitatem vocato et desidiam. Gloriari in ocio. iners ambitio est. Anima-
lia quedam. ne inveniri possent. vestigia sua. circa ipsum cubile
confundunt. Idem tibi faciendum est. Alioquin non deerunt. qui persequantur. Mul-
ti aperta transeunt. condita et abstrusa rimantur. furem signata
sollicitant. vile videtur quicquid patet. aperta effractarius preterit.
Hos mores habet populus. hos imperitissimus quisque. in secreta irrumpere cupit.
Optimum itaque est. non iactare ocium suum. Iactandi autem genus
est. nimis latere. et a conspectu hominum secedere. Ille Tarentum
se abdidit. ille Neapoli inclusus est. ille multis annis non transit
domus sue limen. Convocat turbam. quisquis ocio suo fabulam ali-
quam imposuit. Cum secesseris non est agendum hoc. ut de te homi-
nes loquantur. sed ut ipse tecum loquaris. Quid autem loqueris? Quod homi-
nes de aliis libentissime faciunt. de te apud te male existima-
re assuesce. et dicere verum et audire. Id autem maxime tracta. quod in
te esse infirmissimum senties. Nota habet sui quisque corporis
vitia. Itaque alius vomitu levat stomachum. alius a frequen-
ti cibo fulcit. Alius interposito ieiunio. corpus exhaurit et
purgat. Hi quorum pedes dolor repetit. aut vino aut bal-

nec abstinet. In ceteris negligētes. hunc a quo sepe infestātur
ocēnt. Sic ī aīo nr̄o st̄. q̄ causarum partes. quibꝫ adhibē
da curatio ē. Quid ī ocio facis? Vlcus mm̄ curo. Si oste
dē tibi pedē turgidū. liuidā manū. aut cōtracti cru
ris aridos neruos. p̄mitteres m̄ uno loco iacē. & fouē mor
bū mm̄. Maī malū ē hoc. q̄ nō possū t̄ ostēdere. In pec
tore ipo. collectio & uomica ē. Nolo nolo laudes. nolo
dicas. o magnū uir̄. cōtēpsit oīa. & dāpnatis humane ui
te furoribꝫ fugit. Nich dāpnaui n̄ me. Nō ē q̄ pficiēdi
causa. uenire ad me uelis. Erras. q̄ hīc aliq̄d auxilij spas.
N̄ medicus. s; eger habitat hīc. Malo illa cū discesseris di
cas. Ego istū beatū hominē putabā. & eruditū. erexeram
aurē. destitutus sū. nich uidi. nich audiui. q̄ cōcupis
cerē aliq̄d reuerterer. Si h̄ sentis. si h̄ loq̄ris. aliquid pfec
tū ē. malo ignoscas ocio mō. q̄ inuideas. Ociū inquis seneca
cōmēdas michi. ad epicureas uoces dilaberis. Ociū t̄ cōmdo.
ī quo maiora agas. & pulcr̄a. q̄ q̄ reliq̄sti. Pulsare sup
bas potētiorū fores. digerere in litterā senes orbos. Plu
rimū ī foro posse. inuidiosa potētia ac breuis ē. & si ūū
um estimes sordida. Ille me grā forēsi. lōge antecedet.
ille stipēdijs militaribꝫ. & quesita p hoc dignitate. ille cli
entū turba ē stanti ab oībꝫ uinci. dū a me fortuna uica
tur. cui turbe par ēē n̄ possū. plus habeo grē. Vtinā
q̄dē. h̄ ppositū sequi. olī fuisset aīus t̄. Vtinā d̄ uita be
ata n̄ in cōspectu mortis ageremꝰ. s; nūc q; moramū. mul
ta enī q̄ sup uacua ēē & inimica. credituri fuim̄ rationi.
nūc experiētie credimꝰ. q̄ facē solēt q̄ serius exierēt. & uolūt
ipi celeritate calcare. parare calcar addam. H̄ etas optime
facit. ad h̄ studia iā despumauit. iā uicia p̄mo feruore a
dolescētie idomita lassauit. n̄ multū supē ut extīgat.
Et qn̄ īqs pdit tibi istud. q̄ in exitu discis. aut in q̄ rē.
In hāc ut exeam melior. Nō ē tn̄ q̄ existimes ullā etatē

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

aptiorē eē ad bonā mētē. q̄ que se multas experimētis. lōga
ac frequēti rer̄ paciētia domuit. q̄ ad salutaria mitigatis
affectib; uenit. hoc ē huius boni tp̄s. quisq̄s senex ad sa
piētiā puenit. annis puenit. Lxx | De uaria loci mutatiōe [illegible] et recordatiōe mortis bre[illegible]

Mutare te loca. et i aliud de alio trāsilire nolo. primū.
q̄ tā frequēs migratio. instabilitas aī ē. Coalescere nō
potē ocio. n̄ desiit circūspicere. et errare. Vt aīm possis c
tinere. pmū corpis tui fugā siste. Deīde plurimū. re
media cōtinuata pficiūt. Interrūpeda n̄ est quies. et ui
te prioris obliuio. Sine dediscere oclos tuos. sine assuesce
sanioribȝ uerbis. Quotiens pcesseris. in ipo trāsitu. aliq̄ que
renouēt cupiditates tuas t̄ occurrēt. quēadmodū ei qui
amorē exuere conatur. euitāda ē omis āmonicio corp
is. nich enī facili' quā amor recrudescit. Itaq; q̄ depone
uult desidia rerū oīu. quar̄ cupiditate flagrauit. et oclos
et aures. ab his que reliq̄t auertat. Cito rebellat affectus. q̄
cūq; se uertit. pciū aliq̄d psens occupationis sue aspiciet.
Nullū sine auctoramento malū ē. Auaricia pecuniā
pmittit. luxuria multas ac uarias uoluptates. ābitio
purpurā et plausum. et ex hoc potētiā. et quiquid po
tēcia potē. Mercede te uicia sollicitāt. hic tibi gra
tis uiuēdū ē. Vix effici toto seclo pot̄. ut uicia tā lō
ga licētia tumida subigātur. et iugū accipiāt. nedū
si tā breue tp̄s ex discidimus interuallo. Vnā qualibet
rē. uix ad pfectum adducit. assidua uigilia et intēcio.
Si me quidem t̄ audire. h̄ meditare. Exerce te ut mo
rtē accipias. et si ita res suadebit accersias. Int̄ē nich
illa ad nos ueniat. an ad illā nos. Illud ipitissimi cuiq;
u'bū. falsū eē tibi ipse psuade. Bella res ē. mori sua
morte. Illud p̄terea tecum licet cogites. nemo n̄ suo die
morit̄. Nich pdis ex tuo tp̄r. nā quod relinq̄s alienū ē.

Prena Lxxi | De eo q̄ i natur mortis [illegible] [illegible] da.
uigauim' lucili uitam. et quēadmodū i mari

[illegible] [illegible]

ut ait uirgili' t'req; urbesq; recedt. sic i occursu ra
pidissimi tpris. primu pueritia abscondim. deinde adoles
centia. deinde quicquid e illud int' iuuene 7 sene. mediu in u
triusq; cofinio positu. deinde ipsi' senectutis optimos an
nos. nouissime incipit ostedi publicus finis generis hum
ani. scopulu putam' esse illu dementissimi. port' e aliq
petend' nuq recusand'. in que si qs intra primos anos de
lat' e. n mag qri debet. qua qui cito nauigauet. Ali
u eni ut scis uenti segnes ludut ac detinet. 7 tranqlli
tatis lentissimo tedio lassat. aliu ptinax flat' celerrime
pfert. Ide euenire nob puta. alios uita uelocissime
adduxit quo ueniendu erat. 7 ia cuctatib. alios mace
rauit. 7 coxit. q ut scis. n sep retinenda e. No eni ui
uere bonu e. s; bene uiuere. Itaq; sapies uiuit qntu
debet. n quantu pot. Videbit ubi uicturus sit. cu qb
m. qd acturus. Cogitat sep qual uita. n quanta sit. Si
simulata occurrt. molesta. 7 tnqllitate turbantia.
emittit se. Nec h tant i necessitate ultima fac. s; cu
primu illi cepit ee fortuna suspecta. diliget circuspicit.
n qd illo desinendu sit. nichil existimat sua referre.
faciat fine an accipiat. tardi fiat an cici. No tanq
de magno detrimto timet. Nemo multu. ex stillicidio
pot pdere. Cici' mori aut tardi. ad re n ptinet. Be
ne mori aut male. ad re ptinet. Bene aut mori e.
effugere male uiuendi pericli. Itaq; effeminatis. simam
uocem illi' rodii existimo. Qi cu in caueam coiectus
eet a tirano. 7 tanq ferum aliqd aial aleret. suadenti
cuida ut abstinet a cibo. ut oia inqt homini du ui
uit speranda st. Vt sit h ueru. n oi pcio uita emenda e.
Qda licet magna. licet certa sit. tn ad illa turpi
infirmitatis confessione n ueniam. Ego cogite in eo
q uiuit. oia posse fortuna poti. q cogite in eo q scit

mori. mich posse fortunā. Aliqn̄ tn̄ ⁊ si certa mors
instabit. ⁊ destinatū sibi supplicium sciet. n̄ cōmoda
bit pene sue manū. sibi cōmodare. Stulticia ē timo
re mortis mori. Venit qui occidat. expecta. quid oc
cupas. Quare suscipis aliene crudelitatis procuratio
nē. Vtrū inuides carnifici tuo. an parcis. Socra
tes potuit abstinentia finire uitā. ⁊ inedia potius
q̄ ueneno mori. triginta tn̄ dies in carcere. ⁊ in ex
pectatiōe mortis exegit. n̄ h° aiō tā̄q oīa fieri pos
sent. tā̄q multas spes tā longū tp̄s reciperet. s; ut p̄be
ret fidelib; fidelib; se legib;. ut fruendū amicis
extremū socratē daret. Qd erat stultius q̄ mor
tē cōtēpnere. uenenū timere. Scribonia bona femi
na. amita drusili bonis fuit adolescentis tā solidi
quā nobil. maiora sp̄antis. q̄ illo sc̄lo q̄squā spa
re poterat. Cum ipse illo cū eger a senatu in lectica
relatus eēt. n̄ sane frequentib; exequiis. oēs eni neces
sarii deseruerant impie iā. n̄ reū s; funꝰ. habe cep
cōsiliū. utrū cōsciscerer mortē. an expectaret. Cui
scribonia. qd te iq̄t delectat alienū negotiū agere.
Nō psuasit illi. manus sibi attulit. nec sine cau
sa. Nā post diē tciū aut quartū. inimici moritur
arbitrio. si uiuit alienū negotiū agit. Nō possis ita
q; de re i uniūsū pnūciare. cū mortē uis extna
denūciat. occupāda sit. an expectāda. Multa enī s;
q̄ in utrāq; partē trahere poss. Si altera mors cū tor
mto. altera simplex ⁊ facilis ē. qd ni huic inicāda man
sit. Quēadmodū nauē eligā nauigaturus. ⁊ domū
habitaturus; e uita p̄sta quēadmodū nō utiq; melior ē
lōgior uita. sic peior ē utiq; mors longior. In nulla re
magis q̄ in morte. morē aiō gerere debem. Exeat q̄
impetū cepit. siue ferrū appetit. siue laqū. siue ali
q̄ potionē uenas occupātē. Pgat ⁊ uicla seruitutis ab

rū par. Vitā ⁊ aliis approbare quisq; debet. mortē sibi. opti
ma ē q̄ placet. Sed ulcere h̄ cogitantur. Aliq̇s dicet me. parū
fortiter fecisse. aliq̇s nimis temere. aliq̇s fuisse aliquod
genus mortis animosius. Vis tu cogitare. id in manibus eē
consiliū. ad q̄d fama nō ptinet. hoc unū intuere. ut te for
tune q̄ celerrime eripias. Alioquin aderūt. qui de facto tuo ma
le existiment. Inuenies ⁊ pfessos sapientiā. q̇ uim iferendā uite
sue negent. ⁊ nefas iudicent. ipm̄ interēptorē sui fieri. ex
pectandū exitū. quē natura decreuit. hoc q̇ dicit.
n̄ uidet se. libertatis uiā claudere. Nichil melius eterna lex fecit
q̄ q̄ unū introitū nob ad uitā dedit. exitus multos. Ego
expectē t morbi crudelitatē. t hominis. cū possim p media
exire tormenta. ⁊ aduersa discutere. hoc ē unū. cur de
uita nō possimus queri. neminē tenet. Bono loco res huma
ne sūt. q̄ nemo nisi uicio suo miser ē. Placet. uiue. si n̄ pla
cet. licet eo reuerti. unde uenisti. Vt dolorē capitis releua
res. sanguinē sepe emisisti. ad extenuādū corpus uena pcu
titur. Nō op' ē uasto. uulnere diuidē pcordia. Scalpello ap
ritur ad illam magnā libertatē uia. ⁊ puncto securitas constat.
Quid g° ē. q̄ nos facit pigros inertesq;. Nemo nrm̄ cogitat.
quandoq; sibi ex hoc domicilio exeundū. Si ueteres inquilinos in
dulgentia loci. ⁊ cōsuetudo ī t̄m iniurias detinet. Vis ad
uersus hoc corp' liber eē. tamq̄ migraturus habita. Pone
ē quandoq; hoc contubernio carendū. fortior eris ad necessitatē
exeundi. Sed quēadmodū suus finis ueniet ī mentē. oīa
sine fine concupiscentibus. Nullius rei meditatio. tā necessa
ria ē. Alia enī fortasse exercentur in sup uacuū. aduer
sus paupertatē pparat' ē animus. permansere diuicie. Ad contēp
tū nos doloris armauim'. nunq̄ a nob exiget. huius
uirtutis experimentū. integra ac sani felicitas corpis.
Vt fortiter amissorum desideria patiem'. pcipim' nob.
Omnes quos amabam'. supstites fortuna seruauit.

hui' uni' rei usũ. qua exeundu' dies uenerit. Nõ ẽ q̄d exis
times magnis tm̃ uiris. h robur fuisse. q̊ seruitutis hu
mane claustra prrũpẽt. ñ ẽ q̊ iudices hoc fieri. ñ a ca
tone ñ posse. qui q̄ ferro nõ emiserat aĩam. manu ex
traxit. cũ uilissime sortis homines. ingẽti ĩpetu in
tutũ euaserũt. Cũq; cũ modo mori ñ licuisset. nec
ad arbitriũ suũ. instrumẽta mortis eligere. obuia
queq; rapuerũt. ꝛ que natã ñ erãt noxia. ui sua te
la fecerũt. Nup̃ in ludo bestiariorũ. un' ex ḡmanis.
cũ ad matutina spectacula pararetur. secessit ad exho
nerandũ corp'. nullũ aliud ibi dabatur sine custode
secretũ. ibi lignũ. id quod ad emũdãda obscena.
adherẽte spõgia positũ ẽ. totũ in gulã farsit. et
in pclusis faucib; spm̃ elisit. Hĩ fuit morti cõtu
meliã face. Ita prsus par̃ mũde. ꝛ par̃ decẽt. q̊d
ẽ stulti' qm̃ fastidiose mori. O uir̃ forte. o dignũ.
cui fastidiretur electio. quã fortit̃ ille gladio usus
esset. quã animose. in pfundã se altitudinẽ maris.
aut abscise rupis inmisisset. undiq; destitutus. ĩ
uenit quẽadmodũ. ꝛ mortẽ sibi deberet ꝛ telũ. Ut
scias ad moriẽdũ nich aliud ĩ mora ẽẽ. quã uelle.
existimet' d' facto hoĩs acerrimi. ut cuiq; uisũ erit.
dũ h cõstet. pferẽdũ ẽẽ spurcissimã mortẽ. seru
tuti mũdissime. Qm̃ cepi sordidis exẽplis uti. pse
uerabo. Plus enĩ a se q̊lq; exiget. si uiderit hanc rẽ
ĩ a cõtẽptissimis. posse cõtẽpni. Catones scipiones
q;. ꝛ alios quos audire cũ amiratiõe cõsueuim'. su
pra imitationẽ positos putam'. Iã ego istã uirtu
tẽ. habe tã multa exẽpla. in ludo bestiario. quã
in ducib; belli ciuil' ostẽdã. Cũ aduheretur nup
inẽ custodias q̊dã. ad matutinũ spectaculm̃ mis
sus. tanq̄ somno pmẽte nutaret cap̃. usq; eo dimisit.

donec radiis insereret. tamdiu se in sedili suo de-
misit. donec cervicem circumactu rote frangeret. eodem
vehiculo quo ad penam ferebatur. effugit. Nichil obstat
erumpere. et exire cupientibus. in aperto nos natura custo-
dit. Cui permittit necessitas sua circumspiciat. ad ex-
itum mollem. cui ad manum plura sunt per que sese as-
serat. is dilectum agat. et qua potissimum liberetur
consideret. Cui difficilis occasio est. his proximam quamque pro
optima arripiat. sit licet inaudita. sit nova. Non
deerit ad mortem ingenium. cui non defuerit animus. Vi-
des quemadmodum extrema quoque mancipia. ubi illis stimu-
los adegit dolor. excitentur. et intentissimas custodias
fallant. Ille vir magnus est. qui mortem sibi non tantum im-
peravit. sed invenit. Ex eodem tibi munere plura exem-
pla promisi. Secundo naumachie spectaculo. unus e barba-
ris. lanceam quam in adversarios acceperat. totam iugulo suo mer-
sit. Quare inquit non omne tormentum. omne ludibrium iam
dudum effugio. Quare ego mortem armatus expecto. Tan-
to hoc speciosius spectaculum fuit. quanto honestius mori discunt
homines quam occidere. Quid ergo. quod anime perdite noxiosique
habent. non habebunt illi quos adversus hos casus instruxit longa
meditatio. et magistra rerum omnium ratio. Illa nos docet.
fati varios accessus esse. finem eundem. nichil autem interesse unde
incipiat quod venit. Eadem illa ratio monet. ut si licet mo-
riaris quemadmodum placet. si minus quemadmodum potes. et quicquid obvenerit. ad vim af-
ferendam tibi invadas. Iniuriosum est rapto vivere. at contra
pulcherrimum rapto mori. Lxxi [illegible] De consilio [illegible] et de for-
titudine animi [illegible] quod mors honesta res est. de precepti philosophi [illegible]

Magna pars consilii in tempore est. Consilia enim rebus aptantur.
Res autem nostre feruntur. immo volvuntur. Ergo consilium nasci sub di-
em debet. et hoc quoque tardum est nimis. Quod aiunt sub manu.

quare nascatur. Quemadmodum autem inveniatur ostendam. Quid
vel quid fugiendum sit. aut quid petendum voles scire. Ad summum
bonum. et propositum totius vite respice tue. Illi enim con
sentire debet. quidquid agimus. Non disponet singula. nisi cui iam
vite sue summa proposita est. Nemo quamvis paratos habeat colo
res. similitudinem reddet. nisi iam constet quid velit
pingere. Ideo peccamus. quia de partibus vite omnes deliberamus.
de tota nemo deliberat. Scire debet quod petat. ille qui sa
gittam vult mittere. et tunc derigere. ac moderari manu te
lum. Errant consilia nostra. quia non habent quo dirigantur. Ignoran
ti quem portum petat. nullus suus ventus est. Necesse est mul
tum in vita nostra casus possit. quia vivimus casu. Quibusdam autem
evenit. ut quedam scire se nesciant. Quemadmodum querimus se
pe eos. cum quibus stamus. ita plerumque finem summi boni ignoramus
appositum. Nec multis verbis. nec circumitu longo. quod sit sum
mum bonum colliges. digito ut ita dicam demonstrandum est. nec
in multa spargendum. Quid enim ad rem pertinet. in particulas
illud deducere. cum possis dicere. summum bonum est. quod hone
stum est. Et quod magis admireris. unum bonum est. quod honestum est. Ce
tera falsa et adulterina bona sunt. Hoc si persuaseris tibi. et vir
tutem adamaveris. amare enim parum est. quidquid illa con
tigerit. id tibi qualecumque aliis videbitur faustum. felixque
erit. Et torqueri si modo iacueris. ipso torquente securior
et egrotare si non maledixeris fortune. si non cesseris morbo.
Omnia denique que ceteris videntur mala. et mansuescent et in bonum
abibunt. si super illa eminueris. Hoc liqueat nichil esse bonum.
nisi honestum. et omnia incommoda suo iure bona vocabun
tur. que modo virtus honestaverit. Multis videmur maio
ra promittere. quam recipit humana condicio. non inmerito. ad
corpus enim respiciunt. Revertantur ad animum. iam hominem deo me
tientur. Erige te Lucili virorum optime. et relinque istum ludum
istum litterarium philosophorum. qui rem magnificentissimam

ad sillabas uocat. Quare autem minuta docendo diminuam et coartem.
fies sunt isti qui inuenerunt ista. non qui docent, et id agunt. ut philo
sophia potius difficilis. quam magna uideatur. Socrates qui totam
philosophiam reuocauit ad mores. et hanc summam dixit esse sapi
entiam bona. malaque distinguere. sequere quidem illos inquit. si quid
apud te habeo auctoritatis. ut sis beatus. et te alicui stultum uideri
sine. Quisque uolet tibi contumeliam faciat. et iniuriam. Tu tamen nichil
patieris. si modo tecum erit uirtus. Si uis inquit beatus esse. si fi
de bona uir bonus. sine. contempnat te aliquis. Hoc nemo prestabit.
nisi qui omnia bona exequauerit. quia nec bonum sine honesto est. et hones
tum in omnibus par est. Quid ergo? Nichil interest inter preturam catonis. et
repulsam. nichil interest. utrum pharsalica acie cato uincatur. an
uincat? Hoc eius bonum quo uictis partibus non potest uinci. par erat
illi bono. quo uictor rediret in patriam. et componeret pacem.
Quidni par sit? Eadem enim uirtute. et mala fortuna uincitur.
et ordinatur bona. Virtus autem non potest maior aut minor fie
ri. Vnius stature est. Sed Gn. pompeius amittet exercitum. sed illud pul
cherrimum rei publice pretextum. obtimates et prima acies pompe
ianarum partium. senatus ferens arma. uno prelio proflegabitur. et tam
magni ruina imperii. in totum dissiliet orbem. aliqua pars eius
in egipto. aliqua in affrica. aliqua in hispania cadet. V
ticensium quoque fides malis fracta deficiat. et scipionem in affri
ca. uirtus obstinatissima et nominis sui fortuna destituat.
Olim prouisum est. ne quid cato detrimenti caperet. Victus est tamen. et hoc nu
mera inter repulsas catonis. tam magno animo feret. sibi aliquid
ad uictoriam. quam ad preturam obstitisse. Qua die repulsus est
lusit. qua nocte periturus fuit legit. Eodem loco habuit. pretura
et uita excidere. omnia que acciderent. ferenda esse persuaserat sibi.
Quidni ille mutationem rei publice. forti et equo pateretur. n
animo? Quid enim mutationi periclo exceptum? Non terra. non celum. non
totus hic rerum omnium contextus. Quamuis deo agente ducatur.
non semper tenebit hunc ordinem. sed illum ex hoc cursu. aliquis
dies deiciet. Certis eunt cuncta temporibus. nasci debent. crescere.
extingui. Quecumque super nos currere. et hec quibus innixi at

q; impositi sum᷑. ueluti solidissimis carpētur ac desinēt.
Nulli nō senectus sua ē. inequalib; ista spatiis. eodē
natura dimittit. qqd ē n̄ erit. neq; pibit. s; resoluetur.
Nob solui pire est. pxima eni intuem̄. ad ulteriora n̄
pspicit mens hebes. ⁊ q̄ se corpi addixerit. alio q̄ fortiꝰ finē
sui suorūq; pateret̄. si sparet oīa illa. si uitā morteq; p ui
ces ire. ⁊ cōposita dissolui. dissoluta cōponi. ī h̄ ope et̄
nā artē cuncta tēpantis diuini. Itaq; uti cato. cū euū
aīo pcurrerit dicet. Omē humanū genꝰ qq; ē. qq; erit.
morte dāpnatū ē. oēs q̄ usquā rerū potiuntur urbes.
queq; alior̄ impior̄ magna sunt decora. ubi fuerit
aliqn̄ queret᷑. ⁊ uario exitii genere tollent᷑. alias
destruet bella. alias desidia. paxq; ad inertiam
uersa cōsumet. ⁊ magnis opib; exitiosa res luxꝰ.
Oms hos fertiles cāpos. repentina maris inundatio
abscōdet. aut in subitā cauernā cōsidentis soli lapsus
abducet. Qd ē g̊. quare indigner. aut doleā. si exi
guo momto publica fata pcedo. Magnꝰ aīus dō pa
reat. ⁊ qqd lex uniusi iubet. sine cunctatiōe pa
tiat᷑. aut ī meliorē mittet᷑ uitā. lucidiꝰ tranquilliusq;
int̄ diuina mansur᷑. aut certe sine ullo futurꝰ inco
modo. si nāe remiscebit᷑. ⁊ reuertetur in totū.
Nō ē g̊ in catonis maius bonū honesta uita q̄ mors
honesta. qm̄ n̄ intendit᷑ uirtꝰ. Idē dicebat ēē socra
tes. ueritatē ⁊ uirtutē. Q̊ m̄ illa n̄ crescit. sic nec
uirtus q̄ dē h̄t numeros suos. plena ē. Nō ē itaq; qd
mireris paria ēē bona. ⁊ q̄ ex pposito sumenda sīt. ⁊ q̄
si ita res tulit. Nisi beat est. in summo bono nō ē.
Quod summū bonū ē. sup̄ se gradū n̄ habet. si m̄
illi uirtus inest. si illa aduersa non minuunt.
s; manet ⁊ ī cōminuto corpe incolumis. Virtu

tē enī intelligo aīō sā. ꝛ excelsā. q̄ incitat q̄q̄d īfes
tat. Huīc aīū q̄ sepe mō uiā generose indol̄ iuue
nes. quos alicuius honeste rei pulcītudo pcussit.
ut oīa fortuita cōtēp nāt. pfecto sapiēntia n̄ infū
det ꝛ t̄det. psuadebit unū bonū ēē q̄ honestū. Hī
nc remitti nec intendi posse. n̄ magis q̄ regulam
qua rectā pbari solet. flectes. q̄q̄d ex illa mutaueris.
iniuria rectī ē. Idē ḡ de uirtute dicemꝰ. Et h̄ recta
ē. flexurā n̄ recipit. rigidari quidē amplius intēdi
pot̄. h̄ de oībꝫ rebꝫ iudicat. de hac in nulla. si rec
tior ipā n̄ pot̄ fieri. nec q̄ ab illa quidē fiūt. alia
aliis rectiora sūt. Huic enī necesse ē respondeant.
Ita paria sūt. Qd̄ ḡ inquis. Iacere ī cōuiuio. ꝛ tor
queri paria sūt. Hoc mirū uidetur tibi. illd̄ licet
magis admireris. iacere in conuiuio malū ē. Tor
q̄ri in equuleo bonū ē. si illd̄ turpit̄. hoc honeste
fit. Bona ista aut mala. n̄ efficit mat̄ia s; uirt̄.
H̄ ubicūq; apparuit. oīa eiusdē mensure. ac p̄cii sūt.
In oclōs n̄c michi manus intentat ille. qui oīū
aīū existimat. ex suo. q̄ dicam paria bona ēē.
honeste iudicātis. q̄ dicā paria bona ēē. eī qui
triumfat. ꝛ eius q̄ an̄ currū uehitur. inuictus aīō.
Nō putāt enī fieri. quicquid face nō possīt. Ex in
firmitate sua. de uirtute ferūt sententiā. Quid
miraris si uri. uulnerari. occidi. alligari iu
uat. aliqn̄ ꝛ libet. Luxurioso frugalitas.
pena ē. pigro supplicio loco. labor ē delicatus.
miseret̄ industrii desidioso studere torq̄ri est.
Eodē m̄ h̄ ad que oēs imbecilli sumꝰ. dura atq;

intoleranda credimus. obliti quam minimum intersit care
re uno aut prima luce careri. Non ista difficultas
naturae est, sed nos fluidi et enervati. Magno animo de rebus
magnis iudicandum est. Alioquin videbitur illarum vitium
esse quod nostrum est. Sic quaedam rectissima, cum in aquam demis
sa sunt, speciem curvi praefractique visentibus reddunt. Non tan
tum quod videas, sed quemadmodum refert. Animus noster ad
vera perspicienda caligat. Da mihi adolescentem incorrup
tum et ingenio vegetum. dicet fortunatiorem sibi vi
deri qui omnia rerum adversarum onera rigida cervice sus
tollat, qui supra fortunam exstet. Non mirum est in tranquilli
tate non concuti. illud mirare, ibi extolli aliquem ubi
omnes deprimuntur, ibi stare ubi omnes iacent. Quid est in
tormentis, quid est in aliis quae adversa vocamus mali?
Hoc, ut opinor, succidere mentem et incurvari et succumbere.
Quorum nihil sapienti viro potest evenire. Stat rectus sub
quolibet pondere. nulla illum res minorem facit. Ni
chil illi eorum quae ferenda sunt displicet. Nam quidquid in hominem ca
dere potest, in se cecidisse non queritur. Vires suas
novit. scit se esse oneri ferendo. Non educo sapientem ex
hominum numero, nec dolores ab illo sicut ab aliqua rupe
nullum sensum admittente summoveo. Memini ex du
abus illum partibus esse compositum. Altera est irrationalis. haec
mordetur, uritur, dolet. Altera rationalis. haec inconcus
sas opiniones habet. intrepida est et indomita. In hac
positum est summum illud hominis bonum. Antequam imple
atur, incerta mentis volutatio est. cum vero perfectum est, immota illa
stabilitas est. Itaque et ad summa procedens inchoatusque cultor
eius et quamvis appropinquet perfecto bono, si tamen non
dum manum summam imposuit, interim cessabit et remit
tet aliquid ex intentione mentis. Nondum enim incerta

et absolutus ē. ⁊ iā nō u͛sat᷑ in lubrico. Beat᷑ u͛o ⁊ uirtu
tis exacte. tūc se maxime amat. cū fortissime exp͛
tus ē. ⁊ metuenda cet͛is; si alicui᷒ honesti officii p͛cia sūt.
nō tm̄ fert. s; amplexatur. multoq; audire mauult.
tāto melior. quā tāto felicior. Venio nūc illo. q̊ me uocat
expectatio tua. ne extra rer̄ naturā. uagari uirtus
nr̄a uideat᷑. Et tremebit sapiens. ⁊ dolebit. ⁊ expalles
cet. hij enī oēs. corp͛is sensus sūt. Vbi ergo calamitas.
ubi illud malū uerū ē. illic scilicet. si ista aīū detra
hūt. si ad cōfessionē seruitutis adducūt. si illi pe
nitētiā sui faciūt. Sapiens quidē uincit. uirtute for
tunā. āt multi p͛fessi sapientiā. leuissimis nōnūq̄ minis
exterriti sunt. Hoc loco nr̄m uiciū ē. q̊d de sapiente exigi
m᷒. ⁊ a p͛ficiēte suadeo. Adhuc m̄ ista q̄ laudo. non
dū p͛suadeo. Etiā si p͛suasissē. nō tam parata haberē.
aut tā exercitata. ut ad omēs p͛currerent casus. Quē
admodū lana. q̄sdā colores semel ducit. q̄sdā n̄ sepius
macerata ⁊ recocta. n̄ p͛bibit. Sic alias disciplinas.
ingenia cū accep͛e p͛tinus p͛stāt. Cito h̄ pot᷑ tradi. ⁊
paucissimis u͛b. unū bonū ēē uirtutē. nullū certe
sine uirtute. ⁊ ipsā uirtutē ī parte nr̄i meliore.
.i. rationali positā. Qd͛ erit h̄ uirt᷒. Iudiciū uerū ⁊
inmotū. Ab hoc enī impetus uenient mētis. ab h̄ oīs sp
ecies q̄ impetū mouet. redigetur ad liquidū. Erit hanc
iudicio cōsentaneū. oīa q̄ uirtute contacta sūt. ⁊
bona iudicare. ⁊ int͛ se paria. Corpa aūt bona cor
pib; quidē sē. s; in totū nō sē bona. His p͛ciū quidē
erit aliquot. cet͛m dignitas n̄ erit. Magnis int͛ se
int͛uall distabūt. alia minora. alia maiora erūt. Et
in ipsis sapientiā sectantib;. magna discrimina ēē fa
teamur necēē ē. Alius iā in tantū p͛fecit. ut cōtra
fortunā audeat attollere oc͡los. s; n̄ p͛tinacit͛. Cedū

enim nimio splendore praestricta. Aliud intuetur. ut pos
sit cum illa conferre uultum suum. peruenit ad summum.
et fiduciae plenus est. Inperfecta necesse est labet. et modo
procedat. modo sublabatur. aut succidat. Sublabetur
autem. nisi ire. et niti perseuerauerit. Si quicquam ex studio. et fide
et intentione laxauerit. retro eundum est. Nemo profectum
ibi inuenit. ubi reliquerat. Instemus itaque et perseue
remus. plus quam profligauimus restat. sed magna pars est pro
fectus. uelle proficere. Huius rei mihi conscius sum. uolo et
tota mente uolo. Te quoque instinctum esse. et magno ad
pulcherrima properare impetu uideo. Properemus. ita demum
uita beneficium erit. alioquin mora est. et quidem tur
pis inter foeda uersantibus. Id agamus. ut nostrum omne tempus
sit. Non erit autem. nisi prius nos. nostri esse coeperint. quando contin
get contempnere utramque fortunam. quando continget omnibus op
pressis affectibus. et sub arbitrium suum adductis. hanc uo
cem emittere. Vici. Quem uicerim quaeris. Non persas. nec ex
trema medorum. nec si quid ultra adhas bellicosum iacet.
sed auaritiam. sed ambitionem. sed metum mortis. qui uic
tores gentium uicit. lxxii. Quod exclusis occupationibus continuato studio philosophandum sit et quod solis sapientibus [illegible]

Diu non retemptaui memoriam meam. [illegible]
explicandus est animus. et quaecumque apud illum deposita sunt. subin
de excuti debent. ut parata sint. quotiens usus exegerit.
sed multum operae. multum diligentiae poscit. Quaedam enim sunt
quae possis et in ciso scribere. quaedam lectum et otium et secretum
desiderant. Numquam non succedent occupationes nouae. Serimus
illas. Itaque ex una exeunt plures. Deinde ipsi nobis dilatio
nem damus. Omnia alia neglegenda ut philosophiae asside
amus. cui nullum tempus satis est magnum. Etiam si a pu
eritia usque ad longissimos humani aeui terminos. uita
producitur. non multum refert. utrum omittas philosophi
am. an intermittas. Non enim ubi interrupta est manet. sed
eorum more quae intenta dissiliunt. usque ad initia sua

recurrit. quod a continuatione discessit. Resistendum est occupa
tionibus, nec explicandae. sed submovendae sunt. Tempus quidem
nullum parum est idoneum. studio salutari. atque multi inter
illa non student, propter quae studendum est. Inperfectis adhuc
interscinditur laetitia. sapientis vero contexitur. gaudium nulla cau
sa rumpitur. nulla fortuna. semper et ubique tranquillus est. non enim
ex alieno pendet. nec favorem fortunae. aut hominis ex
pectat. domestica illi felicitas est. exiret ex animo. si intraret
ibi nascitur. Hoc inquam interest inter consummatae sapientiae vi
rum et alium procedentis. quod inter sanum. et ex morbo gravi. ac
diutino emergentem. cui sanitatis loco est levior accessio.
hic nisi attendit subinde gravatur. et in eadem revolvitur.
Sapiens recidere non potest. ne incidere quidem amplius. Corpori enim
ad tempus bona valitudo est. quam medicus etiam si reddidit. non
praestat. Saepe ad eundem quem advocaverat excitatur. Animus semel
in totum sanatur. Dicam quomodo intellegas sanum. Si se ipso
contentus est. si confidit sibi. si scit omnia vota mortalium.
omnia beneficia quae dantur petunturque. nullum in beata vita
habere momentum. Nam cui aliquid accedere potest id inperfectum
est. Cui aliquid abscedere potest. id inperpetuum est. Cuius perpe
tua futura laetitia est. is suo gaudeat. Omnia autem quibus vulgus
inhiat. ultro citroque fluunt. Nihil dat fortuna manci
pio. Sed haec quoque fortuita tunc delectant. cum illa ratio temperave
rit. ac miscuit. Haec est quae etiam externa commendet. quorum avidis usus
ingratus est. Solebat Attalus hac imagine uti. Vidisti
aliquando canem. missa a domino frusta panis. aut carnis.
aperto ore captantem. quicquid excepit. protinus integrum
devorat. et semper ad spem venturi hiat. Idem evenit nobis.
quicquid expectantibus fortuna proiecit. id sine ulla volup
tate demittimus. statim ad rapinam alterius erecti et at
toniti. Hoc sapienti non evenit. plenus est. etiam si quid obvenit. secu
re excipit. ac reponit. laetitia fruitur maxima continua

sua. habet aliquod bonum voluptatem. habet pretium. sic cum
multam dedit a summo. his deprimuntur alternis et extolluntur.
modo in celum elevantur. modo deferuntur ad terram. Imperi-
tis ac rudibus nullus precipitationis est finis. in epicure-
um illud chaos decidunt inane sine termino. Tercium ge-
nus est eorum qui sapientiam alludunt. quam non quidem contin-
gerunt. in conspectu tamen. et ut ita dicam sub ictu habent.
hii non concuciuntur. ne defluunt quidem. Nondum in sicco.
iam in portu sunt. Ergo cum tam magna sint inter summos
imosque discrimina. cum medios quoque sequatur fluc-
tus suus. sequatur ingens periculum ad deteriora redeundi.
non debemus occupationibus indulgere. Excludende sunt.
Si semel intraverint in locum suum alias substituent. Prin-
cipiis illarum obstemus. melius non incipient quam desinent.

LXXIII [illegible]

Errare mihi videntur qui profitentur philosophie fi-
deliter deditos contumaces esse ac refractarios. et con-
temptores magistratuum aut regum eorumve per quos pu-
blica administrantur. E contrario enim. nulli ad-
versus illos gratiores sunt. Nec inmerito. nullis enim plus pre-
stant. quam quibus frui tranquillo ocio licet. Itaque hii quibus
multum ad propositum bene vivendi. confert securitas pu-
blica. necesse est huius auctorem boni. ut parentem co-
lant. multo quidem magis quam illi inquieti et in medio positi.
qui multa principibus debent. sed multa et inputant. quibus
numquam tam plene occurrere ulla liberalitas potest. ut
cupiditates illorum que crescunt dum implentur exsatiet.
Quisquis autem de accipiendo cogitat. oblitus accepti est.
Nec ullum habet malum cupiditas maius. quam quod ingrata est.
Adice nunc. quod nemo eorum qui in re publica versantur quot vincit.

sed a quibus uincatur aspicit. et illi non tam iocundum est. multos post
se uidere. quam graue aliquem ante se. Habet hoc uicium
n omnis ambicio. non respicit. Nec ambicio tantum instabilis est. uerum
et cupiditas omnis. que incipit semper a fine. At ille uir sincerus
rus ac purus. qui reliquit et curiam. et forum. et omnem
administrationem. rei publice. ut ad ampliora secederet. diligit
eos per quos hoc ei facere tuto licet. soliusque illis gratuitum
testimonium reddit. et magnam rem nescientibus debet.
quemadmodum preceptores suos ueneratur ac suscipit. quorum
beneficio illis erroribus exiit. sic et hos sub quorum tutela
positus. exercet artes bonas. verum quoque alios rex ui
ribus suis protegit. quis negat. Sed quemadmodum nep
tuno plus debere se iudicat. ex his quos eadem tranquil
litas iuuit. qui plura et preciosiora illo mari
uexit. animosius a mercatore. quam a uectore sol
uitur uotum. et ex ipsis mercatoribus effusius. gratus
est qui odores et purpuras. et auro pensanda porta
bat. quam qui uilissima quaeque. et saburre loco futura congesserat
a gesserat. sic huius pacis beneficium. ad omnes pertinentis.
altius ad eos peruenit. qui illa bene utuntur. Multi enim
sunt ex istis togatis. quibus pax operosior bello est. an
idem existimas pro pace debere eos. qui illam ebrie
tati. aut libidini impendunt. aut aliis uiciis. que
et bello rumpenda sunt. Nisi forte tam iniquum
esse sapientem. ut nichil uiritim se debere pro communi
bus bonis iudicet. Soli luneque plurimum debeo.
t et non uni michi oriuntur. Anno. temperantique annum deo. pri
uatim obligatus sum. quamuis nichil in meum honorem descri
pta sint. et stulta auaricia mortalium possessionem

quantumque discernit. nec quicquam suum credit esse. quod publicum est.
At ille sapiens. nichil iudicat suum magis. quam cuius illi cum hu
mano genere consortium est. Nec enim essent ista communia.
nisi pars illorum pertineret ad singulos. Socium etiam efficit. quod ex
minima portione commune est. Adice nunc quod magna
et vera bona. non sic dividuntur. ut exiguum in singulos
cadat. Ad unumquemque tota perveniunt. Ex congiario tan
tum ferunt homines. quantum in capita promissum est. Epulum
et visceratio. et quicquid aliud manu capitur. discedit
in partes. At hec individua bona. pax et libertas.
et tam omnium tota. quam singulorum sunt. Cogitat itaque. per quem
sibi horum usus fructusque contingat. per quem non ad arma
illum. nec ad servandas vigilias. nec ad tuenda me
nia. et multiplex belli tributum. publica necessitas
vocet. agitque gubernatori suo gratias. Hoc docet philoso
phia. precipue bene debere. beneficia bene solvere.
Interdum autem solutio est. ipsa confessio. Confitebitur ergo mul
tum se debere ei. cuius administratione ac providentia.
contingit illi pingue otium. et arbitrium sui tempo
ris. et inperturbata publicis occupationibus quies. O me
libee deus nobis hec otia fecit. namque erit ille deus michi sem
per. Si illa quoque otia. multum auctori suo debent. quorum
munus hoc maximum est. ille meas errare boves ut cer
nis. et ipsum ludere que vellem. calamo permisit a
greste. quanti estimamus hoc otium. quod inter deos agitur. quod
deos facit? Ita dico lucili. et te in celum compendi
ario voco. Solebat Sextius dicere. Iovem plus non
posse. quam bonum virum. Plura Iuppiter habet. que prestet ho
minibus. sed inter duos bonos. non est melior. qui locu
pletior. non magis quam inter duos. quibus par scientia

vegetior est gubernator. meliore diarius. cum maior speciosior-
que navigium est. Iuppiter quo antecedit virum bonum? Diutius
bonus est. Sapiens nichilo se minoris extimat. quod virtu-
tes spatio eius breviore clauduntur. Quemadmodum ex du-
obus sapientibus. qui senior decessit. non est beatior eo. cu-
ius intra pauciores annos terminata virtus est. sic deus non
vincit sapientem felicitate. etsi vincit etate. Non est virtus
maior que longior. Iuppiter omnia habet. sed nempe aliis tradidit
habenda. ad ipsum hic unus usus pertinet. quod utendi omnibus
causa est. Sapiens tam equo animo. omnia apud alios videt. con-
tempnitque quam Iuppiter. et hoc se magis suspicit. quod Iuppiter
uti illis non potest. sapiens non vult. Credamus itaque Sex-
tio monstranti pulcherrimum iter. et clamanti. Hac itur
ad astra. hac secundum frugalitatem. hac secundum temperantiam.
hac secundum fortitudinem. Non sunt dii fastidiosi. non in-
vidi. admittunt. et ascendentibus manum porrigunt. Mi-
raris hominem ad deos ire? Deus ad homines venit.
immo quod est propius in homines venit. Nulla sine deo
mens bona est. Semina in corporibus humanis divina dis-
persa sunt. que si bonus cultor excipit. similia origi-
ni prodeunt. et paria his ex quibus orta sunt. surgunt. Si
malus. non aliter quam humus sterilis. ac palustris necat. ac
deinde creat purgamenta pro frugibus. Lxxiiii

Qui alia [marginal gloss, faint: ...remedium ... pro ... bona]
bona iudicat. in unum bonum quod honestum est.
in fortune venit potestatem. alieni arbitrii fit. Qui
omne bonum honesto circumscripsit. intra se felix. hunc
amissi liberi mestum. hunc sollicitum eger. hunc turpibus
et aliquam passus infamiam tristem. Illum videbis aliene uxo-
ris amore cruciari. illum sue. Non deerit. quem repulsa

[faint marginal note: ... apostoli ... cum solutionibus ... Epistula ... alia]

ditor queat. et. qui ipse honor uocatur. Illa uero maxi
ma. ex omni mortalium populo turba miserorum. quos ad
agitat undique impendens. Nichil enim est. unde non subeat.
Itaque ut in hostili regione. uersantibus huc et illuc. cir
cumspiciendum est. et ad omnem strepitum circumagenda ceruix.
nisi hic timor e pectore eiectus est. palpitantibus pre
cordiis uiuitur. Occurrent acti in exilium. et euoluti
bonis occurrent. quod genus egestatis grauissimum est. in di
uitiis inopes. occurrent naufragi. similiaue naufra
gis passi. quos uel popularis ira. aut inuidia. perni
ciosum optimis telum. inopinantes securosque disiecit procelle
more. que in ipsa sereni fiducia solet emerge
re. aut fulminis subiti. ad cuius ictum. etiam uicina tremu
erunt. Nam ut illic quisquis ignem propior stetit. percus
so similis obstupuit. sic in his per aliquam uim accidentibus.
unum calamitas opprimit. ceteros metus. paremque pas
sis tristitiam facit pati posse. Omnium animos mala aliena ac re
pentina sollicitant. Quemadmodum aues etiam inanis funde
sonus terret. nos ita non ad ictum tantum exagitamur. sed ad cre
pitum. Non potest ergo quisquam beatus esse. qui huic se opinioni
credidit. Non beatum est. nisi quod intrepidum. Inter suspecta
male uiuitur. Quisquis se multum fortuitis dedit. ingen
tem sibi materiam perturbationis. et inexplicabilem fecit.
Vna hec uia est ad tuta uadentium. externa despicere. et ho
nesto contentum esse. Nam qui aliquid uirtute melius putat.
aut ullum preter illam bonum. ad hec que a fortuna sparguntur.
sinum expandit. et sollicitus missilia eius exspectat.
Hanc imaginem animo tuo propone. ludos facere fortu
nam. et in hunc mortalium cetum. honores. diuitias.

grām excutē. Q̄r̄ alia ī dirip̄ētiū manꝰ scissa sūt. alia
infida societate diuisa. alia magno detrimto eor̄ in quos
deuen̄at. p̄nsa. Ex q̄b; q̄dā aliud agētib; icidūt. q̄dā
q̄ nimis captabātur amissa. et dū auide rapiunt expul
sa sūt. Nulli u̾o ēi cui rapina felicit̄ cessit. gaudiū rap
ti durauit in posteriū. Itaq; prudētissim̄ quisq;. cū p̄
mū induci uidet munuscula. a theatro fugit. et scit par
ua magno cōstare. Nemo manū conserit cū recedente.
nemo exeūtē ferit. circa p̄miū rixa ē. Idē in his eue
nit. q̄ fortuna desup̄ iactat. Estuam̄ miseri distringim̄.
multas hr̄e cupimus man̄. m̄ in illā respicim̄. Nimis
tarde n̄b mitti uidētur. q̄ cupiditates nr̄as irritant.
ad paucos p̄uētura. expectata oīb;. Ire obuiā cadēti
b; cupim̄. gaudem̄. siquid īuasim̄. aliq̄s spes uana
delusit. uile p̄dā. magno aliquo incommodo luim̄.
aut inde fallimur. Secedam̄ itaq; ab istis ludis. et
dem̄ raptorib; locū. Illi spectēt bona ista pēdētia.
et ipi magis pendeāt. Quicūq; beat̄ ēē cōstituet. unū
ēē bonū putat quod honestū ē. Nā si ullū aliud ex
istimat. primū male de p̄uidētia iudicat. q̄ mul
ta incōmoda iustis uiris accedūt. Et q̄ q̄quid
n̄b dedit breue ē. et exiguū. si cōpes mundi tocī
euo. ex hac deploratiōe nascitur. ut ingrati diui
nor̄ int̄p̄tes sim̄. Querim̄ q̄ nō sēp. quod et pau
ca n̄b. et incerta. et abitura contingūt. Inde ē q̄
nec uiue. nec mori uolumus. uite nos odiū tenet.
timor mortis. Natat oē cōsiliū. nec īplere nos
ulla felicitas pot̄. Causa aūt ē. q̄ n̄ p̄uenim̄ ad illō
bonū imēsū. et īsupabile. ubi necesse ē resistat
uolūtas nr̄a. q̄ ultra sūmū n̄ ē loc̄. Queris qua
re uirt̄ nullo egeat. p̄sentib; gaudeat. Nō ēcupiscit

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

absentia. Nichil illi magnum est, quod sciri ab his discedere iu
dicio. Non pietas constabit. non fides. Multa utraque prestare
cupienti patienda sunt. ex his que mala vocantur
multa impendenda sunt. ex his quibus indulgemus tamquam
bonis ~~tamquam bonis~~. Perit fortitudo. que periculum fa
cere debet sui. perit magna animositas. que non potest emi
nere nisi omnia velut minuta contempsit. que parimus vul
gus obtat. perit gratia. et relatio gratie estimatur. Laborem
si quicquam preciosius fide novimus. si non obtima spectamus.
Sed ut illa preteream. aut ista bona que non sunt que vocantur.
aut homo felicior deo est. quoniam quidem que parata nobis sunt. non
habet in usu deus. Nec enim libido ad illum. nec epularum
leticia. nec opes. nec quicquam ex his hominem inescantibus.
et vili voluptate ducentibus pertinet. Ergo aut incre
dibile est bona deo deesse. aut hoc ipsum argumentum est. bona
non esse que deo desunt. Adice multa. que bona videri volunt.
animalibus quam hominum pleniora contingunt. Illa cibo avi
dius utuntur. venere non eque fatigantur. virium illis
maior est. et equabilior firmitas. Sequitur. ut multo fe
liciora sint homine. Nam sine nequitia. sine fraudi
bus degunt. Fruuntur voluptatibus. quas et magis capiunt. et
ex facili. sine ullo pudoris aut penitentie metu.
Considera tu itaque ad id bonum vocandum sit. quo deus ab ho
mine vincitur. Summum bonum in animo contineamus. ob
solescit. si ab obtima nostri parte ad pessimam tran
sit. et transfertur ad sensus. qui agiliores sunt animalibus
mutis. Non est summa felicitatis nostre in carne po
nenda. Bona illa sunt vera. que ratio dat. solida
ac sempiterna. que cadere non possunt. ne decrescere quidem
aut minui. Cetera opinione bona sunt. et nomen quidem

brutis communia cum ueris. quoniam quidem bonum in illis
non est. Itaque commoda uocentur. et ut nostra lingua loquar
pondera. Certum seruitutis mancipia nostra esse. non partes. et
sint apud nos. sed ita. ut meminerimus extra nos esse. et si apud
nos sunt. inter subiecta et humilia numerentur. propter que ne
mo se attollere debeat. Quid enim stultius. quam aliquem de si
bi eo placere. quod ipse non fecit. Omnia ista nobis acce
dant. non hereant. ut si abducentur. sine ulla nostri la
ceratione discedant. Vtamur illis. non gloriemur. et utamur
parce. tamquam depositis apud nos et abituris. Quisquis
illa sine ratione possedit. non diu tenuit. Ipsa enim fe
licitas. nisi temperatur. premit. Si fugacissimis bonis creda
derit. cito deseretur. et ut deseratur affligetur. Pau
cis deponere felicitatem molliter licuit. ceteri cum his
inter que eminuere labuntur. et illos degrauant. ipsa que
extulerant. Ideo adhibeatur prudentia. que modum il
lis ac parsimoniam imponat. quoniam quidem licentia opes suas
o precipitat atque urget. Nec umquam immodica durauit
nisi illa moderatrix ratio compescuit. Hoc tibi mul
tarum urbium ostendet euentus. quarum in ipso flo
re luxuriosa imperia ceciderunt. et quicquid uirtute
partum erat. intemperantia corruit. Aduersus hos casus
n muniendi sumus. Nullus autem contra fortunam in
expugnabilis murus est. Interius instruamur. Si illa
pars tuta est. pulsari homo potest. capi non potest. Quod
sit hoc instrumentum scire desideras. Nichil indigne
tur sibi accidere. sciatque illa ipsa quibus ledi ui
detur. ad conseruationem uniuersi pertinere. et ex his
esse. que cursum mundi officiumque consummant. Placeat h
omini quicquid deo placuit. ob hoc ipsum se suaque miretur

quod non potest uinci. que mala ipsa sub se tenet. que ratione. qua ualentius nichil est. casum doloremque subigit et iniuriam. Ama rationem. Huius te amor. contra durissima armabit. Catulorum amor. in uenabula feras inpingit. quas feritas et inconsultus impetus prestat indomitas. Iuuenilia nonnumquam ingenia. cupido glorie in contemptum tam ferri. quam ignium misit. Spes quosdam. atque uirtutis umbra. in mortem uoluntariam trudit. Quanto his fortior omnibus ratio est. quanto constantior. tanto uehementius per metus ipsos et pericula exibit. Nichil agitis inquid. quod negatis ullum esse aliud honesto bonum. non faciet uos hec munitio tutos a fortuna et inmunes. Dicitis enim inter bona esse liberos pios. et bene moratam patriam. et parentes bonos. Horum pericula non potestis spectare securi. perturbabit uos obsidio patrie. liberorum mors. parentum seruitus. Quid pro nobis responderi soleat ponam. deinde tunc quid preterea respondendum putem. Alia condicio est. in his que ablata in locum suum aliquid incommodi substituunt. tamquam bona ualitudo uitiata in malam transfertur. acies oculorum exstincta. cecitate nos afficit. non tantum uelocitas perit. poplitibus incisis. sed debilitas pro illa subit. Hoc non est periculum. in his que paulo ante retulimus. Quare si amicum bonum amisi. non est mihi pro illo perfidia patienda. nec si bonos liberos extuli. in illorum locum impietas succedit. Deinde non amicorum illic. aut liberorum interitus. sed corporum est. Bonum autem uno modo perit. si in malum transit. quod natura non patitur. quia omnis uirtus. et opus omne uirtutis incorruptum manet. Deinde etiam si amici perierunt. etiam si probati. respondentesque uoto patris liberi. est quod illorum expleat locum. Quid sit queris. Quod illos bonos fecerat uirtus.

h nich uacare patit̄ loci. Totu͞ aiu͞ tenet. desid͞iu͞ oi͞u
tollit. Sola sat͞ e͞. oi͞u eni͞ bonor͞. uis 7 origo. i ip͞a e͞. Q͞d
refert aqua decurrens an intercipiatur. atq; abe͞at. si fons ex q͞
fluxerat saluus e͞. Nō dices uitā iustiore͞ saluis lib͞is.
q͞uā amiss͞. nec ordinatiore͞ nec prudentiore͞. Nec ho-
nestiore͞ g͞. nec meliore͞ quide͞. Nō fac͞ allectio amico
sapientiore͞. n͞ fac͞ stultiore͞. Detractio g͞. nec beatiore͞. aut
miseriore͞. Quādiu uirtus fuerit salua. n͞ sentiet q͞d
abscesserit. Q͞d g͞. Nō e͞ beatior. 7 amicor͞ 7 lib͞or͞ tur-
ba succinctus. Quid ni nō sit. Summū eni͞ bonū nec in-
fringitur. nec auge͞. in suo modo p͞manet. Vtcūq; for-
tuna se gessit. siue illi senectus longa cōtigit. siue ci-
tra senectute͞ finitus e͞. eade͞ m͞sura sūmi boni e͞. q͞uis
etatis diuisa sit. Vtrū maiore͞ an minore͞ circlm͞ sc͞-
bas. ad spatiū ei͞ ptinet. n͞ ad formā. Licet alt͞ diu
mans͞erit. alt͞m statī obduxeris. 7 eū i q͞ sc͞ptꝰ e͞ puluē
solu͞as. in eade͞ ut͞q; forma fuit. Q͞d rectum e͞. nec
magnitudine estimatur. nec numero. nec t͞p͞r. nō
magis p͞duci. q͞ contrahi pot͞. Honestā uitā ex centū
ānor͞ numero. in quātū uoles corripe. 7 i unū die͞ co-
ge. eq͞ honesta e͞. Modo latius uirtus fundit͞ regna.
urbes. p͞uincias tempat. fert leges. colit amicicias. int͞
p͞pinq͞s liberosq; dispensat officia. modo arto fine c͞cu͞-
dat͞ paupertatis. exilij. orbitatis. Nō tam͞ minor est
si ex altiore fastigio in p͞uatū. ex regio i humile͞
subducitur. ex puplico 7 spatioso. iure in angusti-
as domus. t͞ anguli coit. Eque magna e͞ 7 si in se
recessit. undiq; exclusa. Nichominꝰ eni͞ magni
sp͞c e͞. 7 erecta. exacte prudentie. indeclinabilis
iusticie. Ergo eque beata e͞. Beatū eni͞ illd͞. uno lo

eo positū ē in ipā virt. stabile. gaudē. tranquillū. qd
sine scientia diuinorū humanorumq; nō pot effici. Sequitur
nūc. q̄ me responsurū eē dicebam. Nū affligitur sapi
ēs liberorū amissione. nō amicorū. Eodē enī aīo fert illorū
mortē. quo suā expectat. Nō mag hanc timet. q̄ illā
dolet. uirtus enī conuenientia cōstat. Oīa opa eī.
cū ipā cōcordāt. et cōgruūt. Hec cōcordia pit. si aīus
quē excelsū eē oportet. luctu aut desiderio submit
tatur. Inhonesta ē enī oīs trepidatio. et sollicitudo in
ullo actu pigricia. Honestum enī securū et expedi
tū ē. intēritū ē. in pcinctu stat. Qd ergo. nō aliqd
pturbationi simile patietur. Nō et color eius mutabi
tur. et uultus agitabitur. et artus refrigescēt. et qcqd
aliud nō ex ipso aīo. s; in cōsulto qdā nature impetu ge
ritur. fatebor. S; manebit illi psuasio eadē. nichil il
lorū malorū eē nec dignū aliqd mētis sane deficiat. Oīa
q̄ facienda erūt. audacter faciet et pprie. Hoc enī stulticie p
priū quis dixerit. Ignaue et contumacit facere que
faciat. et alio corpus impellere. alio aīum. distrahiq;
int diuersissimos motus. Nō a ppt illa ipa quibus
extollit se mirarurq; cōtempta ē. et ne illa quid
quibz gloriatur libent facit. Si u aliqd timetur ma
lū. eo pinde dū expectat. q̄i uenisset urgetur. et q̄
qd ne patiatur timet. iā metu patitur. Queadmo
dū i corpibz i signū langore signa pcurrūt. qdā enī
segnicia neruis ē. et sine labore ullo lassitudo. et os
citacio. et horror mēbra pcurrēs. sic infirmus aīus
mlto ante q̄ opprimatur. malis quatitur. psumit illa.
et añ tpi cadit. Qd aūt dementius q̄ angi futuris. nec se

tormento reservare. sed accersere sibi miserias et
et admovere. quas optimum est differre. si discutere non possis.
Vis scire futuro neminem debere torqueri? Quicumque audierit
post quinquagesimum annum sibi patienda supplicia. non
perturbatur: nisi si medium spatium transsiluerit. et se in il-
la seculo post futura sollicitudine miserit. Eodem modo fit ut
animos libenter egros. et captantes causas doloris. vetera atque ob-
literata contristent. Et que preterierunt. et que futura sunt absunt.
neutra sentimus. Non est autem. nisi ex eo quod sentias
dolor. Lxxv || Quod verba philosophi non accurata debent esse sed grauia. et de eis quibus philosophia proficientium || nimium est ...

Quis accurate loquitur. nisi qui vult putide loqui? Qualis
sermo meus esset si una sederemus. aut ambularemus. illa-
boratus. et facilis. tales esse epistolas meas volo. que nichil habe-
ant accersitum. nec fictum. Si fieri posset. quid sentiam
ostendere. quam loqui mallem. Etiam si disputarem. nec sup-
ploderem pedem. nec manum iactarem. nec attollerem vocem. sed
oratoribus reliquissem ista. contentus sensus meos ad te per-
tulisse. quos nec exornassem. nec abiecissem. Hoc unum pla-
ne tibi approbare vellem. omnia me illa sentire que dicerem.
nec tantum sentire sed amare. Aliter homines amicam. aliter
liberos osculantur. tamen in hoc quoque amplexu tam sancto et moderato. sa-
tis apparet affectus. Non mehercules ieiuna esse et arida
volo que de rebus tam magnis dicentur. Neque enim philosophia
ingenio renuntiat. multum tamen operi impendi. verbis non opor-
tet. Hec sit propositi nostri summa. quod sentimus loquamur. quod lo-
quimur sentiamus. Concordet sermo cum vita. Ille promissum
suum implevit. qui et cum videas illum. et cum audias idem est.
Videbimus qualis sit. quantus sit. an unus sit. Non delectent
nostra verba sed prosint. Si tamen contingere eloquentia non sollicito

a me epistolas mitti quereris ...

pot. si aut parata ē. aut paruo cōstat adsit. i res pl
cherrimas ꝓsequitur. sic tat ut potius res q̄ se osten n
dat. Alie artes ad ingeniū tote ꝑtinēt. hic aī nego
tiū agr̄. Nō q̄rit eg̃ medic̄ loq̄ntē. s; si ita cōpetit.
ut idē ille qui sanari pot̄. cōpte de iis q̄ facienda
sc̄ disserat. boni cōsulet. nō tn̄ erit quare gratu
let̄ sibi. quod inciderit i medic̄ ēt disertū. h enī ta
le ē. quale si ꝑitus gubnator ēt formosus ē. Quid au
res meas scalpis. q̄d oblectas. Aliud ē agitur. vrēdus
secādus. abstinēdus sū. Ad h̄ adhibitus es. Curare de
bes morbū uetē. grauē. publicū. Tātū negotii habes. a
q̄tū in pestilentia medicus. Circa occupat̄ es u̇ba iam
dudū. gaude si sufficis reb;. Quādoq; multa disces.
q̄nq; didicēis. affiges tibi ita ut didiceris. affiges tibi
ita ut excidere nō possīt. Qn̄ illa experieris. n
ut ceṫa memorie tradidisse satis ē. i ope tēptāda
sc̄. Nō ē beatus q̄ scit illa. sed q̄ facit. Quid ḡ. Infra
illū nulli gradus sc̄. stati a sapiētia p̄ceps ē. Nō
ut existimo. Nā qui ꝓficit. i numo quidē stultor̄
ē. magno interuallo tn̄ ab illis diducit̄. Int̄ ipsos q;
ꝓficientes. sc̄ magna discrimina. In tres classes.
ut q̄bzdā placet diuiduntur. Primi sc̄. q̄ sapiētiā
nōdū hn̄t. s; iā i uicinia ei cōstiterūt. Tamē ēt q̄d ꝓpe
ē. ext̄a ē. Q̄ sc̄ inquiris. Qui oēs iā affectus ac uicia
posuerūt. q̄ erāt cōplectenda didicerūt. s; illis adhuc inexp
ta fiducia ē. bonū suū nōdū i usu hn̄t. iā tn̄ in
illa q̄ fugerūt. decidere nō possūt. Iā ibi sc̄. un̄ n̄ ē re
tro lapsus. s; h de se illis nōdū liquet. q̄d inquadā epla
scripsisse me memini. scire se nesciunt. Iā cōtigit illis
bono suo frui. nōdū cōfidere. Quidā h ꝓficiētiū genus de

quo locut' sū. ita cōplectūt'. ut illos dicā iā effugisse mo
rbos aī. affectus nōdū. ⁊ adhuc in lubrico stare. q̄e ne
o mo sit extra piclm malicie. n̄ qui totā eā excussit.
Nemo enī illam excussit. n̄ q̄ p illa sapientiā assūpsit.
Qd int̄ morbos aī intsit ⁊ affectus. sepe iā dixi. Nūc
q; te admonebo. Morbi st̄ inueťata uicia. ⁊ dura.
ut auaricia. ut ābicio nimia. Actus h̄ aīū īpli
cuerīt. ⁊ ppetua eius mala ēē cepīt. Vt breuit̄ fini
ā. morbus ē iudiciū. ut puo pertinax. tāq̄ ualde
expetēda sīt. q̄ leuit̄ expetēda st̄. t si mauis ita
finiam'. Nimis leuit̄ īmīne petēdis. t ex toto nō
petēdis. aut ī magno pcio habe. ī aliq̄ hnda. t in
a nullo. Affectus st̄ motus aī īpbabiles. subiti ⁊
cōcitati. qui frequētes neglectiq; fecere morbū. sīc
distillatio una. nec adhuc in morē adducta. tus
sī facit assidua. ⁊ uetus ptisim. Itaq; q̄ plurimū
pfecere. extra morbos st̄. affectus adhuc sentiūt.
t pfecto pximi. Sedm gen' ē. eor' qui ⁊ maxima
aī mala. ⁊ affect' deposuer̄. s; ita ut nō sit illis se
curitatis sue certa possessio. Possīt enī ī eadē re
labi. Tcīū illd̄ genus. extra multa ⁊ magna ui
cia ē. s; n̄ extra oīa. effugit auariciā. s; irā adhuc
sentit. Iam nō sollicitatur libidine. ⁊ ī nīc ābi
tionē sentit. iā n̄ cōcupiscit. s; adhuc timet. ⁊ ī
ipso metu ad quedā satis firmus ē. Q'busdā ce
dit. mortē cōtēpnit. dolorē reformidat. De h̄
loquo aliqd cogitemus. Bene nbcū agetur. si ī huc
admittimur numerū. Magna felicitate natu
re. magnaq; ⁊ assidua intentiōe studij. secds oc

cupat? quamdiu? sed ne hi quidem contempnendi sunt color tenuis. Cogi
ta quantum circa te videas malorum. aspice quam nullum sit ne
fas sine exemplo. quantum cotidie nequitia proficiat. quan
tum publice privatimque peccatur. intelliges satis
nos consequi si inter pessimos non sumus. Ego vero inquis spe
ro me posse et amplioris ordinis fieri. Optaverim
hoc nobis magis quam promiserim. Preoccupati sumus. ad
virtutem contendimus inter vitia districti. Pudet dicere.
honesta colimus quantum vacat. At quam grande premium ex
pectat si occupationes nostras et mala tenacissima
abrumpimus. Non cupiditas nos. non timor pellit.
inagitati terroribus incorrupti voluptatibus. nec
mortem horrebimus. nec deos. sciemus mortem malum
non esse. deos malos non esse. tam imbecillum est quod nocet quam
cui nocetur. Optima vi carent. Expectant nos. ex
hac aliquando fece in illud evaderimus sublime et ex
celsum tranquillitas animi et expulsis erroribus absoluta li
bertas. Queris que sit ista? Non homines timere. non deos. nec
turpia velle. nec nimia. in se ipsum habere maxi
mam potestatem. Inestimabile bonum est suum fieri.

Inimicitias **LXXVI** [illegible]
mihi denuntias. si quicquam ex his que cotidie facio igno
raveris. Quod autem stultius est. quamquam diu non didice
ris non discere. Quid ergo? Idem faciam quod trossuli et iu
venes? Bene mecum agitur si hoc unum senectutem meam
decet. Omnis etatis homines philosophia sola admittit.
In hoc senescam. ut iuvenes sequimur. In theatrum
senex ibo. et in circum deferar. et nullum par sine
me depugnabitur. Ad philosophum ire erubescam?

a tamdiu discendum est. quamdiu uiuas. nec ulli hoc rei magis
conuenit. quam huic. Tamdiu discendum est. quemadmodum ui
uas. Ego tamen illic aliquid et doceo. Queris quid doceam? Etiam seni
esse discendum. Pudet autem me generis humani. quociens scolam
intraui. habet tibi esse genus. et pro concursus. Et in illo lo
co. in quo uir bonus querit. in quo uir bonus discit. paucissimi se
dent. et hi plerisque uidentur. nichil boni negocii habere quod
e agant. inepti et inertes uocantur. Michi contingat iste deri
sus. Equo animo audienda sunt inperitorum conuicia. et ad hones
ta uadenti. contemptus ipse contempnendus est. Perge lucili et propera
tibi. ne tibi accidat. quod michi. ut senex discas. immo magis
id propera. quoniam id aggressus es. quod perdiscere uix senex possis.
Quantum inquis proficiam? quantum temptaueris. Quid expectas?
o Nulli sapere casu obtigit. Pecunia ueniet. ultro honor
offeretur. Gratia ac dignitas. fortasse ingerentur tibi. uirtus
in te non incidet. Ne leui quidem opera. aut paruo labore
cognoscitur. Si est tanti laborare. omnia bona semel occupa
turo. Vnum est bonum. quod honestum. In illis nichil inuenies ue
rum, nichil certum. quecumque placent. Quare hoc unum sit bonum.
quod honestum dicam. quoniam parum me executum priore epistola uide
ris. magisque hanc rem tibi laudasse. quam probasse putas. et in ar
n tum que dicta sunt contraham. Omnia bono suo constant. Vitem fer
tilitas commendat. et sapor uini. uelocitas ceruum. Quam for
tia dorso iumenta sint queris. quorum hic unus est usus. sarci
nam ferre. In cane sagacitas prima est. si inuestigare debet
feras. cursus. si consequi. audacia. si mordere et inuadere.
Id quoque optimum esse debet cui nascitur. quo censetur. In homine quid op
timum est ratio. hac antecedit animalia. deos sequitur. Ratio ergo per
fecta. proprium bonum est. Cetera illi cum animalibus. satisque communia sunt.

valet. et leones. formosus est. et pavones. velox est. et equi.
Non dico in his omnibus vincetur. non quero quid in se maximum
habeat. sed quid suum. Corpus habet. et arbores. habet impetum. ac mo
tum voluntarium. et bestie et vermes. habet vocem. sed quanto
clariorem canes. acutiorem aquile. graviorem tauri.
dulciorem mobilioremque luscinii. Quid in homine proprium
Ratio. Hec recta et consummata. felicitatem hominis implevit. Ergo
si omnis res. cum bonum suum perfecit laudabilis est. et ad finem na
ture sue pervenit. homini autem. suum bonum ratio est. si hanc perfe
cit laudabilis est. et finem nature sue tetigit. Hec ratio per
fecta virtus vocatur. eademque honestum est. Id itaque unum
bonum est in homine. quod unum hominis est. Nunc enim non quere
mus quid sit bonum. sed quid sit hominis bonum. Si nullum aliud
est hominis quam ratio. hec erit unum eius bonum. sed pensandum cum omni
bus. Si sit aliquis malus. puto improbabitur. si bonus puto probabitur.
Id ergo in homine primum solumque est. quo et probatur et improbatur. Non
dubitas. an hoc sit bonum. dubitas an solum bonum sit.
Siquis omnia alia habeat. valetudinem. divitias. imagines
multas. frequens atrium. sed malus ex confesso sit. improbabis
illum. Item siquis nichil quidem illorum que rettuli habeat. deficiatur pe
cunia. clientium turba. nobilitate et avorum proavorumque se
rie. sed ex confesso bonus sit. probabis illum. Ergo hoc unum est
bonum hominis. quod qui habet. etiam si aliis destituitur. laudandus est. quod
qui non habet. in omnium aliorum copia. dampnatur ac reicitur. Que condicio
rerum. eadem omnium est. Navis bona dicitur. non que preciosis coloribus pic
ta est. nec cui argenteum aut aureum rostrum est. nec cuius tu
tela ebore celata est. nec que fiscis atque opibus regiis pressa
est. sed stabilis et firma. et iuncturis aquam excludentibus spissa. ad
ferendum incursum maris solida. gubernaculo parens. velox
et non sentiens ventum. Gladium bonum dices. non cui deauratus est

balteus. nec cuius uagina gemmis distinguitur. sed cui et ad
secandum subtilis acies est. et mucro munimentum omne rupturus.
Regula non quam formosa. sed quam recta sit queritur. Eo quodque
quo laudatur. cui comparatur. quod illi proprium est. Ergo in homine
quoque nichil ad rem pertinet. quantum aret. quantum feneret. a
quam multis salutetur. quam pretioso incubet lecto. quam perlucido
bibat poculo. sed quam bonus sit. Bonus autem est. si ratio explicita
et recta est. et ad nature sue uoluntatem accom
modata. Hec uocatur uirtus; hoc est honestum et unicum. hominis
bonum. Nam cum sola ratio perficiat hominem. sola ratio perfec
ta. beatum facit. hoc autem unum bonum est. quo uno bono be
atus efficitur. Dicimus et illa bona esse. que a uirtute
profecta. contractaque sunt. id est opera eius omnia. sed ideo unum ipsum bo
num est. quia nullum sine illa est. Si in animo bonum est omne. quic
quid illum confirmat. extollit. amplificat. bonum est. Va
lidiorem autem animum. et excelsiorem. et ampliorem facit uirtus.
Nam cetera que cupiditates nostras irritant. deprimunt quoque
animum. et labefaciunt. et cum uidentur attollere inflant. ac
multa uanitate deludunt. Ergo unum id bonum est. quo
melior animus efficitur. Omnes actiones totius uite. hone
sti ac turpis respectu temperantur. Ad hoc faciendi et non
faciendi. ratio dirigitur. Quid sit hoc. dicam. Vir bonus quod
honeste se facturum putauerit. faciet. etiam sine pecunia.
si laboriosum erit. faciet etiam si damnosum erit. faciet etiam
si periculosum erit. Rursus quod turpe erit non faciet. etiam si pe
cuniam afferat. etiam si uoluptatem. etiam si potentiam. Ab ho
nesto nulla re deterrebitur. ad turpia nulla inuitabi
tur. Ergo si honestum utique secuturus est. turpe utique ui
taturus. et in omni actu uite spectaturus. hec duo. nec aliud
malum quam turpe. si una indepravata uirtus est. et sola
permanet tenoris sui. Vnum bonum est uirtus. cui iam

accidere ne sit bonum non potest. mutationis periculum eff
ugit. Stultitia ad sapientiam erumpit. sapientia in stul
titiam non revolvitur. Dixi si forte meministi. concupita
vulgo. et formidata inconsulto impetu. plerosque calcasse.
Inventus est qui flammis imponeret manum. cuius risum non interrumperet
tortor. qui in funere liberorum lacrimam non mitteret. qui morti intrepi
dus occurreret. amorem. ira. cupiditas. pericula depoposcerunt.
Quod potest obstinatio brevis animi. aliquo stimulo excitata. quan
to magis virtus. que non ex impetu. nec subito sed equaliter va
let. cui perpetuum robur est. Sequitur. ut que ab inconsultis se
pe contempnuntur. a sapientibus semper ea nec bona sint nec mala.
Unum ergo bonum ipsa virtus est. que inter hanc fortunam et illam.
superba incedit. cum magno utriusque contemptu. Si hanc opini
onem receperis. aliquid bonum esse preter honestum nullum. non virtus
laborabit. Nulla enim obtineri. si quicquam extra se respe
xerit. Quod si est. rationi repugnat. ex qua virtutes sunt.
et veritati que sine ratione non est. Quecumque autem opinio ve
ritati repugnat. falsa est. Unum et verum bonum concedas
necesse est. summe pietatis erga deos esse. Itaque quicquid illi
acciderit. equo animo sustinebit. Sciet enim id accidisse.
lege divina. qua universa procedunt. Quod si est. unum illi
bonum erit. quod honestum. In hoc enim positum et parere dis.
nec excandescere ad subita. nec deplorare sortem
suam. sed patienter excipere fatum. et facere imperata. Si ullum
aliud est bonum quam honestum. sequetur nos aviditas vite.
aviditas rerum vitam instruentium. quod est intolerabile. infi
nitum vagum. Solum ergo bonum est honestum. cui modus est.
Diximus futuram hominum feliciorem vitam quam deorum. si ea bona
sunt. quorum nullus dis usus est. tamquam pecunia honores.
Adice nunc. quod si modo solute corporibus anime manent. felicior
illis status restat. quam est dum versantur in corpore. Atqui si ista
bona sunt. quibus per corpora utimur. emissis erit peius. quod

cōtra fidē ē. feliciores eē labu, ꝛ innumerabilē auiū cluses
ꝛ oppidā. Illud q; dicam. si bona sūt ea. q̄ ea hoi cōtinge
q̄ multis aialibꝫ. ꝛ mutis aialia beatā uitā actura. q̄
fieri nullomodo pot̄. Oiā ꝑ honesto patienda sūt. q̄ n̄ essent
faciēdū. si eēt ullū aliud bonū q̄ honestū. Si quāuis la
tius exsecutus eām pore ꝑtā. cōstrinxi ꝛ breuit̄ cucur
ri. Nunq̄ aut̄ tibi ē opinio tal' uidebitur. si aīm adueꝛs
ꝛ te ipē interrogas. si res exegerit. ut ꝓ patria moria
ris. ꝛ salutē oīm ciuiū tua redimas. ac poni pretiū
sis ceruicē. n̄ tm̄ patient' s; ꝛ libent'. Si hoc facturus es.
nullū aliud bonū ē. oiā enī relinquis. ut h' habeas. Vi
de qn̄ uis honesti sit. ꝓ re. p. moriaris. ꝛ si statim
facturus h' eris. cū scieris tibi eē faciēdū. Int̄dū ex
re pulcherrima magnū gaudiū. ꝛ exiguo tp̄e ac bre
ui capitur. Et q̄uis fructus opis pacti. nullus ad de
functū. exempluq; rebꝫ humanis ꝑtineat. ipa tn̄ cōtem
platio futuri opis iuuat. Et uir fortis ac iustus. cū
mortis sue p̄mia an̄ se posuit. libertatē patrie. salutem
oīm. ꝓ quibꝫ dependit aīam. ī sūma uoluptate ē. ꝛ
ꝑiclo suo fruitur. S; ille q̄q;. cui ꝛ h' gaudiū eri
pitur. q̄ tractatio opis maxime ꝛ ultimi ꝑstat. nichil
cunctabitur desilire ī mortē. facere recte pieq; cōtentus.
Oppone nunc ꝛ illi multa q̄ dehortentur. Dic factū tuū. ma
tura sequitur obliuio. ꝛ parū grata existimatio ciuiū. res
pondet tibi. Ista oīa ext' opus meū sūt. Ego ipm cōte
plor. h' eē honestū scio. Itaq; sequitur ducit. aduocat. uenio.
Hoc ē unū bonū ē. q̄ n̄ tm̄ ꝑfectus aīus. s; generosus q; ꝛ
indolis bone sentit. cetera leuia sūt. mutabilia. Itaq; sollicite
possidentur. ꝛ si fauente fortuna. ī unū cōgesta sūt dn̄m
suū. incubant grauia. ꝛ illos sēp premūt. aliqn̄ ꝛ illudunt.
Nemo quos purpuratos ex istis uides. felix ē. n̄ mag' q̄

ex illis qb; sceptrū et clamidē. in scena fabule assignant.
cū p̄sente p̄plo lati incesserūt. et coturnati simul exeunt. excal
ceantur. et ad staturā suā redeunt. Nemo istorū quos diui
tie honoresq; in altiore fastigio ponūt. magnus est. Qua
re ergo magnus uidetur cum basi sua. illū metiris. Ma
gnus si pumilio licet in monte constiterit. colosus magnitu
dinē suā seruabit. et si steterit i puteo. Hoc laboramus er
rore. sic nb iponitur. q̄ neminē estimamus eo q̄ ē. s; adicimus
illi et ea quib; adornatus ē. Atq; cū uoles uerā homi
nis estimationē inire. et scire qualis sit. nudū inspice.
Ponat patrimonium. ponat honores. et alia fortune mē
dacia. corpus ipsū exuat. Aīm intuere. qualis quantusq; sit.
alieno an suo magnus. si rectis oculis. gladios micantes ui
det. et si scit sua nichil interesse. utrū aīa p os. an p iugu
lū exeat. beatū uoca. Si cū illi denunciata sunt cor
poris tormenta. et q̄ casu ueniunt. et q̄ potentioris iniuria. si
uincla et exilia. et uanas humanarū formidines mentiū.
securus audit et dicit. Non ulla laborū. o uirgo noua mi
facies inopinaue surgit. oīa p̄cepi. atq; aīo mecū an̄te
peregi. Tu hodie ista denuncias. ego semp denunciaui m. et
hominē paraui ad humana. Precogitati mali. mollis ict
uenit. At stultis et fortune credentibus. oīs uidetur
noua rer̄ et inopinata facies. Magna aut̄ pars ē ap
īperitos. mali nouitas. Hoc ut scias. ea q̄ putauerant aspa.
fortius cū assueuere patiuntur. Ideo sapiens assuescit
futuris malis. et q̄ alii diu patiendo leuia faciūt. hic le
uia facit diu cogitando. Audimus aliqn. uoces im
peritor̄ dicentiū. Sciebā hoc michi restare. Quicquid fac
tū ē. dic̄. Sciebā. LXXVII | lib. xii.

Naues q̄ p̄mitti solēt. et nunciare secuture
classis aduentū. tabellarias uocat. Nulla res equo

adiuuat cursu͂. q̄ su͂ma pars ueli. Illi͂c maxime nauis ur-
getur. Sip(ar)a͂. alexandrinar(um) nauiu͂ insigne indiciu͂ e͂. quod
in alto om͂s h͂nt naues. Ite ĩpfectu͂ erit. si in media par-
te. aut citra. p(ro) uitu͂ locu͂ steti͂s. Vita n͂ e͂ inpfecta. si
honesta e͂. Vbicu͂q; desines. si bene desinis tota e͂. Sepe
aut͂ & forti͂t desinendu͂ e͂. & n͂ ex maximis causis. Nam
nec & maxime s͂t. q̄ nos tenent. Tullius marcellinus que͂
optime noueras. adolescens quietus. & cito senex. morbo &
n͂ insanabili correpti. s; longo & molesto. & multa ipa͂
te. cepit delib(er)are de morte. Co͂uocauit q̄plures amicos.
unusq̄sq; aut q(ui) timidus erat. id illi suadebat. q(uo)d sibi
suasisset. Aut q(ui) adulator & blādus. id co͂siliu͂ dabat. q(uo)d
delib(er)ati gratius fore suspicabat(ur). Amic(us) n(oste)r stoic(us) homo eg(re)-
gi(us). & ut id illu͂ q(ui)b(us) laudari dign(us) e͂ laude͂. uir fortis
ac strenuus. uidetur m(ihi). optime illu͂ cohortatus. Sic eni͂
cep(it). Noli mi marcelline torq(ue)ri. tanq(uam) de re magna de-
libes. No͂ e͂ magna res uiue(re). Om͂s serui tui uiuu͂t. om͂a
a͂ialia. Magnu͂ e͂ honeste mori. prude͂nt(er). fort(iter). Cogi-
ta q(ua)mdiu. iam ide͂ facias. Cib(us). so͂nus. libido; p(er) hu͂c cir-
c(u)l(u)m curri(tur). Mori uelle. n͂ t(a)m prudens. aut fortis. mi-
ser. etia͂ fastidiosus pot(est). No͂ opus erat suasore illi. set
adiutore. Serui parere nolebant. p(ri)mu͂ detraxit me-
tu͂ illi͂s. & indicauit. t(un)c familia͂ p(er)iclm adire. cu͂ i(n)certu͂
esset occidere d(omi)n(u)m. q(uam) p(ro)hibere. Deinde ipsu͂ marcellinu͂
admonuit. n͂ e͂e inhumanu͂. Que͂ admodu͂ cena p(ost)
acta. reliquie circu͂stantib(us) diuiduntur. sic p(er)acta
uita. aliq(ui)d porrigi. hi(s) q(ui) toti(us) uite ministri fuissent.
Erat marcellinus facil(is) a(n)i(m)i. & liberalis. cu͂ de suo fieret.
Minutas itaq; su͂mulas. distribuit flentib(us) seruis. & illos
ultro co͂solat(us) e͂. No͂ fuit illi op(us) ferro. n͂ sa͂guine. triduo
abstinuit. & i(n) ip(s)o cubiculo poni tabnaclm iussit. So-

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

lium deinde translatum est in quo diu iacuit. et calda subinde
suffusa. paulatim defecit. ut aiebat. non sine quadam uo
luptate. quam afferre solet lenis dissolutio. Non inexperta nobis.
quos aliquando aliquid animus in fabellam excessi. non ingratam
tibi. Exitum enim amici tui cognosces non difficilem. nec
miserum. Quamuis enim mortem sibi consciuit. tamen mollis
sime excessit. et uita elapsus est. Sed ne inutilis quidem
hec fabella fuerit. Sepe enim talia exempla. necessitas
exigit. Sepe debemus mori. nec uolumus. morimur
nec uolumus. Nemo tam imperitus est. ut nesciat. quandoque sibi
moriendum. tamen cum prope accesserit. tergiuersatur. tremit. plo
rat. Nonne tibi uidebitur stultissimus omnium. qui fleuit. quod ante
annos mille non uixerat. Eque stultus est qui flet. quod n
post annos mille non uiuet. Hec paria sunt. non eris. nec fuis
ti. Utrumque tempus alienum est. In hoc puncto coniectus es. quod ut
extendas. quo usque extendes. Quid fles. Quid optas. Perdis
operam. Desine fata deum flecti sperare precando. rata et fixa. a
sunt et magna. atque eterna necessitate ducuntur. Eo ibis.
quo omnia eunt. Quid tibi noui est. Ad hanc legem natus es.
hoc patri tuo accidit. hoc matri. hoc maioribus. hoc omnibus ante te.
hoc omnibus post te. Series inuicta. et nulla mutabit ope. r
illigauit atque trahit cuncta. Quantus te populus moriturorum
sequetur. quantus comitabitur. fortior ut opinor esses. si mul
ta milia tibi commorerentur. atqui multa milia et hominum et
animalium. hoc ipso momento quo tu mori dubitas. animam uari
is generibus emittunt. Tu autem non putabas te. aliquando ad id
peruenturum. ad quod semper ibas. Nullum sine exitu iter est. Ex o
empla nunc magnorum uirorum me iudicas tibi relaturum. pu
erorum referam. Lacon ille memorie traditur. inpubes adh
uc. qui captus clamabat. non seruiam. sua illa dorica lingua.
et uerbis fidem imposuit. Ut primum iussus est fungi. seruili

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

et contumelioso ministerio. afferre enim uas obscenum iubebatur
illisum parieti caput rupit. Tam prope libertas est. et seruit
aliquis? Ita non sic perire filium tuum malles. quam per inertiam
senem fieri? Quid ergo est cur perturberis. si mori fortiter etiam p-
uerile est? Puta te nolle sequi. duceris. Fac tui iuris. quod
alienum est. Non sumes pueri spiritum. ut dicas non seruio. Infe-
lix seruis hominibus. seruis rebus. seruis uite. nam uita
si moriendi uirtus abest. seruitus est. Ecquid habes propter quod expec-
tes? Voluptates ipsas que te morantur ac retinent. consump-
sisti. Nulla tibi noua est. nulla non iam odiosa. ipsa satietate.
Quis sit uini. quis mulsi sapor scis? Nichil interest
centum per uesicam tuam. an mille amphore transeant. Saccus
es. Quid sapiat ostreum. quid mullus. optime nosti. Nichil
tibi luxuria tua in futuros annos. intactum reserua-
uit. Atqui hec sunt a quibus inuitus deuelleris. Quid est ali-
ud. quod tibi eripi doleas? Amicus esse patrie. Tanti enim
illam putas. ut tardius cenes. Solemque si posses extin-
gueres. Quid enim umquam fecisti. luce dignum? Confitere. non cu-
rie te. non fori. non ipsius rerum nature desiderio. tardi-
orem ad moriendum fieri. Inuitus relinquis macellum. in quo
nichil reliquisti. Mortem times. at quam illam media oblec-
tatione contempnis? Viuere uis. scis enim. Mori times. Quid
porro ista uita. non mors est? Cesar cum illum transeuntem per la-
tinam uiam. unus ex custodiarum agmine. demissa usque in
pectus uetere barba. rogaret mortem. nunc enim inquit uiui-
s? Hoc istis respondendum est. quibus succursura mors est.
Mori times? Nunc enim uiuis? Sed ego inquit uolo uiuere
qui multa honeste facio. Inuitus relinquo officia uite. quibus fi-
deliter et industrie fungor. Quid tu nescis unum esse. ex uite
officiis et mori? Nullum officium relinquis? Non enim cer-
tus numerus. quem debeas explere finitur. Nulla uita est

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Staats- und Universitäts Bibliothek Bremen

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

78

IV. — LXXVII (Libr. XII

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen